

Sakari Vainikka

SARDES

Romaani

© Sakari Vainikka

ISBN 952-464-413-4

1. luku

Ensimmäisenä paikalle tuli komisario Mikael Koski. Avasin hänelle oven ja minusta tuntui, että olin elänyt tämän hetken joskus aikaisemminkin. Tulija olisi voinut olla kuka tahansa kaupungin kymmenistä tai sadoista poliiseista ja sairaankuljettajista, mutta tietysti se oli juuri tämä komisario Mikael Koski. Huomasin kuitenkin olevani helpottunut siitä, että tulija oli entuudestaan tuttu. Hän näki Annan, joka makasi kuolleena sohvalla, ja meni tapansa mukaan suoraan asiaan:

- Missä hän on?

- Kuka?

- Tyrni.

- En minä tiedä.

Koski teki pikakierroksen asunnossani. Hän piti oikeaa kättään takkinsa taskussa ja availi vasemmallaan ovia: keittiö, makuuhuone, vaatekaapit. Hän palasi olohuoneeseen ja meni tutkimaan lähemmin Annaa.

- Kuka hän on. Tai oli?

- Anna.

- Anna kuka?

- Anna Bogdanova.

- Ai hän, Winoldin leski. Asuiko hän täällä?

- Ei varsinaisesti.

- Varsinaisesti? Mitä te sillä tarkoitatte?

- Hänellä oli oma asunto.

- Oliko teillä suhde?

- Mitä se tähän kuuluu?

- Helvetti, Roth. Tuo nainen on tapettu ja Tyrni on vapaana. Ja te kysytte, mitä se tähän kuuluu. Minä en nyt ehdi pelleillä teidän kanssanne. Tähän kuuluu nyt aivan kaikki, mitä minä satun kysymään. Tuliko selväksi? Niin että oliko teillä suhde?

- Oli.

- Millä hänet ammuttiin?

- Tällä.

Otin taskustani pistoolin. Se nosti Kosken kasvoille eräänlaisen kunnioitusta muistuttavan ilmeen:

- Yhdeksän millin Beretta. Näitkö ne nykyisin käyttävät? Miksi hän jätti aseensa tänne teille?

- Kuka?

- No Tyrni tietysti.

- Sanoinko minä, että Tyrni on käynyt täällä?

- Ette sanonut. Se on minulle selvää sanomattakin. Ette kai te yritä väittää, että te olette tappanut tuon naisen?

Koski otti aseensa kädestäni ja pudotti sen muovipussiin, jonka hän laittoi taskuunsa.

Ovikello soi. Koski meni avaamaan. Sisään tuli kaksi virkapukuista poliisia. Vanhempi ihmetteli, kuinka Koski oli jo paikalla:

- Itse arkkienkeli Mikael. Millä helvetin ilmestyskirjan ihmehevosella se on jo tänne ehtinyt?

- Valtion Mondeolla. Minä läksin tänne heti, kun tuli tieto, että Tyrni on karannut. Minulle kerrottiin sen tapauksen kulku ja ajattelin tulla varoittamaan tätä Rothia. Matkalla minä kuulin poliisiradiosta, että täältä oli soitettu hätäkeskukseen. Kuten näkyy, tulin liian myöhään.

Koski kääntyi nuoremman virkapukuisen puoleen:

- Soita sinä Laasanen asemalle ja käske niitä hälyttämään kaikki mahdolliset partiot etsimään Tyrniä. Sano niille, että tässä on nyt murha kyseessä. Hän ei ole ehtinyt vielä kovin pitkälle. Ja käske niitä lähettämään tänne tekniikka.

Vanhempi virkapukuinen tarkisti minulta hälytyksen alkuperän:

- Tekö soittitte hälytyskeskukseen?

- Minä soitin.

- Voi voi sentään! Kylläpä on tullut paha jälkeä. Onko tappoväline löytynyt?

Koski lopetti päivittelyn:

- Se on minulla. Mitä hänellä oli yllään? Roth, minä kysyin teiltä, mitä hänellä oli yllään!

Tajusin lopulta, että Koski puhui minulle:

- Kenellä?

- Roth, älkää jumalauta viitsikö. Tyrnillä tietysti.

- En minä tiedä.

- Vai ette tiedä! Ottiko hän täältä mukaansa jotain vaatteita?
- En minä tiedä.

Laasanen puhui jo täyttä päätä kännykällään poliisiasemalle. Koski alkoi sadatella:

- Voi helvetin helvetti. Laasanen, sano niille, että me emme tiedä, mitä Tyrnillä on yllään, kun tämä Roth ei suostu kertomaan. Tai siis älä sitä niille kerro.

Laasanen sanoi puhelimeen "hetkinen" ja jäi odottamaan Koskelta uusia määräyksiä. Ei tarvinnut odottaa kauan:

- Sano niille, että ne saavat kaivaa Tyrnin kuvat tiedostoista, ja että sillä on luultavasti päällään sen vanginvartijan vaatteet. Pyydä niitä ottamaan selvää, millaiset loimet sillä vartijalla oli. Tyrnin olisi nyt parempi löytyä mahdollisimman pian.

Ovikello soi uudestaan. Tulijat olivat ambulanssista. Toinen oli lääkäri. Hän meni Annan luokse ja totesi hyvin pian, että tämä tapaus ei enää kuulunut heille:

- Häntä on ammuttu lähietäisyydeltä. Luoti on lävistänyt sydämen ja tullut ulos selästä vasemman lapaluun vierestä. Kuolema on seurannut välittömästi.

Lääkäri teki omilla laitteillaan pikaisen analyysin ja julisti tuloksen:

- Kuolemasta on kulunut noin puoli tuntia. Täytyy varmaan tilata Mononen paikalle.

Koski ei jättänyt arvailujen varaan kysymystä siitä, kuka täällä tilailisi mitäänkin:

- Minä ilmoitan sitten, kun vainaja voidaan viedä pois. Voisi olla ihan asiallista, että tänne jäisivät ainoastaan poliisit ja tämä Roth. Jättäkää nimenne Laasaselle ja mahdollisimman tarkka arvio kuoleman ajankohdasta. Minä otan yhteyttä myöhemmin.

Ambulanssimiehet ymmärsivät vihjeen ja alkoivat tehdä lähtöä. Koski pysähtyi tuijottamaan ristiinnaulittua Kristusta esittävää Salvador Dali – jäljennöstä, joka oli seinälläni. Siihen oli ilmestynyt luodin reikä, ikäänkuin Kristus olisi teloitettu kahteen kertaan, ensin naulitsemalla ja sitten vielä ampumalla. Kosken tapauksessa kyseessä ei tietenkään ollut mikään taide-

elämys, vaan poliisityöhön liittyvä pohdinta, joka tällä kertaa ei kestänyt kovin kauan. Hän alkoi jaella määräyksiään vanhemmalle virkapukuiselle:

- Voisitko sinä laskea tekniikan miehet sisälle sitten, kun ne tulevat.

Muita tänne ei nyt kannata päästää, etteivät paikat mene sekaisin. Soita Rantaselle ja pyydä häntä järjestämään naapuruston haastattelut. Meidän täytyy saada selville, kuinka pitkä aika laukausten välillä on ollut.

- Eikös tämä ruumis kuollut kertalaakista?

- Kyllä, mutta minä olen melko varma, että täällä on ammuttu toinenkin laukaus. Se tietysti selviää aivan kohta. Ja sano Rantaselle, että pitäisi myös kysellä, kuinka vakituinen vieras tämä Anna Bogdanova on täällä ollut. Sinä voisit vähän katsella paikkoja ja etsiä vaikka jotain henkilöpapereita. Vainaja on syntyperältään ilmeisesti venäläinen mutta hän oli minun tietääkseni Suomen kansalainen. Jos Tyrni löytyy, siitä pitää ilmoittaa minulle välittömästi. Minä menen nyt tämän Rothin kanssa vähän keskustelemaan.

Koski ohjasi minut keittiöön ja sulki oven. Hän kysyi, haluaisinko kupin kahvia ikäänkuin olisin ollut vieraana omassa kodissani. Sanoin, että antaa sen kahvin olla. Hän oli pitkään hiljaa. Arvelin, että Koski kävi mielessään läpi vuoden takaisia tapahtumia ja sovitti niitä yhteen tämän viimeisen katastrofin kanssa. Lopulta hän aloitti hitaan monologinsa:

- Näin tässä nyt sitten kävi. Tiedättekö, mikä minua jäi siinä viime kertaisessa eniten arveluttamaan?

Koski ei jäänyt odottamaan vastausta:

- Ne 42 numeron Ecco-kengät. Kun te selviätte tästä shokista, tekin varmaan tulette siihen tulokseen, että se asia olisi pitänyt selvittää silloin heti. Minä puolestani olin silloin varma, että teillä oli ollut sellaiset kengät. Jos te ette olisi hävittänyt niitä, asia ei olisi ollut läheskään niin epäilyttävä, mutta kun niitä ei alkanut löytyä mistään, se tuntui varsin kummalliselta. Mutta minäkin olen vain tällainen virkamies. Kun Tyrniä vastaan saatiin niin pitävä näyttö, että se kelpasi syyttäjälle, minä jätin koko asian mielestäni. Ja riittihän se näyttö tuomioistuimillekin. Se on käynyt jo hovioikeudessa asti. Ei sillä, että minä tuntisin jonkinlaista sympatiaa Tyrniä kohtaan: täysi roistohan se mies on. Mutta asioille pitäisi kuitenkin saada toden mukainen kuvaus. Muuten tulee näitä jälkijäristyksiä. Jokin osuus teilläkin siinä jutussa oli.

Koski piti pitkän tauon. Muistin tämän tavan entuudestaan. Hänestä sai sellaisen kuvan, että hän oli kuin jonkinlainen mystikko, joka aina välillä vaipuu ulkopuolisilta salattuun syvään mietiskelyn tilaan. Tämä piirre näytti olevan täydellinen vastakohta sille tehokkuudelle, jota hän osoitti käytännön tilanteissa. Lopulta hän jatkoi:

- Te ette ole kertaakaan kysynyt, kuinka Tyrni onnistui pakenemaan. Eikö hän itse kertonut sitä?

- Onko sillä jotain merkitystä?

- Ei enää. Ihmiset vain yleensä ovat niin uteliaita.

- Miten se sitten tapahtui?

- Hänellä oli umpisuolen tulehdus, tai ainakin hän onnistui esittämään sellaista. Lääkäriltähän sellainen käy helposti. Hänet vietiin hoidettavaksi keskussairaalaan. Tyrni oli sekoittanut tyrnäylystippoja häntä vahtineen vanginvartijan kahviin. Ne olivat jo ruvenneet kuljettamaan sitä vartijaa leikkaussaliin, kun joku hoitaja oli huomannut, että niillä oli väärä potilas. Tyrni oli siinä vaiheessa ollut jo pitkään ulkona sen vanginvartijan vaatteissa. Hyvin tyrnimäinen tempu. Jotenkin minun on pakko ihaila hänen luovuuttaan. Hän oli myös ottanut sen vartijan aseensa, joka nyt on melkoisella todennäköisyydellä minun taskussani. Minä en muuta niinkään ihmettele, kuin sitä, että niillä on vankeinhoitopuolella nykyisin varaa yhdeksänmillisiin pyssyihin ja sitä, että Tyrni jätti sen teille.

Koski vaipui taas meditaatioonsa, jota kesti ainakin minuutin. Sitten hän jatkoi:

- Tai onko siinä nyt sittenkään mitään ihmettelemistä.

- Missä?

- Siinä, että Tyrni jätti sen murha-aseensa teille. Hän on tullut sairaalasta melko suoraan tänne. Kyllä kai teidän osoitteenne on puhelinluettelossa?

- On se.

- Pitikö hän hanskoja käsissään?

En vastannut mitään. Koski jatkoi:

- Te saatte minut tuntemaan itseni jonkinlaiseksi Pontius Pilatukseksi. Eikös hän sanonut Jeesukselle jotain siihen malliin, että pitäisi edes vähän yrittää puolustautua? Tehän sen paremmin tiedätte, kun olette pappi.

- En minä enää ole. Ettekö te sitä tiennyt?

- En tiennyt. Voiko sellaisesta ammatista noin vain luopua?

- Ei se ole mikään ammatti. Se on hankittu ominaisuus, jonka voi karistaa niskastaan kuin hilseen.

- Millä te nyt elätte?

- Tällä hetkellä minä olen työvoimatoimiston kortistossa.

- Niillä ei taida olla kovin paljon vapaita paikkoja virastaan luopuneille papeille?

- Uskostaan luopuneille. Ei kai sillä enää mitään väliä ole. Teidänhän on pakko pidättää minut.

- Niin että valtion leipä senkuin jatkuu?

- Niin.

- Totta se on. Pakkohan minun on teidät pidättää, ainakin siihen saakka, että Tyrni saadaan kiinni.

Ovelta kuului koputus. Vanhempi virkapukuinen tuli ilmoittamaan, että teknillinen tutkijaryhmä oli tullut paikalle:

- Ne ottaisivat haltuunsa sen murha-aseen ja sitten ne tahtoisivat tutkia tämän Rothin kädet.

Palasimme olohuoneeseen. Paikalle oli ilmestynyt kaksi valkoisiin paperipukuihin pukeutunutta miestä. Koski kaivoi taskustaan muovipussin, jossa oli Beretta, ja antoi sen toiselle paperipukuiselle. Toinen liimaili käsiini jonkinlaista teippiä, jonka hän sitten irroitti ja laittoi laukkuunsa. Pyysin saada mukaani kannettavan tietokoneeni. Koski kysyi, aionko kirjoittaa sillä jotain. Sanoin, että kirjoittaisin koko kertomuksen. Toinen paperipukuinen ilmoitti, että jos Koski suostuu, saisin koneeni parin päivän päästä, kunhan he olisivat ensin imuroineet siitä tiedostot tutkimuksiaan varten. Hän pyysi Koskea järjestämään kotietsintäluvan. Koski sanoi sen järjestyvän vielä samana päivänä. Koski pyysi asuntoni avaimia. Annoin hänelle taskussani olleen avaimen.

- Onko tämä ainoa avain?

- Annalla on toinen.

Paperipukuinen meni Annan ruumiin viereen ja otti hänen taskustaan avaimen. Koski piti toisen avaimen, toinen jäi paperipukuisille. Vanhempi virkapukuinen oli löytänyt Annan laukusta ajokortin. Koski tarkasteli sitä. Sitten hän kääntyi puoleeni. Hänen äänessään oli jonkinlaista viran tuomaa juhlallisuutta:

- Johan Roth, minä pidätän teidät epäiltynä Anna Bogdanovan murhasta.

2. luku

Alustava oikeuden istunto oli jo kahden päivän päästä pidättämisestäni, koska oli tulossa joulukuu. Koski vaati, että minut pidettäisiin todennäköisin syin vangittuna, mikä sitten tapahtuikin. Tutkintavankeuteni kesti koko Annan murhan esitutkinnan ajan, päivälleen kaksi kuukautta.

Tyrni oli tapauksen jälkeen ajanut Turkuun ja sieltä Siljan matkustajalautalla Tukholmaan. Sieltä hän oli jatkanut matkaansa Norrköpingiin, jossa oli terveystieteiden virka auki. Tyrni oli hakenut sitä vanhoilla papereillaan, joissa hänen nimensä oli Törneqvist. Tyrni sai paikan, mutta ehti hoitaa sitä vain kuusitoista päivää, ennenkuin Ruotsin poliisi otti hänet kiinni ja palautti Suomen viranomaisille. Kuulin jälkepäin, että Norrköpingin kunta oli joutunut maksamaan Tyrnille koko kuukauden palkan sekä korvauksen myös irtisanomisajalta, mutta tämä tieto saattaa olla tyypillinen liioiteltu vankilalegenda.

Koski kuulusteli vuoron perään Tyrniä ja minua. En kertonut hänelle juuri muuta kuin sellaisia asioita, jotka muutenkin olivat tiedossa, kuten nimeni, syntymäaikani, osoitteeni ja sen, että minulla oli ollut suhde Anna Bogdanovan kanssa.

Koski kävi virallisten kuulustelujen lomassa sellissäni lähes päivittäin. Hän oli tuonut minulle kannettavan tietokoneeni, kun olin luvannut hänelle, että kirjoittaisin koko tarinan. Aluksi en ymmärtänyt, että kertomuksestani tulisi kokonainen romaani, jonka kirjoittaminen vei paljon aikaa. Mutta sitähan minulla nyt oli. Tein työtä hitaasti. Koski olisi tahtonut lukea tekstiäni sitä mukaa kun sain sitä kirjoitetuksi. Hän kuitenkin suostui odottamaan, kun selitin hänelle, kuinka herkkä taiteellinen prosessini häiriintyisi siitä, että antaisin hänen lukea puolivalmista tekstiä. Tämä oli asia, jonka huomasin kirjoittaessani kertomustani: romaani on aivan eri asia kuin esimerkiksi tieteelliset tekstit, jollaisia minä olin joutunut kirjoittamaan opiskeluaikoina teologisessa tiedekunnassa, ja jotka sietävät millaista riepottelua tahansa. Romaania kirjoittaessaan ihminen tutustuu vähitellen omaan sieluunsa. Kun kuva on valmis, sen tahtoo ensimmäiseksi nähdä itse ja vasta sen jälkeen sitä voi näyttää muille.

Lopullista oikeudenkäyntiä edeltävä aika poliisivankilassa oli monella tavalla siihen astisen elämäni paras. Ensimmäistä kertaa koin jonkinlaista täydellistä elämän hallintaa, minkä edellytyksenä näytti olevan se, että elämän piiri oli pelkistynyt äärimmilleen. Ajattelin, että kokemani kaltainen euforia saattaisi liittyä ihmisen viimeiseen hetkeen, siihen, kun hän tajuaa, että kaikki on lopussa eikä paluuta ole. Silloin ei enää ole vastuuta mistään, koska ei pysty vaikuttamaan mihinkään. Mieli on täydellisen levon tilassa, koska kaikenlainen pyrkiminen on loppunut. Poliisivankilassa aloin ymmärtää, mikä syvä ja vapauttava viisaus sisältyy tahtomisesta luopumiseen. Voimattomuus toi mukaanaan huolettomuuden. Kaikesta huolehti Suomen valtio, paitsi Annan hautajaisista, jotka järjesti Helsingin kaupungin sosiaalitoimi. En päässyt hautajaisiin edes poliisisaattueessa, koska minulla ei ollut virallista suhdetta Annaan.

Koskea harmitti, että en kuulusteluissa kertonut omaa versiotani tapahtumista. Hän sanoi, että oikeuden päätös tultaisiin tekemään kokonaan Tyrnin kertomuksen pohjalta, mikä tarkoittaisi minulle mahdollisesti jopa elinkautista vankeustuomiota, eikä sitä mikään romaani tulisi myöhemmin muuttamaan. Hän kertoi minulle, että ei uskonut Tyrnin kertomuksesta kymmenettä osaakaan, mutta oikeus joutuisi pitämään sitä totena, koska minä olin ottanut tällaisen jeesusmaisen asenteen. Viikkoa ennen lopullista oikeuskäsittelyä Koski näytti minulle Tyrnin kuulustelupöytäkirjan. Luultavasti hän yritti saada minut vielä viime hetkellä kertomaan oman totuuteni tapahtumien kulusta, turhaan. Tyrnin tarina oli kuin hyvä elämäkertaromaani: ei toden mukainen, mutta mahdollinen. Kaiken lisäksi siinä oli siteeksi aivan oikeitakin tapahtumia. Näinhän minä itsekin olin aikanaan toiminut käräjäoikeuden istunnossa. Eikö jo Machiavelli opettanut, että kannattaa aina puhua totta, kun siitä ei ole haittaa omalle asialle. Siis näin se meni:

Tainnutettuaan vanginvartijan Tyrni oli ottanut hänen vaatteensa ja aseensa ja ajanut taksilla Lauttasaareen, mistä hän oli käynyt noutamassa autonsa. Sitten hän oli ajanut Eiraan minun luokseni. Hän ei ollut keksinyt ketään muutakaan, jolta olisi voinut saada rahaa pakomatkaansa varten. Hän oli rappukäytävässä kuullut asunnostani riitelyn ääniä, mutta oli kuitenkin uskaltanut soittaa ovikelloa. Minä olin kuulemma tullut ovelle kiihtyneessä tilassa. Tyrni oli pyytänyt minulta rahaa ja kun en ollut tahtonut antaa, Tyrni

oli ottanut esiin vanginvartijalta varastamansa Berettan ja tarjoutunut myymään sen minulle. Minä olin siinä tilanteessa ollut valmis maksamaan pistoolista melkein mitä tahansa ja Tyrni oli saanut minulta sievoisen summan, jonka hän oli käyttänyt laivalipun hankkimiseen ja elämiseen Ruotsissa. Kun Tyrni oli lähtenyt minun luotani pois, hän oli kuullut rappukäytävään laukauksen, mutta ei tietenkään ollut uskaltanut palata takaisin ottamaan selvää, mitä oli tapahtunut.

Poliisin teknilliset tutkimukset tukivat Tyrnin kertomusta: aseessa oli minun sormenjälkiäni ja kädestäni löytyi ruutijälkiä, mikä todisti, että minä olin ampunut Berettalla, vieläpä kaksi kertaa, joista toinen laukaus tosin oli osunut seinään. Tämä nimenomainen vanginvartijalta ryöstetty Beretta, jonka siis olin ostanut Tyrniltä, oli laboratoriotutkimuksissa todettu Annan murhaaseeksi. Niin että asia oli täysin selvä: minä olin jostain syystä, ilmeisesti ankan riidan päätteeksi, murhannut Anna Bogdanovan.

Niin minut sitten tuomittiin, ei elinkautiseen, vaan kahdeksan vuoden vankeuteen, koska valtion minulle määräämä asianajaja onnistui hiljaisesta vastustuksestani huolimatta lieventämään murhasyytteen pelkäksi tapoksi. Ulkonainen elämäni muuttui paljon ankeammaksi, kun minut siirrettiin kärsimään tuomiotani Helsingin Keskusvankilaan, jota alan miehet kutsuvat Sörkäksi. Olen joutunut sopeutumaan synkkiin, ahtaisiin ja meluisiin tiloihin, joissa tungeksii tonneittain tatuoitua ihraa. Olen kuitenkin jatkanut poliisivankilassa aloittamani romaanin kirjoittamista. Se on minulle puhdistautumisrituaali ja samalla kiitollisuuden osoitus niille harvoille ystäväilleni, jotka ovat jaksaneet pitää tietoisuudessaan sen, että minäkin yhä edelleen kaikesta huolimatta olen olemassa. Näihin ystäviini minä olen alkanut laskea myös komisario Kosken. Olen antanut romaanille nimen "Sardes". Nimi tulee siitä, että Sardeksen seurakunnan kuvaus Ilmestyskirjassa tuo elävästi mieleen oman sieluni tilan.

3. luku

”Sardeksen seurakunnan enkelille kirjoita: Minä tiedän sinun tekosi. Sinä olet elävien kirjoissa, mutta sinä olet kuollut” Johanneksen ilmestys 3:1.

Se kesä oli uskomattoman sateinen. Sellaista ei ollut nähty vuosikymmeniin. Taikauskoisimmat ajattelivat, että se oli hinta edellisestä kesästä, eräänlainen velanmaksu: edellinen kesä oli ollut poikkeuksellisen aurinkoinen ja lämmin. Sade tuntui huuhtovan mennessään kaiken. Sade vei ihmisiltä talot, se vei maantiet ja viljasadon. Siihen liukenivat myös elämän merkitykset. Kesän pääuutiset näyttivät olevan erään siitepölykapseliyrittäjän traaginen kuolema, jonka hänen vaimonsa oli myynyt toiselle tabloidille, ja erään parikymppisen isorintaisen turkulaisen ja viagraikäisen papparaisen ikuinen rakkaus, joka kesti peräti poikkeukselliset kolme viikkoa, ja joka oli myyty sille toiselle tabloidille. Kuvittelin mielessäni, millaisia iltapäivälehtien lööppejä omasta elämästäni saisi:

- PASTORI ROTH NÄHTY TUPAKALLA KAUPPATORILLA
- PASTORI ROTH SYÖNYT PIZZAN
- PASTORI ROTH KÄVELLYT KOLME KILOMETRIÄ

KAIVOPUISTOSSA

Ja sitten tulisivat ne todelliset kohu-uutiset:

- PASTORI ROTH MATKUSTANUT JUNALLA ROOMAAN
- PASTORI ROTH NÄHTY PIETARINKIRKOSSA KASVOT KÄSIEN

PEITTÄMÄNÄ

Minulla ei ollut poikaa, kuten sillä siitepölykapseliyrittäjällä. Minulla ei ollut enää edes vaimoa, joka voisi myydä kuolemani jommalle kummalle tabloidille, eivätkä ne siitä mitään maksaisikaan. Minulla oli tytär, Sara, jonka vaimoni oli avioerossa vienyt mukanaan, ja jonka huoltajuudesta käydyn kiistan olin hävinnyt. Ja siitä syystä minä matkustin kauas, Roomaan saakka ja menin pyhän Pietarin kirkkoon.

Kaikkialla ympärilläni oli pappeja, pappeja mustassa sutaanissaan, pappeja tämän valtavan kirkon sivualttareilla viettämässä messua, pappeja, jotka toivat Jumalan läsnäolon uskovaisten elämään. Kävin ehtoollisella,

vaikka en olisi saanut. Enhän minä täältä olisi saanut etsiä Jumalan läsnäoloa, eihän tämä minulle kuulunut, meillä kun ei ole ehtoollisyhteyttä, katolilaisilla ja luterilaisilla. Sellaisen yhteyden olivat Ruotsin kuninkaat ja Rooman paavit lopettaneet sekä kuolemantuomion ja kirkonkirouksen uhalla kieltäneet jo 1500-luvulla. Olisihan nyt ainakin papin pitänyt näin yksiselitteinen historian kivipaateen hakattu ikuinen totuus ymmärtää ja elää sen mukaisesti! Jostain muualtahan minun olisi pitänyt etsiä Jumalaa. Ja olinhan minä etsinytkin. Minähän olin käynyt kaikenmaailman helluntailaisten karismaatikkojen kokouksissa kaatuilemassa ja minä oli rukoillut kuin paraskin mystikko. Minä olin toistanut neljän sanan mantraa loputtomiin, päivästä toiseen, viikosta toiseen, kuukaudesta toiseen: *Jeesus Kristus, armahda minua*. Minä olin ollut kuin hurskas juutalainen, joka ohimokiharoissaan ja naurettavassa stetsonissaan nyökyttää päätään kuin tikka ja puhuu seinälle Jerusalemin itkumuurilla, uskollisesti, väsymättä, jatkuvasti, kiviseinälle. Minä olin saanut saman vastauksen kuin tämä juutalainen kohtalotoverini, sen vastauksen, jonka seinältä saa. Siksi minä istuin pyhän Pietarin basilikassa, siinä valtavassa, maailman suurimmassa, joka on rakennettu aneista saaduilla rahoilla, siis ihmisten syntien hinnalla, ja joka ehkä juuri sen vuoksi on niin suunnaton, ja jossa niin monet ovat löytäneet Jumalan. Minä istuin siinä valtavassa basilikassa kasvot käsien peittämänä. Eikä sitä asiaa todellakaan mainittu iltapäivälehtien lööpeissä.

Eikä iltapäivälehtien lööpeissä kerrottu sitäkään, että vaimoni oli ottanut eron 14 aviovuoden jälkeen. Hän oli sanonut, että siinä oli kaksi kertaa seitsemän vuotta liikaa, ja että kukaan tai mikään ei voinut velvoittaa häntä maksamaan yhden yön typerästä hairahduksesta sellaista hintaa. Olin ilkeämielisesti arvellut, että hänen erointoilunsa johtui hänen upporikkaasta isästään, joka teki kuolemaa ja oli viimeisillä järkensä hivenillä alkanut huolestua. Hän ei ollut huolestunut Sarasta tai omasta tyttärestään tai meidän perheestämme eikä varsinkaan minusta. Hän oli huolestunut siitä, että hänen suurella vaivalla ja kieroudella keräämästään omaisuudesta saattaisi jokin murto-osa siirtyä avio-oikeuden nojalla minulle, köyhälle ja mitättömälle risukasasta nousseelle apupapille. Tällainen vaara oli torjuttava vielä, kun se oli mahdollista, eli hänen eläessään.

Tämän arveluni olin vihapäissäni tullut sanoneeksi ääneen, mikä sai minun vaimoni lopullisesti vaakuuttumaan siitä asiasta, joka hänen olisi

pitänyt oivaltaa heti alun perin, silloin, kun vielä en ollut ehtinyt varastaa hänen nuoruuttaan: hän oli kokemattomassa viattomuudessaan tullut naineeksi tunteettoman, julman ja kiittämättömän egoistin, joka arvioi muita ihmisiä, ennen muuta häntä ja hänen isäänsä, oman turmeltuneen ajatusmaailmansa sokaisemana. Tätä vakaumusta ei enää horjuttanut se lapsellinen ja kaikin puolin halveksuttava yritykseni, että tarjouduin näin jälkeensä, kaiken varalta, ikäänkuin varmuuden vuoksi ja hänen isänsä sielun rauhoittamiseksi tekemään vaimoni kanssa avioehtosopimuksen, sellaisen, jossa selvästi sanottaisiin, että minulla ei olisi mitään oikeutta missään olosuhteissa hänen omaisuuteensa, ei nykyiseen eikä tulevaan. Näin naurettavalla tempullako minä nyt muka yrittäisin hyvittää katalat ja julmat loukkaukseni ja peruuttamattoman mitättömyyteni, jotka olivat ajaneet vaimoparkani lähes täydelliseen epätoivoon!

Totta kai minä tiesin, että hänen avioeroinnostukseensa oli toinenkin syy: se silikonitissejä asentava plastiikkakirurgi, johon hän oli tutustunut, kun häneltä oli poistettu vaaraton, mutta esteettisesti arveluttava luomi vasemmasta pakarasta. Tämä Marcus Tyrni, ent. Törneqvist, oli osa suomenruotsalaista yläluokkaista verkostoa, joka oli tavattoman hyvin selvillä siitä, kuka kulloinkin oli kuolemaisillaan ja kuka sen sitten perisi ja kuinka suurista summista kulloinkin oli kysymys. Tietysti hänellä oli silmää myös naiskauneudelle: sen ylläpitämiseen ja parantelemiseen hän oli suunnannut koko Hippokrateen valalla vahvistetun ammatillisen toimeliaisuutensa ja juuri se oli tehnyt hänestä keskivarakkaan miehen. Hän oli siihen mennessä ehtinyt erota kahdesta vaimosta, suhteellisen edullisesti, mutta varovaistenkin laskelmien pohjalta arvioituna hänen varallisuutensa odotusarvo tulisi vähintään kaksinkertaistumaan, kun hän naisi minun vaimoni, sen jonka isä teki kuolemaa.

Ja olisihan tämä Tyrni toki vaimollenikin ovi uuteen ja parempaan elämään, eräänlainen pääsylippu niihin seurapiireihin, jotka ihan oikeasti näkyivät, elleivät nyt ihan lööpeissä, niin ainakin tabloidien sisäsivujen juorupalstoilla. Sinne pääseminen oli vaimolleni samantapainen tae kuolemattomuudesta kuin antiikin urheilijoille olympiavoitto. Tämä kaikki oli minun mielessäni, kun minä istuin siinä valtavassa basilikassa kasvot käsiini haudattuina.

Minun vaimoni isä oli kuollut kaksi viikkoa sen jälkeen, kun avioeromme oli saanut lainvoiman. Sitä en sanonut kenellekään, mutta minä uskon, että vasta tämän ilouutisen kuultuaan hän uskalsi hellittää otteensa tästä elämästä, joka oli antanut hänelle niin paljon aineellista hyvää. Minä en ollut matkustanut Euroopan sydänaueille pelkästään sitä varten, että istuisin pyhän Pietarin basilikassa miettimässä menetettyä elämäni. Minä olin lähtenyt tälle matkalle myös siltä varalta, että joku, vaikkapa entinen anoppini, joka heistä kaikista vihasi minua vähiten, olisi saanut päähänsä kutsua minut entisen appeni hautajaisiin. Tällainenkin hienon hieno mahdollisuus oli olemassa ja sellainen kutsu olisi tehnyt minut aivan neuvottomaksi. Mitä minä muka olisin vastannut? Siksi oli kaikin puolin selvintä lähteä matkalle tarpeeksi kauas ja antaa sellainen kuva, että tätä matkaa oli valmisteltu huolella ja pitkään, vaikka todellisuudessa kysymys oli hetken päähänpistosta. Ja oli minulla vielä yksi syy: minä tahdoin käydä myös siinä paikassa, jossa tämä minun elämäni oli lähtenyt sille tielle, jonka päähän minä nyt luulin tulleeni. Niin minä matkustin Roomasta Pariisiin, jälleen junalla, koska minä inhoan lentämistä.

Etsin Latinalaiskortteleista sen yhden tähden hotellin, jonka nimi on Monaco, ja jonka kolmannen kerroksen huoneessa Sara oli saanut alkunsa. En muistanut 15 vuoden takaa, kuinka kapea rakennus se oli: ikäänkuin kahden leipäpalan väliin puristettu juustosiivu. Sen siivun kerrokseen ei mahtunut muuta kuin portaat ja kaksi huonetta, joista toisen ikkuna oli kadulle ja toisen pihalle päin. Se huone, jossa me olimme olleet 15 vuotta aikaisemmin, oli vapaana ja vietin siinä kolme yötä. Siihen huoneeseen kuului selvästi läheisen luostarin tornikellojen lyönnit, niinkuin ne olivat kuuluneet silloin ja niinkuin ne olivat kuuluneet keskiajalta asti. Ne kellot muistuttivat hetkipalveluista, jotka olivat vuosisatojen ajan rytmittäneet munkkien elämää.

Siinä huoneessa, kellojen kutsuessa munkkeja kompletorioon, Sara oli saanut alkunsa kahden elämää opettelevan lapsen rakkaudesta. Siihen huoneeseen minä toin tämän uuden vierailuni kolmannen päivän iltana pariisilaisen ilotytön, joka oli niin kärsivällinen, että jaksoi kuunnella, kun onnettomalla kouluranskallani kerroin hänelle elämäni tarinan. Tästä nyt olisi jonkinlaisen lööpin saanutkin:

PASTORI ROTH VIETTÄNYT YÖN ILOTYTÖN KANSSA

Kerroin hänelle kaikenlaista, senkin, että vaimoni oli lähtenyt silikonimplantteja asentavan kirurgin perään ja vienyt tyttäreni mukanaan, sen joka oli saanut alkunsa juuri tässä samassa huoneessa. Tämä pariisilainen ilotyttö ajatteli asiaa oman ammattinsa kannalta ja kysyi, voisiko hän minun mielestäni korottaa taksoja, jos hänenkin rintoihinsa asennettaisiin silikonia, puoli kiloa kumpaankin. Minä sanoin, että hänen rintansa olivat luultavasti maailman kauneimmat, ainakin kauneimmat, mitä minä olin koskaan nähnyt juuri sellaisina, kuin ne Luojan jäljiltä olivat, joten olisi parempi, että kaikenmaailman lisäosia ihmisruumiiseen asentavat puoskarit pitäisivät niistä näppinsä irti. Sanoin myös, että hänen ammatissaan hinta ei määräydy samalla tavalla kuin jossain lihakaupassa, siis painon tai tilavuuden perusteella. Hän ilahtui tästä näkemyksestäni niin paljon, että tarjoutui aivan mitätöntä, lähes muodollista lisämaksua vastaan viettämään kanssani koko yön siinä samassa huoneessa. Kun olin kertonut, että olin pappi, hän sanoi, että minun ei tarvitse käyttää kondomia. Ehkä hän ajatteli, että olisi väärin houkutella pyhä mies niin suureen syntiin.

Me heräsimme niihin kelloihin, joilla munkkeja kutsuttiin laudesiin. Hän avasi silmänsä ja kysyi, mikä minun nimeni on. Sanoin, että minun nimeni on Johan, joka hänen kielellään olisi kai Jean tai joku sen tapainen. Hän sanoi olevansa Annette, ja hän kysyi, mikä se oli minun kielelläni. Minä sanoin, että Annette oli minunkin kielläni Annette, niin minä ainakin luulen, tai sitten ehkä Pikku-Anna. Hän ihastui Pikku-Annan äänneasuun ja opetteli sanomaan sen suomeksi.

Annette vei minut aamiaiselle Boulevard Saint-Germainin varrella olevaan Café de Floreen. Me kävelimme sinne käsi kädessä, tämä nuori kaunis nainen ja minä. Minä tunsin sen matkan aikana puhdasta iloa, sellaista, jota en enää edes muistanut olevan olemassakaan. Me joimme maitokahvia, söimme voisarvia ja poltimme savukkeet. Annette kysyi, jaksaisinko minä kävellä Montmartrelle saakka, vai ottaisimmeko taksin. Sitä hän ei kysynyt, tahtoisinko minä lähteä Montmartrelle, ja se olisikin ollut turhaa, koska hänen kanssaan minä olin valmis menemään vaikka helvettiin, vieläpä kävellen. Hän sanoi, että näin kauniina aamuna ei kyllä mentäisi maan alle metroon. Niin me kävelimme koko sen pitkän matkan Montmartrelle, marttyyrien vuorelle. Sen vuoren laella hän vei minut kirkkoon, Sacré Coeurin. Se on rakennettu sille paikalle, jossa lukemattomat

ihmiset ovat kohdanneet Jumalansa joko rukouksessa tai mestauspölkällä. Annette sanoi, että hän kävi tässä kirkossa joka torstai ripittäytymässä, ja niin hän teki nytkin. Hän kysyi, tahdoinko minäkin ripittäytyä. Hän tunsu tämän kirkon papeista useita ja sanoi, että hän voisi pyytää paikalle jonkun, joka osaisi englantia tai vaikka ruotsia, jos minusta olisi kiusallista ripittäytyä ranskaksi. Minä sanoin, että minua ei juuri nyt painanut mikään, minkä vuoksi minun pitäisi ripittäytyä. Hän sanoi, että ei häntäkään mikään painanut, mutta hän ripittäytyi, koska oli torstai, ja torstai oli juuri se viikonpäivä, jona Kristus oli asettanut pappeuden ja ehtoollisen sakramentit. Niin hän meni rippituoliin ja minä odotin häntä tämän Pyhän Sydämen kirkon hämärässä holvissa.

Annette tuli rippituolista ja istui viereeni. Hän kuiskasi, että voisimme nyt osallistua adoraatioon, siunatun ehtoollisleivän kunnioittavaan palvontaan, mikä on meille luterilaisille täysin käsittämätöntä. Mutta katolisat, Annette heidän joukossaan, ajattelevat, että Kristuksen läsnäolo tässä jatkuvassa katkeamattomassa adoraatiossa pitää maailman edes jotenkin raiteillaan. Niin me polvistuimme kirkon pääalttarille nostetun monstranssin eteen, Annette ja minä. Pienen kellon ääni kertoi messun alkamisesta ja minä uhmasin jälleen Ruotsin kuninkaita ja Rooman paaveja ja osallistuin Annetten kanssa messuun siinä Pyhän Sydämen kirkossa, joka on rakennettu marttyyrien vuorelle. Katolisessa messussa on Isä meidän –rukouksen ja Agnus Dein välissä rauhan tervehdys. Olin Roomassa selvinnyt siitä kättelemällä vierustoveriani, mutta tällainen viileä ystävällisyys ei riittänyt Annetelle. Hän suuteli minua molemmille poskille ja kuiskasi korvaani: *“Moi, je suis ta petite Anne.”*

Messun jälkeen Annette vei minut lounaalle johonkin niistä lukemattomista pienistä ravintoloista, joista Montmartre on niin kuuluisa. Me söimme merianturaa ja joimme pullollisen valkoviiniä. Lounaan jälkeen Annette kävi naistenhuoneessa. Kun hän tuli takaisin, hän sanoi, että hänen pitäisi pitää kolme päivää työstä vapaata, koska hänellä oli juuri nyt alkanut se jokakuukautinen vaiva, joka vähensi kaikkien maailman ilotyttöjen ansioita kymmenellä prosentilla. Sitten hän kysyi, tahtoisinko minä tulla hänen asuntoonsa, joka oli sen saman ravintolan yläkerrassa. Me nousimme kapeat portaat yläkertaan, jossa oli hänen pieni siisti kaksionsa. Hänellä oli olohuone ja makuuhuone, jota hän käytti työssään.

Annette kysyi, tahtoisinko minä viatonta seksiä, sellaista jota sopi harjoittaa messun jälkeen ja etenkin nyt, kun hänellä oli alkanut se aika. Minä kysyin, mitä sellainen viaton seksi oli ja hän selitti, että se oli sitä, jossa ei käytettäisi ruumiin aukkoja. Minä tahdoin kokeilla sitä, varsinkin, kun sen hinta oli alle puolet normaalin seksin hinnasta. Annette sanoi, että minun pitäisi riisua paitani ja mennä selälleni hänen sänkyynsä. Sitten hän kaivoi käsilaukustaan pienen pullon, jossa oli jotain hyvänhajuista öljyä. Hän otti sitä sormiinsa ja alkoi hivellä sitä minun rintaani. Hän otti peukalonsa ja etusormensa väliin minun nännini, ne mitättömän pienet ja täysin turhat miehen nännit ja alkoi hieroa niitä äärettömän kevyellä otteella. Sitten hän sanoi, että minun olisi paras riisua housunikin, jos halusin, että ne pysyisivät puhtaana. Hän riisui oman paitansa ja levitti sitä hyvän hajuista öljyä rintoihinsa. Sitten hän tuli kahareisin minun päälleni ja alkoi hieroa minun nännejäni omillaan. Annette kuiskasi minun korvaan, että meillä oli nyt sydänten välinen yhteys ja niinhän meillä olikin, on vieläkin. Yritin suudella Annettea, mutta hän sanoi, että niin intiimiin suhteeseen hän ei ennen avioliittoa suostuisi edes lisämaksusta. Minä sanoin, että me voisimme ihan hyvin mennä naimisiinkin, mutta hän oli sitä mieltä, että avioliittoon, joka sentään on kirkon pyhä sakramentti, pitäisi olla jokin muukin syy kuin halu suudella. Minä sanoin, että se muu syy oli siinä, että Annette oli maailman ihanin nainen enkä minä liioitellut lainkaan.

Kun me erosimme, minä kirjoitin Annetten pieneen muistikirjaan oman sähköpostiosoitteeni ja sanoin, että olisin kiitollinen, jos hän voisi joskus lähettää minulle jonkun viestin.

Minä olen ajatellut useasti sitä yötä ja päivää Annetten kanssa, kun olen elänyt tässä synkässä ja haisevassa luolastossa, jonka nimi on Helsingin Keskusvankila. Minä olen ajatellut sitä Jeesuksen sanaa, jonka mukaan publikaanit ja portot menevät taivasten valtakuntaan ennen fariseuksia ja kirjanoppineita. Minun on helppo uskoa, että tässä asiassa meidän Herramme oli oikeassa.

4. luku

Palasin sateeseen. Tulin hitaasti, junalla ja laivalla ja ehdin kotiin lomani viimeisenä päivänä, joka oli sunnuntai, elokuun 22. Yhteiselämäni Annetten kanssa oli kestänyt 16 tuntia. Siitä tuli minulle ajan yksikkö. Junamatkaan Pariisista Tukholmaan meni vähän toista annetta. Siinä oli mukana kaksi junanvaihtoa ja vetelehtimistä Hampurin rautatieaseman odotushallissa. Laivamatka Tukholmasta Helsinkiin kesti lähes kokonaisen annetten, johon sisältyi viinan verovapauden vuoksi tehtävä pysähdys Marianhaminassa. Ehdin olla kotona vähän yli yhden annetten, ennenkuin minun piti mennä virkapaikalleni kirkkoherranvirastoon edistämään evankeliumin leviämistä. Sitä kutsuttiin työksi ja se oli minun elinkeinoni. Joskus kauan sitten minä olin luullut sitä kutsumukseksi. Yleensä se oli suurimmalta osaltaan turhanpäiväistä juoruilua, jonka lomassa siemailtiin pohjaan palanutta kahvia. Nyt se oli erilaista, koska kirkkoherra joutui selkäsäryn vuoksi jatkamaan lomaansa seuraavaan hirvijahtiin saakka, jolloin alkaisi hänen syyslomansa. Minun piti toimia hänen sijaisenaan, mikä merkitsi monenlaisia hallinnollisia toimia, jotka tähtäsivät kristinuskon kaikinpuoliseen menestymiseen, ellei nyt ihan koko maailmassa tai edes Euroopassa, niin ainakin tässä maailman luterilaisimmassa maassa.

Olin toista kymmentä vuotta kestäneen virkaurani kuluessa vähitellen alkanut ymmärtää, mistä tässä kaikessa varsinaisesti oli kysymys. Evankeliumin ilosanoman ytimessä kaikkein pyhin arvo oli kirkon verotusoikeus, joka perustuu tämän Kristuksen morsiamen ja valtion väliseen järkiavioliittoon. Tämä jumalallinen järjestys on tuonut mukanaan monia siunattuja etuja, joista vähäisin ei ollut kirkkoherran virkahuoneen pönäkkä tumman punaisella nahalla päällystetty työtuoli. Luulen, että sen tuolin hinnalla joku afrikkalainen kyläpahanen olisi saanut puolen vuoden maissijauhot. Sen tuolin vaurautta, valtaa ja vastuuta julistavasta vastaansanomattomasta auktoriteetista osa nyt siirtyi minuun, koska tuolin vakituinen käyttäjä poti selkäkipujaan.

Vielä kello 11 näytti siltä, että päivän keskeisin virkatoimi olisi siinä tumman punaisessa tuolissa istuen lukea viikon takaisesta Helsingin Sanomista entisen appeni nekrologi ja sen jälkeen varustaa asianmukaisilla allekirjoituksilla ja momenttinumeroilla lasku, joka oli aiheutunut

seurakunnan kesäkodin paskakaivon tyhjentämisestä. Mutta sitten alkoi tapahtua. Kanslisti tuli ilmoittamaan, että virastoon oli tullut pariskunta, joka tahtoi tavata papin keskustellakseen avioliittoon vihkimisestä. Tämä pari ei ollut kaikkein tavanomaisin.

Mies oli kuusissakymmenissä, tyylikkäästi harmaantunut, hoikka, kalpeakasvoinen, viisaan näköinen. Hänellä oli yllään tummanvioletti samettitakki, jonka väri oli liturgisen juhlallinen. Musta silkkipaita, harmaaraidalliset housut ja ylelliset, ilmeisesti italialaiset mustat kengät täydensivät kokonaisuuden. Nainen oli iältään ehkä puolet miehestä, kuvankaunis, vaaleahiuksinen. Olin silloin ja olen edelleen lumoutunut hänen virheettömästä vartalostaan ja kasvoistaan, joista kuvastui rauhallinen melankolia. Ne olivat kuin hiljaisen ja vähän surullisen enkelin kasvot. Ohjasin heidät kirkkoherran virkahuoneeseen ja tunsin ulkonäköön liittyvää alemmuutta, jota edes punainen nahkatuoli ei täysin pystynyt peittämään. Mies aloitti puhumisen:

- Nimeni on Benedict Winold ja hän on Anna Bogdanova. Aiomme solmia avioliiton ja tahtoisimme keskustella asiaan liittyvistä juridisista ja käytännöllisistä seikoista.

Winold luki kasvoiltani kysymyksen, johon hän vastasi ennenkuin ehdin kysyä:

- Anna puhuu täydellisesti suomea. Hän on oppinut sen ennen Suomeen muuttoaan isoäidiltään Petroskoissa. Minun sukujuureni ovat Puolassa, josta isoisäni muutti Suomeen viime vuosisadan alussa. Olen ammatiltani taidemaalari. Kuulun katoliseen kirkkoon. Anna on kuulunut Petroskoissa paikalliseen luterilaiseen seurakuntaan ja sen vuoksi me tulimme tänne. Muuten, ikääni vedoten uskallan ehdottaa, että voisimme sinutella toisiamme.

Winold nousi juhlallisesti seisomaan ja ojensi kätensä:

- Ystävien kesken minua kutsutaan Bewiksi.

Sanoin, että minun nimeni on Johan. Myös Anna Bogdanova nousi ja ojensi kätensä, joka oli viileä kuin kevätuuli:

- Anna.

Se olikin ainoa sana, jonka Anna Bogdanova tämän ensimmäisen tapaamisemme aikana sanoi.

Winold jatkoi:

- Tämä tapaus on hieman tavallisuudesta poikkeava. Kyllä kai minä täällä voin puhua myös seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

Winold ei jäänyt odottamaan vastaustani:

- Tulevan avioliittomme tekee hieman erikoislaatuiseksi se seikka, että minä olen homoseksuaali. Minä rakastan omalla tavallani Annaa, mutta mitään tavanomaista avioelämää me emme tietenkään voi viettää ja Anna tietää sen.

Anna Bogdanovan kasvoille ilmestyi tuskin havaittava hieman hämillinen hymy. Winold jatkoi:

- Me solmimme avioliiton ennen muuta saadaksemme Annalle Suomen kansalaisuuden. Toiseksi minä tahdon, että Anna perii minut, kun minä kuolen, mikä tapahtuu melko pian. Minulla ei ole ketään lähisukulaista eikä tietenkään lapsia, jotka voisivat periä minut. Me olemme molemmat HIV-positiivisia. Minulla tauti on jo edennyt siihen vaiheeseen, jolloin immuunijärjestelmä saattaa romahtaa. Me emme ole saaneet virusta toisiltamme, mutta tietyllä tavalla se kuitenkin sitoo meidät yhteen. Meillä on niin sanoakseni yhteinen kuolema ja ennen sitä minä tahtoisin, että meillä olisi myös hetken aikaa laillisesti ja kirkollisesti vahvistettua yhteistä elämää.

Katsoin morsianta. Anna Bogdanova nyökkäsi kevyesti. Winold kertoi, että asiaan kuuluvat esteettömyystodistukset olisivat valmiina parin päivän kuluttua. Winold kysyi, suostuisinko minä vihkimään heidät, kun sen aika tulisi. Minulla ei ollut mitään sitä vastaan. Hän teki kysymyksen, jota en ollut koskaan aikaisemmin ajatellut:

- Onko homoseksuaalisuuteni kristillisen avioliittoetiikan kannalta naimisiin menon este?

Vastasin, että ainakaan avioliittolaki tai kirkkojärjestys eivät ota kantaa tällaiseen kysymykseen, mutta Winold tahtoi tietää, mikä oli kirkon teologinen kanta. Hän arveli, että hänen oma kirkkonsa ei suostuisi heitä vihkimään, jos tietäisi asioiden todellisen laidan. Muistin Annetten, joka oli selittänyt minulle, kuinka vakava asia avioliiton pyhä sakramentti on. Siitä huolimatta sanoin Winoldille, että oli kirkon teologinen kanta mikä tahansa, minä vihkisin heidät. Winold ilahtui tästä ja Anna Bogdanovankin kasvot kirkastuivat kauniiseen hymyyn. Winold sanoi, että asiaa täytyy ehdottomasti juhlia ja hän ehdotti, että söisimme illallisen Savoysissa. Hän kysyi, tulisiko minun vaimoni mukaan, mihin minä jouduin ensimmäistä kertaa tämän

uuden siviilisäätyni aikana vastaamaan, että me olimme valitettavasti eronneet. Sen sanominen ei ollut niin helppoa, kuin olin kuvitellut. Winold pahoitteli tilannetta, mutta sanoi, että asioiden näin ollen menisimme Savoyhin me kolme. Hän tietysti tarjoaisi. Niin myös tapahtui.

Seuraava aamu oli unenomainen. Heräsin ulkoa kuuluvaan sateen ääneen, enkä heti tajunnut, että olin nukkunut yöni Benedict Winoldin ateljeen sohvalla. Raotin silmiäni ja näin muutaman askeleen päässä alastoman naisen. Anna Bogdanova seisoi toinen käsi lanteilla ja toinen arvokkaan antiikkituolin selkänojalla täysin alastomana, ilman rihman kiertämääkään. Hän näki, että olin herännyt, mutta ei tehnyt elettäkään väistääkseen katseeni. Katselin häntä kuin yöllistä tähtitaivasta, en julkeasti vaan kunnioittavasti, ihmetellen sitä rauhallista ja täydellistä kauneutta, johon olin herännyt. Winold oli selin minuun ja piirsi hiilellä Annan alastonkuvaa. Hän ei nähnyt minua ja ilmeisesti luuli minun olevan unessa. Me tuijotimme toisiamme, Anna Bogdanova ja minä, ikuisuudelta tuntuvan ajan. Lopulta nousin istumaan ja Winold keskeytti työnsä:

- Huomenta pastori. Tahtoisitko kahvia, kahvia ja konjakkia vai pelkkää konjakkia?

Sanoin, että mikä tahansa kävisi. Winold kertoi aloittavansa kaikki päivänsä piirtämällä hiilellä Annan kuvan. Niitä oli kertynyt jo melkoinen kokoelma.

- Siihen on kaksi syytä: näin vanhana ja näin lähellä kuolemaa ihminen tahtoo löytää ehdottoman kauneuden. Muistatko, miten Dostojevski käytti viimeisen minuutin ennen kuolemaansa, siis sitä ensimmäistä kuolemaa, josta hän selvisi hengissä?

Winold ei jäänyt odottamaan vastausta:

- Hän katsoi viimeisen kerran kaunista maailmaa. Niin minäkin teen ja minä teen sitä joka aamu. Joka kerta, kun minä katson Annaa, minä voisin kuolla onnellisena.

Anna Bogdanova puuttui puheeseen:

- Bewi, sinä voisit kyllä ajatella jotain muutakin kuin sitä iänikuista kuolemaasi. Dostojevski eli sen tapauksen jälkeen vielä 40 vuotta.

- Niinhän minä ajattelenkin. Minä olin juuri tulossa siihen: toinen syy näihin meidän joka-aamuisiin sessioihimme on se, että minä tahdon pitää yllä ammattitaitoni. Minähän elän ja teen kuvia, enkä kaikkein vähiten sinun ansiostasi.

Anna Bogdanova heilautti päälleen silkkisen aamutakin ja meni valmistamaan kahvia. Winold kaivoi jostain esiin puisen laatikon, jossa oli kuubalaisia sikareja.

- Minulle on käynyt niin, että kaikki sovinnaiset kellonaikoihin liittyvät tavat ovat muuttuneet merkityksettömiksi. Minä voin aivan hyvin aamukahdeksalta juoda konjakin ja polttaa sikarin. Mitä väliä sillä enää on, onko aamu vai ilta niin kauan kuin ihminen on elossa? Eikä sillä ole senkään vertaa väliä sitten, kun ihminen on kuollut. Tämä HI-virus on tehnyt minusta merkillisellä tavalla vapaan.

- Pitäisikö minunkin hankkia sellainen?

- Annaltahan sen saisi.

Anna Bogdanova oli keittiössä silkkisessä aamutakissaan eikä onneksi kuullut keskusteluamme. Hän toi kahvitarjottimen ja istui viereeni sohvalle. Poltimme kuubalaisiamme hitaasti ja joimme Annan tuomaa kahvia sekä Bewin baarikaapista hakemaa konjakkia. Anna poltti savukkeen ja mieleeni nousi muutaman päivän takainen aamiainen Annetten kanssa Café de Floressa. Bewi kysyi, pitäisikö minun mennä töihin, mutta sanoin, että tämän päivän Herramme seurakunta saisi tulla toimeen omillaan. Ajattelin, että evankeliumin kannalta ei olisi kovin kohtalokasta, vaikka en tänään istuisikaan punaisella nahalla verhotussa työtuolissa hyväksymässä paskakaivon tyhjentämisestä aiheutuneita laskuja. Bewi ilahtui tästä päätöksestäni ja me jatkoimme edellisenä iltana alkanutta seurusteluamme lounasaikaan saakka. Koska mukana oli pastori, Bewi tahtoi tarjota lounaan Kappelissa, siis Esplanadin Kappelissa, siinä, jonka paikalla oli tsaarinvallan aikana ollut kruunun palkkaaman paimenen työmaakoppi. Eikä se lounas ollut aivan kuiva.

Olin pienessä hiprakassa ja ilmeisesti melkoisen sikarin, konjakin ja oluen muodostaman hajuverhon ympäröimä, kun vihdoin iltapäivällä tulin omalle asunnolleni. Ovellani törmäsin kahteen kuivakan oloiseen naiseen, joita aluksi luulin jehovantodistajiksi. Olisi ollut parempi, jos arvaukseni olisi ollut oikea, mutta se ei ollut.

5. luku

Naisista vanhempi, se jolla oli nenä kuin korpilla ja asioista paremmin selvillä olevan ihmisen siansilmät, otti ohjat käsiinsä:

- Oletteko te pastori Johan Roth?

Mieleni teki sanoa jotain välttelevää, mutta en pystynyt muuhun, kuin myöntämään näin itsestään selvän asian.

- Minä olen Dagmar Raevuori ja tässä on Orvokki Kivelä.

Voi helvetti. Nythän tästä soppa syntyi. Minä tiesin, kuka tämä Dagmar Raevuori oli. Hän oli Helsingin evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän kirkkovaltuuston jäsen, ilmeisesti jonkinlainen varapuheenjohtaja, kirkolliskokousedustaja, partiojohtaja, kaikkeen sekaantuva moralisti, naimaton ikineiti, kaupungin sosiaaliviraston lastensuojeluosaston osastopäällikkö, ja ehdottomasti viimeinen ihminen, jonka minä juuri nyt halusin tavata. Orvokki Kivelä oli ilmeestä päätellen Raevuorelle kaupungin rahoilla palkattu piika ja seurustelu-upseeri. Ja minä haisin keskellä päivää viinalle ja tupakalle kuin persialainen kamelikuski. Ja nyt nämä tantat pyrkivät minun asuntooni, siihen, jonka minä olin saanut seurakuntayhtymältä vuokralle, kun olin avioerossa menettänyt omaisuuteni, sen vähäisenkin, mikä oli tarkoittanut oikeutta asua omilla rahoilla puoliväliin asti maksetussa kerrostalohuoneistossa.

- Voimmeko me tulla sisään?

Raevuori ei jäänyt odottamaan vastausta, vaan purjehti jonon kärjessä ja Kivelä kintereillään minun asuntooni. Nämä kaksi sosiaaliviraston moraalinvartijatantta työntyivät jäänmurtajan päättäväisyydellä eteisessä vallitsevan kaaoksen läpi suoraan minun olohuoneeseeni ja linnoittautuivat minun sohvaani. Yritin jotenkin keventää tunnelmaa:

- Tahtoisitteko te kahvia tai jotain?

- Itse te taidatte enemmän olla kahvin tarpeessa. Me emme ole tulleet tänne seurustelemaan, vaan selvittämään asioiden oikean laidan.

- Mistä asioista te puhutte?

- Siitä, että te olette toiminut lain vastaisesti ja aiheuttanut sanoin kuvaamatonta huolta ja tuskaa vaimollenne, siis entiselle vaimollenne.

Mitä tällaisen puheenvuoron jälkeen olisi pitänyt ajatella? Minun päässäni vallitsi lähes täydellinen kaaos. "Aiheuttanut huolta ja tuskaa"? Viitattiinko tässä nyt seikkailuihini Annetten kanssa? Mutta eihän sitä kukaan voinut tietää ja mitä se enää vaimolleni, siis sille entiselle kuuluisikaan? Olihan hänkin aiheuttanut minulle huolta ja tuskaa pelehtimällä sen tissinlaajentajan kanssa. Vaikka hän olikin salannut tämän suhteen saadakseen vahvemman aseman huoltajuuskiistassa, ei hän sitä minulta ollut enää pitkään aikaan vaivautunut peittelemään. Niin että kuka tässä oikein on aiheuttanut huolta ja tuskaa ja kenelle! En tiedä, oliko Orvokki Kivelä kenties mykkä. Ainakaan hän ei kertaakaan sanonut mitään, elehti vain ja nyökytteli päätään esimiehensä puheen rytmissä kuin opetettu apina. Mutta Dagmar Raevuori puhui kahdenkin edestä:

- Asia nyt vain on niin, että Sara on oikeuden päätöksellä määrätty äidilleen ja jos te tahdotte siihen asiaan saada muutoksen ylemmässä oikeusasteessa, meidän virastoltamme tullaan pyytämään lausunto, jonka laadusta ei tämän jälkeen ole epäilystäkään.

- Mistä te olette saaneet päähänne, että minä yrittäisin saada asiaan muutoksen? Kuka teille sellaista on kertonut?

- Minä olen puhunut tästä asiasta teidän entisen vaimonne kanssa ja me olemme tulleet siihen tulokseen, että teidän omavaltainen käytöksenne johtuu siitä, että te ette millään tahdo hyväksyä oikeuden päätöstä.

- Mistä ihmeen omavaltaisesta käytöksestä te puhutte? Ei kai minun käytökseni varsinaisesti teille kuulu?

- Kyllä se tässä asiassa kuuluu. Ja kuuluu se kirkolain mukaan muutenkin, mutta ei nyt puututa siihen. Ellei tähän asiaan nyt heti saada täyttä selkoa, se menee poliisin tutkittavaksi ja siitä ei teille mitään hyvää seuraa.

- Sanokaa nyt aivan selkeästi ja suoraan, mitä te tahdotte ja menkää sitten matkoihinne.

- Te ette tuossa kunnossa voi ajaa autoa, mutta kertokaa meille, missä Sara on, niin me viemme hänet äitinsä luokse, minne hän oikeuden päätöksellä kuuluu, ja yritämme sen jälkeen unohtaa teidän tyhmän, itsekkään ja suorastaan rikollisen käytöksenne. Onko hän kenties jossakin täällä tämän sekasorron seassa?

Dagmar Raevuori nousi sohvalta ja suoritti pikakierroksen asunnossani Orvokki Kivelä kannoillaan. Saraa ei tietenkään löytynyt. Kun he asettivat ahterinsa takaisin sohvalleni, sain puheenvuoron. Minuun oli iskenyt tumma nimetön pelon siemen, joka tulisi aivan lähiaikoina kasvamaan hirvittäväksi ahdistukseksi:

- Onko Sara kadonnut?

- Itsehän te olette olleet kadoksissa ainakin kahden viikon ajan. Teitä on etsitty kissojen ja koirien kanssa ja Saraa myös, niin että sanokaa nyt heti hyvän sään aikana, mihin te olette hänet vienyt, tai muuten tämä asia menee käräjille, mikä olisi teille erittäin ikävää. Miettikää nyt vähän, mitä kirkkovaltuustokin ajattelee, kun seurakunnan pastori käyttäytyy tuolla tavalla!

- Milloin hän on kadonnut?

- Teidänhän se pitäisi tietää.

Aloin humalatilastani huolimatta tai ehkä juuri sen vuoksi saada toden teolla tarpeekseni tämän tekopyhän ämmän asenteeseesta.

- Minä näin Saran viimeksi kolme viikkoa sitten. Minä olen koko ajan pitänyt itsestään selvänä, että hän on äitinsä kanssa heidän uudessa kodissaan. Jos hän on kadonnut, teidän molempien olisi parasta painua ulos täältä mitä pikimmin, että minä saan rauhassa soittaa poliisille.

Tämä teki Dagmar Raevuoren asennemuuriin pienen halkeaman.

- Älkää nyt kiihtykö. Eihän teidän nyt heti poliisille tarvitse soittaa.

Kyllä kai minäkin voin jotain teille kertoa, jos te kerran puhutte totta, ettekä tiedä Saran olinpaikkaa, mitä minä kyllä vielä epäilen. Hän katosi vähän yli kaksi viikkoa sitten, hänen isoisänsä hautajaisia edeltävänä päivänä eikä hänestä sen jälkeen ole saatu mitään tietoa. Teidän entinen vaimonne ilmoitti asian meidän virastollemme, kun Saran katoamisesta oli kulunut kolme päivää.

- Ja asiasta ei ole ilmoitettu poliisille, niinkö?

- Saran äiti piti niin varmana sitä, että te olitte vienyt Saran omille retkillenne, kun oli se matkapuhelinviestikin, että poliisia ei haluttu vaivata. Hän sanoi, että olisi teidänkin kannaltanne parempi, jos tästä ei tehtäisi poliisiasiaa. Sitä paitsi hänellä on ollut niin paljon muutakin murhetta, kun kauppaneuvos kuoli ja jätti jälkeensä niin suuren henkisen tyhjiön.

Tuota se ei kyllä keksinyt itse. Tämä ”henkinen tyhjiö” kuulosti aivan vaimoni kehittelemältä ilmaukselta. Oikeastaan tässä kohdassa osastopäällikkö Dagmar Raevuori osui ensimmäisen kerran naulan kantaan! Henkisen tyhjiön se ahne paskiainen todellakin jätti jälkeensä. Pienenä lohtuna vaimolleni ja Tyrnille oli se, että tähän tyhjiöön löytyi tilkkeeksi tolkuton määrä rahaa. Mutta tuntui lähinnä uskomattomalta, että ne olivat uponneet siihen henkiseen tyhjiöön näin syväälle, etteivät ilmoittaneet Saran katoamista poliisille, ja että tämä korpinnokkainen lastensuojelupäällikkökään ei ollut tehnyt asian hyväksi mitään.

- Mistä matkapuhelinviestistä te oikein puhuitte?

- Siitä, jonka Sara lähetti äitinsä puhelimeen. Siinä sanottiin aivan selvästi, että hän on teidän luonanne. En minä nyt sitä sanasta sanaan muista, mutta en minä myöskään omiani puhu: minähän näin sen tekstiviestin.

- Ja jonkun tekstiviestin vuoksiko te ette ottanut yhteyttä poliisiin? Eikö se jo ala kuulostaa melkoisen omavaltaiselta?

Raevuoren asennepato murtui ja tyyllilaji muuttui kertaheitolla. Ilmeisesti hän pelästyi sitä mahdollisuutta, että häntä voitaisiin syyttää virkavirheestä:

- Minä olen luottanut täysin teidän vaimonne kykyyn arvioida tätä tilannetta. Nyt kun te sanotte, että Sara ei ole ollut teidän mukanaan, minä tietysti ilmoitan tämän asian välittömästi poliisille. He saavat sitten tutkia, mikä tässä on totuus. Teidän ei itse tarvitse ottaa poliisiin yhteyttä, varsinkaan tuossa kunnossa.

Dagmar Raevuori ja Orvokki Kivelä alkoivat tehdä lähtöä. Raevuori kääntyi vielä lopuksi puoleeni ja vahvasti lupauksensa, että hän ilmoittaisi asian heti tänään poliisille. Näin, kuinka hän korpinnokallaan nuuhki konjakki- ja oluthöyryjä, jotka sitkeästi leijuivat ympärilläni. Hänen moraalinen ylemmyytensä oli kuitenkin saanut aimo kolauksen sen myötä, että me molemmat tiesimme hänen tehneen virkavirheen. Sellainen tieto saa ihmisessä aikaan merkillisen tilapäisen muutoksen suvaitsevampaan suuntaan suhteessa langenneisiin lähimmäisiin.

Kun Raevuori ja Kivelä olivat lähteneet, aloin soitella puhelimella. Ensin yritin saada yhteyden entiseen vaimooni. Puhelinvastaajassa oli tuttu lievästi

ässävikainen vuotava intonaatio, vähän kuin Marilyn Monroella, jonka avulla haettiin jonkinlaista mondeenia sävyä:

- Tässä on Lean ja Saran automaattinen puhelinvastaaja. Emme juuri nyt ole tavattavissa, mutta jätä äänimerkin jälkeen viesti, niin me otamme yhteyttä. Hei!

En jättänyt.

Seuraavaksi yritin Saran matkapuhelinta:

- Numeroon, johon yrititte soittaa, ei juuri nyt saada yhteyttä. Olkaa hyvä ja yritäkää myöhemmin uudestaan. The number...

Lean matkapuhelin:

- Numeroon, johon yrititte soittaa, ei juuri nyt saada yhteyttä. Olkaa hyvä ja yritäkää myöhemmin uudestaan. The number...

Soitin sen yksityisklinikan keskukseen, jossa Tyrni toteutti kutsumustaan:

- Hän on juuri nyt leikkauksessa. Tahdotteko jättää soittopyynnön?

En tahtonut.

Menin keittiöön ja kaivoin kaapista esille laivalta ostamani litran Bells-pullon. Siihen numeroon, joka oli 40%, sai välittömästi yhteyden. Kaadoin maitolasin puolilleen viskiä ja rojahdin sille sohvalle, jossa istuen Dagmar Raevuori oli Orvokki Kivelän nyökytysten säestämänä esittänyt perättömiä syytöksiään. Join lasin tyhjäksi ja vaivuin jonkinlaiseen levottomaan horteeseen.

Näin merkillisen painajaisunen: Sara oli painunut jonkin tonneja painavan kivipaaden alle eikä onnistunut työntämään sitä pois päältänsä. Minä yritin mennä pelastamaan häntä, mutta takerruin käärmeen tapaisista köysistä punottuun limaiseen verkkoon, joka alkoi vetää minua yhä syvemmälle maan sisään. Lea ja Tyrni seisoivat jonkinlaisessa katsomossa tyytyväisen näköisinä ja odottivat sitä hetkeä, jolloin me olisimme painuneet lopullisesti maan alle. Sitten he suutelivat intohimoisesti ja kääntyivät meistä pois päin. He olivat vielä näkyvissä, kun puhelin soi. Se soi ainakin neljä kertaa, ennenkuin tajusin, että puhelimen ääni ei kuulunut uneen. Ryntäsin vastaamaan ja kaadoin matkalla sohvapöydällä olleen Bells-pullon. Viskiä ehti valua pöydälle muutaman grogin verran, ennenkuin sain pullon pystyyn. Kun pääsin käsiksi puhelimeen, soitto oli jo lakannut. Jos aikaa olisi edelleen mitattu annette-yksiköillä, tämä levoton horros olisi ollut neljäsosa-annetten

mittainen: kello oli jo seitsemän. Puhelin alkoi soida uudelleen. Tällä kertaa vastasin heti.

6. luku

- Täällä on komisario Mikael Koski. Puhunko minä nyt pastori Johan Rothin kanssa?

- Minä olen Johan Roth.

- Me saimme äskettäin ilmoituksen, että teidän tyttärenne on kadonnut. Voisimmeko me tavata mahdollisimman pian?

Dagmar Raevuori oli pitänyt lupauksensa ja siirtänyt jutun poliisille. Tämä toi painajaismaiseen olooni lievää lohdutusta.

- Sanokaa vain aika ja paikka.

- Olisiko teillä mitään sitä vastaan, että minä tulisin käymään teidän kotonanne? Minä satun olemaan tässä lähellä. Meidän pitäisi heti alkuun sulkea yksi mahdollisuus pois laskuista.

Ymmärsin, että Koski soitti matkapuhelimesta, mutta sitä en ymmärtänyt, mistä pois suljettavasta mahdollisuudesta hän puhui. Luuliko hänkin sen lastensuojelutantan tavoin, että minä piilottelin Saraa, ja tuli nyt tekemään jonkinlaisen tupatarkastuksen? Mieleeni tuli myös kysymys, kuinka tähän sekasortoon kehtaisi päästää poliisin. Olohuonekin haisi kuin pontikkatehdas. Toisaalta tiesin, että isoremmi pitäisi saada päälle heti:

- Tulkaa niin pian kuin voitte. Te ilmeisesti tiedätte minun osoitteeni?

- Niin tiedän. Minä olen siellä aivan pian.

Koski sulki puhelimen. Ryhdyin jonkinlaiseen epätoivoiseen pikasiivoukseen. En ehtinyt juuri muuta kuin kantaa viskille haisevan päytäliinan pesukoneeseen ja pyyhkiä olohuoneen pöydän kuivaksi, kun ovikello jo soi. Bells-pullon vein keittiön tiskipöydälle samalla kun menin avaamaan oven. Koski oli keski-ikäinen, normaalikokoinen, jos eläinvertausta käytetään, eräänlainen karhun ja suden yhdistelmä. Hänen olemustaan voisi kuvata sanoilla "hallittu epäjärjestys". Se ei ollut epäsiisteyttä, vaan jonkinlaista silitysraudan puutetta, joka näkyi kaikissa vaatekappaleissa. Hänestä sai sellaisen kuvan, että hänellä ei ollut kotonaan naista, joka olisi huolehtinut miehensä ulkoisen olemuksen viimeistelystä. Nahkainen rippikouluiän ohittanut salkku täydensi tämän vaikutelman. Toisaalta tulin pian huomaamaan, että hänessä oli ripaus postivirkamiehen pikkutarkkaa kuivaa asiallisuutta. Myöhemmin törmäsin myös siihen komisario Koskeen, joka oli kova, peräänantamaton ja samalla ovela kuin joku panssarikenraali

Rommel. Parasta oli, että heti ensimmäisestä hetkestä alkaen Koski tuntui ystävälliseltä päinvastoin kuin Dagmar Raevuori, joka ei ollut edes yrittänyt peitellä vihamielistä asennettaan. Kysyin, tahtoisiko komisario kupin kahvia. Hän sanoi, että oli tullessaan ajatellut pyytää sitä. Hän tuli perässäni keittiöön ja näki avatun Bells-pullon.

- Minä olin vuosi sitten Englannissa rikospoliisien kansainvälisessä konferenssissa. Siitä ei jäänyt juuri muuta mieleen, kuin että Bellsiä pyydettiin pubissa sanomalla dingdong.

-Tahtoisitteko te mieluummin dingdongin?

- En minä sillä sitä sanonut. Keitetään nyt vain sitä kahvia. Meillä on tässä melkoinen työmaa edessä ja se pitää aloittaa heti. Otetaan ne dingdongit sitten, kun teidän tyttärenne on löytynyt.

Oliko tässä "kun"-sanassa jonkinlaista virallista toiveikkuutta? Yrittikö hän pelkästään rauhoittaa minun sekasortoista mieltäni, vai tiesikö hän jo etukäteen, että tällaiset jutut aina ratkeavat?

- Te siis olette varma siitä, että Sara löytyy?

- Melko varma.

Menimme juomaan kahvejamme olohuoneen puolelle. Koski istui samaan paikkaan, jossa Raevuori oli muutamaa tuntia aikaisemmin ladellut syytöksiään.

- Te sanoitte puhelimessa, että jokin mahdollisuus pitäisi sulkea pois.

- Niin sanoin. Se on tässä.

Koski kaivoi salkustaan A4-kokoisen valokuvan. Kuvassa oli nuori kuollut tyttö. Hänen ruumiinsa oli täynnä mustelmia, ruhjeita ja viiltohaavoja.

- Kuka tällaista tekee?

- Sen minä otan selville. Hän siis ei ole Sara?

- Ei ole.

- Se on hyvä. Me emme vielä tiedä, kuka hän on. Hänet löydettiin kaksi viikkoa sitten.

- Onko teillä usein tällaisia tapauksia?

- Ei usein.

- Onko teillä jokin vakiintunut menetelmä, jolla te hoidatte näitä tapauksia?

- Meillä on useita, mutta ne voitaisiin kiteyttää siten, että aluksi me pidämme mahdollisena lähes kaikkea ja sitten me yksi kerrallaan suljemme

pois näitä mahdollisia vaihtoehtoja, kunnes lopulta haaviin jää se yksi, joka on todellisuudessa tapahtunut. Yleensä nämä jutut selviävät jo paljon ennen kaikkien mahdollisten vaihtoehtojen tutkimista. Nythän me jo aloitimme toteamalla, että tämä meille toistaiseksi tuntematon nuori tyttö, joka on kohdannut väkivaltaisen kuoleman, ei ole Sara. Se mahdollisuus siis on pois suljettu.

Ajattelin, että tämä poliisin toimintatapa oli Dagmar Raevuoren menetelmän täydellinen vastakohta: hänellehän koko jutussa oli vain yksi totuus, nimittäin se, että minä olin siepannut ja piilottanut Saran. Tästä se luupää yritti pitää kiinni loppuun asti.

- Pidittekö te mahdollisena, että tuo kuvassa oleva tyttö olisi voinut ollut Sara?

Oikeastaan minä kysyin, pitikö komisario mahdollisena, että Sara oli kuollut. Sain vastauksen:

- Kun Raevuori tuli kertomaan Saran katoamisesta, se todellakin tuli minun mieleeni. Ajankohdat sopivat yhteen. Mutta se siitä. Nyt meidän pitää alkaa selvittää avoimia kysymyksiä ja niitä on paljon. Minä sain Raevuoren kertomuksesta sellaisen käsityksen, että te olitte Saran katoamisen aikoihin matkustanut jonnekin, mahdollisesti ulkomaille. Pitääkö se paikkansa?

- Kyllä. Minä matkustin Roomaan ja tulín sieltä takaisin Pariisiin kautta.

- Oliko teillä jokin erityinen syy tähän matkaan?

- Tavallaan ehkä olikin.

- Mikä se syy ehkä oli?

Oliko tuossa "ehkä"-sanán toistamisessa lievää ironiaa? Ainakaan hänen äänensävynsä ei siihen viitannut. Jos hän olisi halunnut olla ilkeä, hän olisi lisännyt kysymykseensä myös tämän "tavallaan"-sanán.

- Minun mieleeni tuli sellainen lievä mahdollisuus, että anoppini saattaisi kutsua minut kuolleen appeni hautajaisiin.

- Miksi te halusitte välttää hautajaiset?

- Sanonko minä suoraan?

- Sanokaa pois.

- Minä inhosin sitä äijää. Minä olen saanut tarpeekseni kaikenlaisesta sovinnaisesta hymistelystä ja siitä paskanjauhannasta, joka aina liittyy näiden arvohenkilöiden palvontamenoihin. Ja siksi toiseksi minä tahdoin avioeron jälkeen jonkinlaisen uuden alun. Minä ikäänkuin kävin jättämässä jäähyväiset

entiselle elämälleni. Ja nyt minua pelottaa, että minä olen menettänyt sen ainoan, jonka minä olisin tahtonut siitä elämästä säilyttää.

Koski ei sortunut minkäänlaisiin lohdutusyrityksiin. Hän ei tuntunut hätkähtävän sitäkään, että pappi puhui samassa lauseessa paskanjauhannasta ja palvontamenoista. Kai tuollainen murhia työkseen perkaava poliisi on tottunut pahempaan. Nyt tuli esiin se komisario Koski, jota ei oikein erottanut postivirkamiehestä:

- Millä te matkustitte?

- Minä menin laivalla Lyypekkiin ja siitä erinäisillä junilla eteenpäin.

Takaisin minä tulin Tukholman kautta.

- Tulitteko te takaisin junalla?

- Tulin, ja laivalla Tukholmasta Helsinkiin.

- Junalla voi matkustaa nimettömänä, siksikö te valitsitte junan ettekä lentokonetta?

Tarkoittiko tämä kysymys sitä, että komisariokin piti Raevuoren teoriaa uskottavana? Toistaiseksi onnistuin nielemään kiukkuni ja vastasin aivan asiallisesti:

- Minä inhoan lentämistä. Minulla on lievä klaustrofobia.

- Matkustitteko te yksin?

- Kyllä.

- Tapasitteko te matkan aikana joitain henkilöitä, jotka te olette tuntenut aikaisemmin?

- Tarkoitatteko te nyt Saraa?

- Esimerkiksi.

- En tavannut.

- Asuitteko te hotelleissa?

- Kyllä.

- Kirjautuitteko te omalla nimellänne hotelleihin?

- Tietysti, en kai minä mikään rikollinen ole.

- Se on hyvä. Tehdään nyt niin, että te laaditte vielä tänä iltana tarkan kuvauksen matkastanne. Siinä pitäisi olla kaikki päivämäärät ja mielummin myös kellonajat sekä etenkin niiden hotellien nimet ja osoitteet, joissa te yövyitte. Käytättekö te luottokorttia?

- Kyllä.

- Maksoitteko te matkat ja hotellit sillä?

- Kyllä.

- Käytättekö te verkkopankkia?

- Vaikka minä alan kohta olla keski-ikäinen, minä en ole keskiaikainen.

- Sittenhän me voimme tehdä niin, että avaamme vaikka nyt heti teidän pankkiyhdistyksen ja tulostamme sieltä viime viikkojen korttitapahtumat. Onko teillä täällä kotikoneellanne pankkiyhdistykset?

- On toki.

- Sopiiko sitten, että katsomme teidän korttimaksunne kolmen viimeisen viikon ajalta nyt saman tien?

- Jos minä sanon, että ei sovi?

- Sitten minä hankin ne tiedot omalla tavallani. Se on vähän hitaampi tie, koska siihen liittyy tietty byrokratia, mutta minäkään en ole keskiaikainen. Minä saan se tiedot joka tapauksessa.

- Ei kai siihen mitään varsinaista estettäkään ole. Mutta sen minä kyllä tahtoisin sanoa, että jos te luulette minun matkustelleen ympäri Eurooppaa Saran kanssa junalla vain pysyäkseni tuntemattomana, ja varsinkin jos te luulette, että sitten lopuksi minä olen jostain käsittämättömästä syystä piilottanut hänet, niin te olette yhtä väärässä kuin se Raevuori, joka kävi täällä esikuntineen iltapäivällä.

Koski nousi seisomaan ja otti kaksi askelta kohti eteistä. Ehdin jo pelästyä: tähänkö tämä neuvottelu loppui? Mutta siitä ei ollut kysymys. Näytti siltä, että hän tahtoi pitää seuraavan puheenvuoronsa erityisen painokkaasti. Hän kääntyi ympäri kuin liturgi alttarilla ja aloitti hyvin hiljaisella äänellä:

- Minulla on tässä yksi pyyntö: älkää ottako tätä kaikkea syytöksenä. Tämä nyt vain on minun tapani tehdä tätä työtä. Ajatelkaa vaikka sellaista mahdollisuutta, että te olisitte lähtenyt Saran kanssa junalla Eurooppaan ja sitten olisi tapahtunut jotain kohtalokasta, Sara olisi ryöstetty tai kuollut tai kadonnut ja te olisitte palannut yksin kotiin. Eikö tämä teidän mielestänne voisi olla jonkinlainen teoreettinen mahdollisuus? Tiedättekö te muuten, kuinka monta nuorta tyttöä katoaa Euroopassa joka päivä?

Kysymys oli retorinen. Koski jatkoi vastausta odottamatta:

- Minähän yritän juuri tällaiset sinänsä sangen epätodennäköiset vaihtoehdot sulkea heti alkuvaiheessa pois. Sitten kun tämä asia on tutkittu, me olemme yhtä pientä askelta lähempänä totuutta, eikä meidän enää tarvitse

pohtia teidän ulkomaanmatkojanne koskevia olettamuksia, ei Raevuoren eikä kenenkään muunkaan. Älkää pitäkö minua vihollisena, vaan liittolaisena. Me löydämme Saran yhdessä tai sitten emme löydä häntä ollenkaan. Kai te tämän ymmärrätte?

Kyllä kai minä ymmärsin. Mutta kun ihminen on niin merkillinen olento, että se ottaa kaiken jotenkin henkilökohtaisesti, itseensä, ikään kuin koko maailma olisi suunnattu juuri häntä vastaan ja ikäänkuin kaikki viranomaiset vain päätyökseen epäilisivät ja syyttäisivät juuri häntä, mitä se lastensuojelutantta oli kyllä ihan oikeastikin tehnyt.

Minä sain soperrettua, että tällainen liittolaisuus sopii oikein hyvin. Me menimme tietokoneelleni ja tulostimme ne luottokorttitapahtumat, jotka olivat syntyneet matkani aikana ja vähän sitä ennenkin. Oikeastaan minä ensimmäistä kertaa tajusin, kuinka kalliiksi tämä matka oli tullut, vaikka niissä laskuissa ei ollut mukana Annetten maksuja, jotka minä olin hoitanut selvillä 100 ja 50 euron seteleillä. Palasimme olohuoneeseen ja Koski jatkoi kyselyään:

- Puhuitteko te jonkun kanssa puhelimella matkanne aikana?

- En. Minulla ei ollut matkapuhelinta mukana.

- Sepä harvinaista. Yleensä ihmiset kulkevat kännykkä taskussaan, vaikka menisivät Sumatran viidakkoon.

- Tässä on oma historiansa. Minä taidan olla aika poikkeuksellinen kirkonmies, kun minua on suorastaan vaikea saada kiinni.

- Mikä se historia on?

Jotenkin tämän asian kertaaminen tuntui vastenmieliseltä. Siinä oli syvempi merkitys kuin pinnalta katsoen saattaisi luulla. Minulle se oli eräänlainen virstanpylväs siinä kylmenevässä rakkaussuhteessa, joka vallitsi kirkon ja minun välillä.

- Se historia on sellainen, että seurakuntayhtymä lakkasi maksamasta pappien matkapuhelimien kuukausimaksut viime vuoden vaihteessa. Niillä ei kuulemma ole rahaa sellaiseen. Ne maksavat kyllä kiinteistön hoitajien ja talouspuolen virkailijoiden kännykkälaskut, mikä antaa kuvan siitä, mistä tässä kirkollisessa elämässä varsinaisesti on kysymys. Minä tein tästä omat johtopäätökseni ja muutin matkapuhelimeni numeron salaiseksi. Vähitellen minä lakkasin käyttämästä sitä kokonaan.

Asian periaatteellinen teologinen puoli ei kiinnostanut komisariota lainkaan:

- Onko Saralla teidän matkapuhelimenne numero?

- On kyllä.

- Missä se matkapuhelin nyt on? Oletteko te avannut sen matkanne jälkeen?

- En ole. Se on muistaakseni jossain työpöydän laatikossa. Sopiiko, että minä etsin sen huomiseksi?

- Sovitaan sitten niin. Onko muuten Saralla avain tänne teidän kotiinne?

- Ei ole. En ole ehtinyt sitä järjestää, vaikka tarkoitus kyllä on ollut.

- Onko kellään avainta, esimerkiksi teidän entisellä vaimollanne?

- Ei ole.

- Onko kukaan käynyt täällä teidän matkanne aikana?

- Ei ole. Tuo ainoa huonekasvikin, jonka nimeä minä en tiedä, oli veden puutteessa lähes kuollut.

Minä kysyin, oliko Koski jo ollut yhteydessä minun entiseen vaimooni. Hän sanoi, että oli keskustellut hänen kanssaan puhelimessa ennenkuin tuli minun luokseni. Jotenkin näiltä poliiseilta näytti onnistuvan sellainen, mikä meille tavallisille ihmisille on mahdotonta. Hän oli jopa sopinut Lean kanssa, että he tapaisivat Kosken virkahuoneessa Pasilassa seuraavana päivänä kello 10. Minä ajattelin, että jos Koski oli Lean kanssa sopinut tapaamisen kello kymmeneksi, ei kannattanut odottaa mitään tapahtuvaksi ennen puolta yhtätoista. Mutta sitähän Koski ei voinut tietää, enkä minä kertonut. Ajattelin, että tutustukoon Lean tapoihin ihan itse, enhän minä niistä enää ollut vastuussa. Koski sanoi, että minun olisi ehdottomasti tultava mukaan tähän neuvotteluun ja aloin mielessäni valmistautua Lean kohtaamiseen. En kunnolla muistanut, milloin olin hänet viimeksi tavannut. Huomasin, että en ollut lainkaan kaivannut häntä. Hän oli liudentunut ulos minun elämästäni kuin joku aamu-aurinkoon haihtuva sumupilvi. En odottanut tältä tulevalta tapaamiselta mitään hyvää, koska pelkäsin, että Lean suunnalta tulisi sitä samaa asenteellista lokaa kuin Raevuorelta. Mutta Koski teki selväksi, että tällainen yhteinen tapaaminen oli välttämätön, minkä kyllä itsekkin ymmärsin. Ennen lähtöään Koski antoi minulle korttinsa, jossa oli hänen puhelinnumeronsa ja kaikki muutkin yhteystiedot. Hän oli jo ulko-ovella, kun

hän kääntyi ympäri ja kysyi kuin se takavuosien kuuluisa televisiokomisario Columbo:

- Muuten, olitteko te yksin niissä hotellihuoneissanne siellä Roomassa ja Pariisissa?

Mieleeni tuli Eino Leinin kuolematon apeus: "Yksin oot sä ihminen, kaiken keskellä yksin", mutta vastasin arkipäiväisemmin:

- Olinhan minä.

Niin tämä ensimmäinen tapaamiseni komisario Kosken kanssa päättyi lievään valheeseen. Niitähän oli tulossa lisää, mutta sitä ei vielä kumpikaan tiennyt.

Kosken mentyä aloin etsiä kännykkääni työpöydän uumenista. Löysin sen lopulta ja kytkin siihen virran. Puhelin pyysi PIN-koodin. Näpyttelin sen sille. Puhelin ilmoitti, että koodi oli oikein. Totta helvetissä se oli oikein, koska minä olin sen sinne itse asentanut ja se oli minun syntymäni vuosiluku. Minä huomasin suhtautuvani tähän kuolleeseen kapineeseen kuin se olisi ollut Dagmar Raevuoren mekaaninen muunnelma. Puhelin rakenteli omia yhteyksiään ja löysi lopulta kentän, minkä merkkinä näytön vasempaan laitaan ilmestyi pystypalkki. Parin sekunnin kuluttua se antoi kaksi piip-piip-ääntä ja näyttöön ilmestyi teksti: *1 viesti saapunut*. Avasin viestin. Se oli lähetetty päivää ennen matkalle lähtöäni, elokuun viidentenä, joka oli torstai. Jos puhelimeni olisi silloin aikanaan ollut päällä, se matka olisi jäänyt tekemättä.

En enää viitsinyt soittaa Koskelle. Ajattelin, että asialle ei kuitenkaan tänään voisi tehdä mitään. Sen sijaan aloin kirjoittaa Kosken pyytämää matkapäiväkirjaa synkkien aavistusten vallassa. Mieleeni tuli aforismi, jonka alkuperän olen unohtanut: "Olipa kerran rovasti, joka palattuaan ulkomailta ei kirjoittanut matkakirjaa."

7. luku

Se oli pitkä päivä. Niin pitkää päivää en ollut siihen astisessa elämässäni kokenut. Eikä se päivä loppunut rauhalliseen äänettömään yöhön, kuten ihmisten päivät yleensä loppuvat. Se ei tuntunut loppuvan lainkaan. Se oli alkanut Anna Bogdanovan taivaallisen kauniin alastomuuden näkemisellä ja se päättyi helvetilliseen kuvaan nuoren tytön silvotusta ruumiista ja synkkään levottomaan aavistukseen, että kohta minulle näytettäisiin samanlainen kuva, jossa sillä kuolleella ruumiilla olisi Saran kasvot. Kirjoitin komisario Kosken pyytämään matkakertomusta myöhään yöhön. Välillä torkahdin ja näin uudelleen saman painajaisen, joka oli iltapäivällä tullut viinanhorteiseen tajuntaani: Sara tonneja painavan kivipaaden alla, minä käärmeistä kudotun limaisen verkon pauloissa ja Lea ja Tyrni suutelemassa intohimoisesti. Sitä ei voi sanoa nukkumiseksi, se oli mustina myllertävien ajatusten sekava vyyhti, jonka lomassa oli hetkittäisiä houreisen tajuttomuuden jaksoja.

Yritin pakottaa ajatukseni valoisampaan suuntaan: entä jos Sara onkin vain jonkun luokkatoverinsa mökillä? Entä jos niillä onkin niin hauskaa, että ne ovat kokonaan menettäneet ajan tajunsa? En onnistunut pysymään näissä toiveikkaissa kuvitelmissani. Järkeni pani vastaan: olisiko Sara, joka oli aina hoitanut koulutyönsä moitteettomasti, joka ei siihen mennessä ollut koskaan edes myöhästynyt yhdeltäkään koulutunnilta, olisiko hän nyt yht'äkkiä tullut niin huolettomaksi, että jätti pari ensimmäistä kouluviikkoa väliin? Eikö tuntunut todennäköisemmältä, että tämä kirottu avioero oli sekoittanut Saran pään? Oliko hän liittynyt johonkin helvetilliseen huumerinkiin ja matkustanut Tukholmaan tai Kööpenhaminaan tai Amsterdamiin? Oliko hän kenties lähtenyt jonkun keski-ikäisen elostelijan mukaan, tahtoiko hän sillä tavalla kostaa vanhemmilleen, meille jotka olimme pettäneet hänet? Voiko 14-vuotias lapsi olla niin julma? Voiko Sara? Oliko sellainen mahdollista?

Ja entä se tekstiviesti, joka oli matkapuhelimessani? Mitä se tarkoitti, tämä teinisuomella kirjoitettu viesti: MÄ MUUTAN SUN LUO ASUMAAN. Oliko hän käynyt soittamassa ovikelloani, kun en ollut vastannut siihen kirottuun kännykkääni? Mitä sen lapsen mielessä oli liikkunut samaan aikaan, kun minä pelehdin Annetten kanssa Pariisissa? Oliko hän siinä vaiheessa jo kuollut, painunut sen tonneja painavan kivipaaden alle, jonka

minä näin painajaisissani joka kerta, kun vaivuin valveen ja tajuttomuuden väliseen horrokseen?

Entä tämä komisario Koski sitten? Mitä hän voisi tehdä Saran hyväksi? Minusta tuntui, että hän oli huolellinen virkamies, mutta mitä hänkään oikeasti voi tehdä? Varmaan ne lähettävät Saran tiedot ja kuvat eri puolille, kyselevät kaikenlaisilta huumepoliiseilta ja ottavat yhteyden johonkin eurooppalaiseen poliisiorganisaatioon. Mutta auttaako se? Minua rauhoitti jonkin verran se, että Koski oli tarttunut kysymykseen heti samana iltana, kun oli saanut siitä tiedon. Hän ei ollut odottanut seuraavaan työpäivään tai – viikkoon, kuten se lastensuojelutantta oli tehnyt. Ehkä tätä voi pitää hyvänä merkinä. Mutta mitä hän pystyisi tekemään? Olin jostain kuullut, että Amerikassa poliisi etsii kadonneita lapsia aktiivisesti 48 tuntia ja sen jälkeen ne todetaan yksinkertaisesti kadonneiksi. Ja niiden lasten vanhemmat maksavat meijeriyhtiöille suolaisia summia saadakseen kadonneiden kuvia maitopurkkien kylkiin siinä toivossa, että joku sattuisi ne tunnistamaan. Kuinka kauan tämä komisario Koski ja Helsingin poliisilaitos jaksaisi olla kiinnostunut Sarasta? Jos me olisimme Amerikassa, he olisivat jo varmaan siirtäneet koko tapauksen maitopurkkilinjalle.

Entä mikä oli Lean ja sen Tyrnin osuus tässä kaikessa? Miksi Sara oli lähettänyt sen tekstiviestin? Miksi Sara oli päättänyt muuttaa pois äitinsä luota? Mitä ne olivat hänelle tehneet? Oliko se vain ohimenevä teinitytön niipahdus vai oliko kysymyksessä koko kesän jatkunut ahdistus? Miksi Lea oli ilmoittanut Saran katoamisen vasta kolmantena päivänä ja silloinkin sille korpinnokkaiselle kylälle eikä poliisille? Ja mikä oli se merkillinen tekstiviesti, jonka Raevuori väitti Lean saaneen? Vaikka oli yö, en voinut olla soittamatta Lealle. Sama ääni ja sama viesti kuin edellisellä kerralla:

- Tässä on Lean ja Saran automaattinen...

Soitin matkapuhelimeen:

- Numeroon, johon yrititte soittaa...

Soitin Saran matkapuhelimeen:

- Numeroon, johon yrititte soittaa...

Miksi ne eivät pitäneet puhelimiaan auki? Mitä helvettiä tässä oikein oli tekeillä?

Yritin rukoilla. Minunhan pitäisi olla sillä alalla varsinainen ammattimies. Mitä se sellainen rukoileminen on? Se on sitä, että yritetään

saada Jumalaksi nimitetty korkeampi voima tottelemaan meidän ohjeitamme: "Järjestä nyt rakas korkeampi voima asiat niinkuin minä haluan. Etkö huomaa, että meillä menee kaikki päin helvettiä? Tee nyt jotain ja nopeasti, jotta me voisimme jälleen elää tätä pikkuporvarillista elämäämme kaikilta onnettomuuksilta turvassa. Ei sillä niin väliä ole, että tämänkin rukouksen aikana arviolta kymmenen Saran tapaista lasta kuolee koleraan ja toiset kymmenen jää orvoiksi, kun niiden vanhemmat kuolevat aidsiin. Mutta järjestä nyt tämä minun asiani kuntoon."

Sitähän se ihmisten rukous on ja sitähän se minunkin rukoukseni oli ja siksi se korkeampi voima, jota me kutsumme Jumalaksi, ei vastaa meille mitään. Eikä hän vastannut minullekaan. Mutta kun minua ei liikuttanut se koleraan kuolevien kohtalo, minkä minä sille voin? Minua liikutti se, mitä Saralle oli tapahtunut. Eikö ihmiselle ole annettu suunnilleen sen verran vastuuta, kuin se jaksaa kantaa? Minulle oli annettu Sara. Jos minulta olisi kysytty, antaisinko minä sadan lapsen kuolla jossain tutsien ja hutujen kahinassa, jos minä sillä hinnalla saisin Saran terveenä kotiin, niin minä olisin vastannut, että kyllä. Onneksi tällainen kysymys on täysin mahdoton ja järjetön eikä siihen moni ihminen uskaltaisi kovin rehellisesti vastata, eikä tarvitsekaan. Mutta se oli juuri se kysymys, jonka se korkeampi voima olisi tehnyt, jos häntä joku olisi kuunnellut. Ja siihen kysymykseen hän joka kerta olisi saanut saman vastauksen, jos se rukoilija, jolta sitä olisi kysytty, olisi ollut rehellinen. Sitten siinä kävi niin, että se korkeampi voima ei vaivautunut vastaamaan mitään meidän rukouksiimme, koska me emme välittäneet mistään muusta kuin itsestämme ja omista tarpeistamme, mikä on loppujen lopuksi aika ymmärrettävää. Tällaisia ajatuksia ei yleensä ajatella ihmisten elämässä eikä kirkkojen elämässä eikä oikein missään. Sen vuoksi se meidän Jumalamme, josta me niin paljon puhumme, on hiljaa. Tällaisista asioista pitää meidän ihmistenkin yleisesti ottaen olla hiljaa, jos halusimme säilyttää terveen ja kunniallisen kristityn maineen, mutta kun on yö ja sekä sielu että ruumis pelosta riekaleena, sitä mieltii kaikenlaista.

Sitäkin minä kysyin siltä korkeammalta voimalta, että mitä varten hän oli luonut omaksi kuvakseen sen nuoren tytön, jonka valokuvan Koski oli minulle näyttänyt. Miksi hän, jonka pitäisi olla kaikkivaltias, antoi joidenkin raakalaismaisten kusipäiden silpoa oman kuvansa sellaiseksi elottomaksi massaksi? Mitä siinä enää oli jäljellä hänen luomistyöstään? Onko tässä

maailmassa, jota minäkin viran puolesta olin väittänyt Jumalan luomaksi ja ylläpitämäksi, mitään järkeä tai tolkkua? Enkö minä ollut koko kymmenen vuotta kestäneen virkaurani ajan johtanut ihmisiä systemaattisesti harhaan, pitänyt tyhjää maljaa janoisten huulilla? Mitä olivat ne ”Jumalan ihanat lupaukset”, joista edellinen arkkipiispa oli suomenruotsalaisella aksentillaan niin mielellään puhunut? Ketä ne lupaukset koskivat? Ehkä häntä itseään, kun hän piispan virkapalatsin tyylikkäässä saleissa kristallikruunujen valaisemana seurasi sivusta tämän maailman menoa. Olihan hän luonut komean virkauran ja ilmeisesti kohtalaisen varallisuuden, ja varmaan hänelle oli tulevassakin elämässä varattu eturivin paikka pöydän yläpäässä. Mutta entä me muut, me niin sanotut tavalliset ihmiset? Eikö ihmisten elämää yleensä hallinnut jokin salattu saatanallinen voima, jonka korkein päämäärä on muuttaa kaikki elävä ja kaunis mätäneväksi ihraksi ja savuavaksi romuksi?

Lopulta, kun kello oli varmaan jo viisi, minä vaivuin uupuneen tiedottomaan uneen enkä herännyt ennen kahdeksaa. Olin ollut samoissa vaatteissa yli puolitoista vuorokautta ja vaikka sieluani kalvoi sietämätön epävarmuus, minä riisuin ne vaatteet ja menin suihkuun. Puhtaat vaatteet puhtaan ruumiin päällä tekivät olon vähän helpommaksi ja yhdeksältä minä lähdin hitaasti kävelemään kohti Pasilaa. Matka kulki Ruskeasuon ja Keskuspuiston metsän halki. Huomasin laajentavani näkökenttääni samalla tavalla kuin autoilijat hirvivaaraa osoittavan liikennemerkkin alueella. Katsoin kaikki ojat ja pientareet ja ajattelin, että ehkä näkisin Saran jonkin mättään takaa, mutta tietysti turhaan. Sain matkaan kulumaan niin paljon aikaa, että tulin perille suunnilleen Kosken määräämään aikaan. Minut ohjattiin hänen virkahuoneeseensa, jonka ovi oli puoliksi auki. Koski istui tietokoneensa ääressä ja kirjoitti sillä jotain. Kun hän näki minut, hän lopetti työnsä ja nousi tuoliltaan kättelemään:

- Te näytätte väsyneeltä. Saitteko te yhtään nukutuksi?
- En tiedä, voiko sitä oikein uneksi sanoa. Se oli etupäässä sellaista levotonta horrosta.
- Jaksoitteko te kuitenkin kirjoittaa sen, mitä minä pyysin?
- Tässä se on. Se on nyt niin tarkka selostus minun matkoistani, kuin näissä oloissa on mahdollista.

Koski otti kirjoittamani paperin. Hänellä oli edessään jonkinlainen pitkulainen ruudullinen arkki, johon oli piirretty neliöitä.

- Minä teen Saran katoamiseen liittyvistä asioista tällaisen tarkan kronologisen kaavion.

Hän näytti sitä pitkulaista kaaviotaan. Siinä oli siistissä järjestyksessä elokuun päivät. Jokaisella päivällä oli oma neliönsä. Näihin neliöihin minunkin elokuuni löysi tiensä. Asialla oli taas se komisario Koski, jota oli vaikea erottaa postivirkamiehestä. Lean kanssa kävi, kuten olin hiljaa mielessäni ennustanut. Kymmentä yli kymmenen Koski soitti poliisitalon ala-aulan päivystäjälle ja pyysi tätä ilmoittamaan, kun rouva Lea Roth tulee paikalle. Sitten hän otti minut mukaansa ja tarjosi kupillisen kahvia poliisitalon kanttiinissa. Hän kertoi jotain suunnitelmistaan:

- Minusta kannattaisi harkita sellaista mahdollisuutta, että tieto Saran katoamisesta annettaisiin lehdistölle. Ne voisivat julkaista Saran kuvan ja tuntomerkit sekä katoamisajankohdan. Mitä mieltä te olette?

Ajattelin, että siinä ne lööpit nyt sitten tulevat. En vastustanut Kosken ehdotusta, mutta päätimme odottaa Lean mielipidettä. Lea tuli poliisitalolle puoli yhdeltätoista. Kun tunsin hänet, kuten minä 14 aviovuoden jälkeen, hän oli hyvin ennustettava, omalla tavallaan täsmällinen. En ollut tavannut häntä pitkään aikaan ja tunsin oloni hänen läheisyydessään vaivautuneeksi. Onneksi Koski toimi tässä tapaamisessa eräänlaisena puheenjohtajana ja juontajana. Koski kertasi lyhyesti sen, mitä hän tiesi asiasta ja ryhtyi sen jälkeen tekemään kysymyksiään Lealle ja minulle.

Ensiksi piti selvittää, kuka, missä ja milloin oli viimeksi nähnyt Saran. Lea selitti nähneensä Saran viimeksi isänsä hautajaisia edeltävän päivän aamuna, siis elokuun 6. päivänä. Koski teki asianmukaisen merkinnän pitkulaiseen kaavioonsa. Mikä oli tarkemmin sanottuna tämän havainnon kellonaika? Lea sanoi muistavansa, että sen täytyi olla noin kello 10, koska hän oli juuri niihin aikoihin lähtenyt kaupungille järjestelemään hautajaisiin liittyviä asioita. Minä ajattelin, että jos Lea sanoi sen olleen kello kymmenen, se varmaankin oli puoli yksitoista, mutta en tietenkään tätä sanonut ääneen. Koski jatkoi kyselyään: oliko Lea faktillisesti nähnyt Saran, vai olettiko hän tytön olevan kotona? Oliko Lea esimerkiksi syönyt aamiaista Saran kanssa? Ei, sitä Lea ei ollut tehnyt, se tyttö kun kesälomallaan aina nukkuikin niin pitkään. Ihan tarkasti ottaen Lea ei ollut nähnyt Saraa sinä aamuna, koska Sara nukkui omassa huoneessaan. Entä mihin aikaan Sara oli edellisenä iltana tullut kotiin? Sitäkään Lea ei ihan tarkkaan tiennyt, kun oli ollut äitinsä

kanssa keskustelemassa hautajaisista ja oli tullut melko myöhään kotiin. Olivatko he kenties syöneet illallista yhdessä? Ei, se tyttö ei koskaan illalla syönyt mitään, kun se pelkäsi lihomista, sellainen nuori tyttö kun oli. Lea oli silloin illalla olettanut, että Sara on omassa huoneessaan nukkumassa. Mutta lounaan he olivat silloin torstaipäivänä syöneet yhdessä kotona, se ainakin oli varmaa. Entä mitä asioita Lea oli perjantaina aamupäivällä lähtenyt järjestelemään? No hän oli käynyt kukkakaupassa varmistamassa tilauksensa ja sitten hän oli käynyt kampaajalla. Hän oli käynyt lounaalla Stockmannin ravintolassa ja muun ajan hoidellut kaikenlaisia asioita ja osteskellut yhtä ja toista sieltä Stockmannilta. Kuinka kauan siihen oli mennyt, milloin Lea siis oli tullut takaisin kotiinsa? Vasta neljän jälkeen, Mitä sitten tapahtui, kun hän neljän jälkeen tuli kotiinsa? Oliko Sara silloin kotona? Ei ollut, ei silloin eikä enää sen jälkeen lainkaan. Koski hoiti kuin mikäkin konferenssin puheenjohtaja tämän keskustelun yhteenvedon: Lea oli varmuudella nähnyt Saran torstai-iltapäivällä, kun he olivat syöneet yhdessä lounasta ja vasta perjantaina neljän jälkeen hän oli jälleen varmuudella huomannut, että Sara ei ole kotona.

Entä sitten se toinen suuri kysymys: miksi Saran katoamista ei ollut ilmoitettu poliisille. No se johtui siitä, että Lea oli saanut silloin perjantaina matkapuhelimeensa sellaisen viestin, jossa luki, että Sara oli lähtenyt isänsä luo. Se viesti oli lähetetty perjantaina aamupäivällä, kun hän oli kaupungilla ja hän oli ensin tietysti luullut, että Sara tulee samana päivänä takaisin. Sitten kun sitä tyttöä ei alkanut kuulua, Lea oli yrittänyt tavoittaa minut, ja kun ei ollut onnistunut, hän oli ilmoittanut asiasta lastensuojeluviranomaisille, koska hän oletti, että koko tapaus jotenkin liittyy siihen huoltajuuskiistaan, joka oli syntynyt meidän avioeromme yhteydessä. Koski kysyi minulta, tiesinkö minä jotain siitä Lean mainitsemasta viestistä. Minä sanoin, että siitä minä en tiedä mitään, mutta on minunkin puhelimeeni tullut viesti. Se oli lähetetty Lean kukkakauppa- ja kampaajaretkeä edeltävänä iltana, siis elokuun 5. päivänä kello 22. Siinä minun viestissäni luki MÄ MUUTAN SUN LUO ASUMAAN. Koski kysyi, oliko se viesti minulla tallessa ja minä näytin sen. Leakin halusi nähdä sen ja minä näytin.

Sitten Koski alkoi kysellä, milloin minä olin viimeksi nähnyt Saran? Se oli sen saman viikon maanantaina, joka oli siis elokuun 2. päivä. Ja mitä me olimme tehneet? No me olimme käyneet Kauppatorilla ja sitten me olimme

kävelleet kolme kilometriä Kaivopuistossa ja lopuksi me olimme syöneet pizzan. Ja sitten Sara oli mennyt kotiinsa äitinsä luokse ja sen jälkeen minä en ollut häntä nähnyt. Ja milloin minä olin matkustanut ulkomaille? No sehän lukee tässä paperissa, mutta kerrataan se vielä. Ja minä kertosin: minä olin lähtenyt perjantaina elokuun 6. päivänä kello 10 Finnjetillä Lyypekkiin. Sieltä minä matkustin junalla Roomaan, josta minä siirryin Pariisiin. Koski totesi, että minun paperissani lukee, että minä olin asunut hotelli Monacossa. Ei kai siinä ollut jotain sellaista virhettä, jonka minä olin ehkä tehnyt väsyneenä, kun olin yöllä kirjoittanut tätä selostustani: niin että en kai minä ollut käynyt Monacossakin, siinä ruhtinaskunnassa. Ei, en minä siellä ollut käynyt, se vain oli sen yhden tähden hotellin nimi, joka oli Pariisin latinalaiskortteleissa. Minä huomasin, että Lea teki mieli kysyä jotain ja arvasin, että hänessä heräsivät vanhat muistot, jotka liittyivät Saran ensimmäiseen alkuun. Hän ei kuitenkaan puhunut mitään ja Koski vaihtoi puheenaihetta.

Koski kysyi, oliko Lea ottanut mukaansa Saran valokuvan, mitä hän oli edellisenä iltana pyytännyt. Lealla oli kuva, jossa Saralla oli college-pusero ja silmälasit, joita ilman hän ei tullut toimeen. Koski kysyi, mitä Saralla oli päällään silloin, kun hän oletettavasti oli kadonnut. Lea sanoi, että ei ollut ihan varma, kun Saralla on niin hirveästi vaatteita eikä hän oikein pysty päättelemään, mitkä nimenomaiset vaatteet puuttuvat Saran vaatekaapista. Sitten Koski kysyi, kuinka vahvoja laseja Sara käyttää ja Lea kertoi, että ne ovat luokkaa miinus seitsemän. Sara on koko ikänsä ollut niin likinäköinen, että hän on joutunut käyttämään laseja parivuotiaasta asti. Sitten me kaikki kolme tulimme siihen yksimieliseen tulokseen, että tämä Saran kuva ja hänen tuntomerkinsä julkaistaisiin Helsingin Sanomissa mahdollisimman pian. Koski sanoi järjestävänsä asian. Sitten hän sanoi, että meidän pitäisi pysytellä koko ajan saatavilla, ja että jos me aikoisimme matkustaa johonkin, meidän pitäisi ilmoittaa siitä hänelle. Tämä ensimmäinen palaveri jäi näin lyhyeksi ja se jätti ainakin minun mieleni melkoisen kaaoksen tilaan. Koski kätteli meidät ja sanoi "näkemiin". Olimme jo ovella, kun hän taas muisti jotain, niinkuin se televisiokomisario Columbo:

- Muuten rouva Roth, minä tahtoisin Saran matkapuhelimen tänne poliisilaitokselle.

- Minä olen etsinyt sitä, mutta en ole löytänyt. Se on kadonnut Saran mukana.

- Entä pitikö Sara päiväkirjaa?
- Hän teki jotain merkintöjä sellaiseen taskualmanakkaan, mutta en usko, että hän olisi pitänyt varsinaista päiväkirjaa.

- Voisitteko te sitten tuoda tänne sen almanakan?

- Minä yritän etsiä sen.

Olin jo oven ulkopuolella ja kuulin sieltä, kun Koski esitti Lealle viimeisen kysymyksen:

- Niin ja vielä yksi asia: käyttikö Sara myös piilolaseja?

- Ei käyttänyt. Niitä kokeiltiin kerran kaksi kuukautta sitten, mutta ne eivät sopineet hänelle lainkaan.

- Kiitos näistä tiedoista ja näkemiin.

8. luku

Se oli ensimmäinen kokous komisario Kosken kanssa Pasilan poliisitalolla. Poliisitalon ulko-ovella Lea sanoi, että hän tahtoi keskustella minun kanssani ilman sitä komisariota ja hän ehdotti, että menisimme johonkin kahville. Minullakin oli mielessäni joitakin asioita, joita minä tahdoin kysellä Lealta ja kahville meno tuntui ihan järkevältä ehdotukselta. Seuraavaksi Lea vähän yllättäen ehdotti, että voisimme toisaalta yhtä hyvin mennä hänen luokseen ja hän keittäisi ne kahvit ja siinä olisi sekin hyvä puoli, että saisimme olla rauhassa. Siihenkin minä suostuin. Hän kysyi, missä minun autoni oli. Sanoin, että olin tullut kävellen ja niin me ajoimme Lean luo Lauttasaareen kauppaneuvos Backmanin perikunnan omistamalla Mercedes Benz -merkkisellä autolla. Lean uusi asunto, jossa siis Sarakin asui tai oli asunut, oli lähellä meren rantaa tyylikkäässä kaksikerroksisessa talossa, jossa oli yhteensä neljä asuntoa. Kauppaneuvos oli ostanut talon avioeromme jälkeen ja nyt se kuului Backmanin perikunnalle, jonka jäseniä olivat Lea ja hänen äitinsä.

Talon ulko-oven viereisessä porraskäytävän seinässä oli kaupungin järjestyssäännön edellyttämä siirtokirjaintaulu, jossa oli talossa asuvien nimet. Taulussa oli kaksi Backmania. Ne olivat Lean äiti ja setä, molemmat Torremolinos-ikäisiä eläkeläisiä, joita ei varsinkaan talviaikana Suomessa nähty. Sitten siinä taulussa oli yksi Roth, joka siis tarkoitti Leaa ja Saraa. Ja oli siinä taulussa myös Tyrni. Ajattelin, että Lea ja kauppaneuvos eivät olleet aikailleet. Toisaalta mitä pahaa siinä oli, että ihmiset asuivat samassa talossa ja mitä se minulle kuuluikaan, varsinkaan enää, kun meidän avioeromme oli ollut voimassa jo kaksi kuukautta.

Tyrnin nimi porraskäytävän asukasluettelossa sai minussa kuitenkin aikaan pakoreaktion ja sanoin Lealle, että menisin saman tien matkoihini. Lea tarttui käteeni. Hän sanoi, että arvasi kyllä, mistä oli kysymys, mutta minä en nyt saisi antaa sellaisen asian vaikuttaa. Meillä oli sentään jotain sellaista yhteistä, mitä Tyrnillä ei hänen kanssaan ollut ja tuskin tulisikaan. Niin me nousimme raput toisen kerroksen asuntoon, joka oli sen tissinlaajentajan asunnon päällä.

Lean asunto oli kaunis, valoisa, tyylikäs, juuri sellainen kuin hän itsekin parhaimmillaan oli ollut ja oikeastaan edelleenkin oli. Olin

avioeromme jälkeen monta kertaa miettinyt, että jos meidän välillämme ei olisi ollut tätä kirottua varallisuuseroa, ja jos Lean isä ei olisi ollut niin helvetin tyhmä, ja jos Lea olisi enemmänkin ajatellut omilla kuin sen kauppaneuvoksen aivoilla, ja jos minulla olisi ollut joku muu ammatti, jos minä olisin ollut vaikka juristi, ja jos minä olisin ollut vähänkään hienommasta suvusta, niin me olisimme voineet Lean kanssa viettää lopun ikäämme sellaista normaalia pikkuporvarillista elämää, johon olisivat kuuluneet mukavat pikku seurapiirit kutsuineen, mukavat menestyvät lapset ja koirat ja kesämökit, eikä olisi koko ajan tarvinnut pohtia niitä syviä kysymyksiä, joihin minulla jo virkanikin puolesta oli taipumusta, ja joista Lea ei vähääkään välittänyt. Mutta niinhän se on, että tämä ”jos – niin” on sellainen sanayhdistelmä, joka ei tällaisissa asioissa johda muuhun kuin siihen samaan iänikuiseen ja tarkoituksettomaan paskanjauhantaan, josta minulla oli kokemusta sekä yksityishenkilönä että virkani puolesta.

Lea sanoi, että menisi vaihtamaan jotain mukavampaa ylleen. Hän kysyi, oliko minulla nälkä ja minä huomasin, että en ollut syönyt mitään sen jälkeen, kun Bewi oli edellisenä päivänä tarjonnut sen kostean lounaan Esplanadin Kappelissa. Lea oli jo naapurihuoneessa vaihtamassa vaatteitaan ja huusi sieltä, että tässä lähellä on sellainen mukava pikku pizzeria, josta voisi tilata jotain tänne kotiin. Hän pyysi minua soittamaan sinne ja tilaamaan vaikka pari carbonaraa tai calzonea. Minä sanoin, että en tiennyt edes tämän paikan osoitetta, jossa me parhaillaan olimme, niin että mitä minä oikein sanon sille pizzalähetille. Lea ilmoitti minulle naapurihuoneesta oman osoitteensa. Minä kysyin, mikä sen pizzarian puhelinnumero oli ja hän sanoi, että se on puhelinluettelon kannessa ja se luettelo on laatikossa ja se laatikko on siinä eteisen lipastossa ja sen lipaston päällä on puhelin. Minä avasin sen laatikon ja siellähän se luettelo oli. Sen kanteen oli tekstattu mustalla tussilla sen pizzarian puhelinnumero, johon minun piti soittaa.

Samalla kun minä otin sen luettelon esiin, minä näin jotain muutakin: siinä laatikossa oli myös silmälasit. Ne olivat Saran lasit, sen minä tunnistin niiden sangoista. Varmuuden vuoksi minä yritin katsoa niiden linssien läpi ja näin, että ne pienensivät kuvaa oikein kunnolla, kuten miinusmerkkiset lasit tekevät. Minä muistin senkin, että olin kerran ollut Saran kanssa elokuvissa ja hän oli sanonut, että hänen pitäisi saada lipun hinnasta alennusta, kun hän näkee kaiken niin paljon pienempänä kuin muut ihmiset.

Siitä hetkestä asti minä tiesin, että Saran katoamiseen liittyi jotain sellaista, mikä ennen pitkää saataisiin selville. Sara ei siis sittenkään ollut kadonnut täysin jälkiä jättämättä. Tämä tieto tuntui lohduttavalta. Tuntui siltä, että sielu ikäänkuin keveni tämän uuden tiedon myötä. Minä soitin sinne pizzeriaan ja tilasin yhden carbonaran ja yhden calzonen ja ajattelin, että Lea saisi valita, kumman haluaisi syödä, elleimme sitten söisi niitä molempia puoliksi. Samalla kun panin puhelinluettelon takaisin siihen laatikkoon, otin sieltä Saran silmälasit ja panin ne takkini sivutaskuun. Lea tuli naapurihuoneesta ja hänellä oli päällään kauniisti kuvioitu silkkinen aamutakki eikä sitten muuta. Hän sanoi, että pizzaa odotellessamme me voisimme vähän lohduttaa toisiamme, kun me olimme kokeneet niin kovia, ja hän antoi sen aamutakin aueta ja valua päältään lattialle. Se putosi kevyesti kuin tuulen henkäys, koska se oli silkkiä. Vaikka olinkin vielä silloin pappi, minä olin myös mies, ja olihan meidät aikanaan laillisesti vihittykin.

Sen jälkeen me söimme niitä pizzojamme ja minä kysyin Lealta, oliko Sara käyttänyt viime aikoina piilolinssijä. Lea kysyi, miksi minä sellaista halusin tietää, se Koski oli jo kysynyt sitä samaa. Minä vähän valehtelin ja sanoin, että Koski oli kysynyt sitä varmaan sen jälkeen, kun minä jo olin lähtenyt siitä huoneesta. Minä perustelin tätä uteliaisuuttani Lealle sillä, että nuoret tytöt ovat usein niin turhamaisia, että eivät tahdo pitää oikeita silmälasia, ja kun se kuvakin, jossa Saralla on silmälasit, on menossa sanomalehteen. Lea sanoi saman kuin oli sanonut Koskellekin, että Saran piilolinssiura oli loppunut yhteen kokeilukertaan ja että ne eivät sopineet hänelle lainkaan. Minä kysyin, milloin niitä oli kokeiltu ja Lea vastasi, että se oli tapahtunut kohta sen jälkeen, kun me olimme eronneet.

Minulla oli nyt niin paljon uutta pohdittavaa, että yritin lähteä kotiini. Lea ei halunnut päästää minua niin pian lähtemään. Hän sanoi, että voitaisiin olla lähekkäin vähän pitempäänkin. Hän otti minua kaulasta kiinni ja alkoi suudella. Minä tunsin, että hänen silmistään valui kyyneleitä. En millään muistanut, koska viimeksi olisin nähnyt Lean itkevän. Ehkä sellaista ei ollut tapahtunut koskaan, ainakaan minun kanssani. Lea ei sanonut mitään, painautui vain minua vasten yhä lujemmin ja itki. Minäkin aloin itkeä. Mehän olimme sentään Saran vanhemmat.

Pitkän ajan kuluttua, en tarkkaan tiedä kuinka pitkän, sain sanotuksi, että minun pitäisi nyt mennä. Lea sanoi, että hän voisi viedä minut autolla.

Sanoin, että tahtoisin kävellä, vaikka matkaa minun asunnolleni oli varmaan kymmenen kilometriä. Sanoin, että minä pidin kävelemisestä, koska kävellessä ajatukset toimivat paljon paremmin kuin paikallaan ollessa. Lea tiesi vanhastaan, että minulla oli tällainen taipumus, mutta hän tahtoi viedä minut autolla ainakin Hietaniemeen asti. Hän sanoi menevänsä haudalle, hän ei ollut käynyt siellä hautajaisten jälkeen kertaakaan ja oli ajatellut tänään mennä. Hän oli aamulla leikannut muutamia ruusujakin siitä pensaasta, joka kasvoi heidän pihallaan autotallin vieressä. Lea otti ne ruusut mukaansa, kun läksimme Mercedeksellä kohti Hietaniemeä.

Autossa Lea kysyi, tahtoisinko minäkin tulla käymään haudalla. Vastasin ensin, että en tahtonut, mutta sitten ajattelin, että kauppaneuvos oli sentään kuollut, eikä minun enää tarvitsisi kantaa hänelle kaunaa ja niin me menimme yhdessä hänen haudalleen. Se oli Backmanien sukhauta, johon niitä oli haudattu jo ties kuinka kauan. Se hauta oli Hietaniemen pääportin läheisyydessä kuusiaidan muodostamassa katseilta suojatussa paikassa. Minä ajattelin, että kuoltuaankin sen piti päästä parempaan paikkaan kuin muut. Yleensä varallisuus näkyy siisteytenä ja yksityisyytenä ja niinhän se näkyi tässäkin. Tämä ei ollut mikään rivihauta, jota kaikki satunnaiset ohikulkijat töllistelisivät, ja jonka äärellä ne kävisivät syömässä jäätelöitään ja jauhamassa purukumejaan. Kiveen oli jo ehditty tehdä uudet kauppaneuvosta koskevat kultakaiverrukset ja sen graniittinen jykevyyttä julisti juhlallisesti Backmanien klaanin yhteiskunnallista merkitystä.

Lea otti minua kädestä kiinni ja painoi poskensa minun olkaani vasten. Hän alkoi taas itkeä. En tiennyt, itkikö hän kuollutta isäänsä vai Saraa vai molempia, enkä siinä tilanteessa tahtonut kysyä. Tunsin Leaa kohtaan sellaista lämpöä, jonka luulin jo aikaa sitten lopullisesti kuolleen. Ajattelin, että me olimme sentään rakastaneet toisiamme, ja vaikka tässä välillä oli puolin ja toisin tullut sanotuksi kaikenlaisia ilkeyksiä ja tehtyä paljon pahaa, hän oli kuitenkin minun ensimmäinen rakkauteni ja ainoan lapseni äiti. Voi olla, että Lea ajatteli jotain saman tapaista, siltä minusta ainakin tuntui, kun hän piti kättään minun kädessäni ja poskeaan minun olkaani vasten.

Kuljimme takaisin hautausmaan pääportin läpi pysäköintipaikalle. Lea sanoi erotessamme, että tahtoisin tavata minut pian uudestaan. Sitten hän suuteli minua ja meni autoonsa. Näin, että hänen silmäkulmansa olivat edelleen kyynelten kostuttamat.

Minä olin kaikesta niin hämmentynyt, että en saanut ajatuksiani mihinkään järkevään järjestykseen. Aloin kävellä hitaasti kotiani kohti ja mietin, mitä minun pitäisi tehdä Saran silmälasille. Pitäisikö ne viedä saman tien Pasilan poliisitalolle komisario Koskelle vai pitäisikö minun alkaa leikkiä salapoliisia ja selvittää silmälasien arvoitus ilman Koskea? Tiesin, että Sara ei kerta kaikkiaan pystynyt kunnolla liikkumaan ilman silmälasiaan. Olin varma, että tämä löytö oli merkittävä ja samalla aavistin, että se oli viesti jostain kaameasta ja peruuttamattomasta. Pohdin Lean ja Tyrnin osuutta tässä vyyhdissä: oliko Tyrnillä avain Lean asuntoon? Tiesikö Lea, että Saran silmälasit olivat eteisen lipastossa vai oliko Tyrni käynyt laittamassa ne sinne salaa? Jos Lea tiesi, että Saran lasit olivat hänen omassa lipastossaan, hän oli ainakin huippuluokan näyttelijä, niin luontevasti hän oli puhunut minulle, kun hän oli pyytänyt minua avaamaan sen lipaston laatikon. Tosin hän oli puhunut naapurihuoneesta ja tiesin, että ihmisiä on helpompi huijata silloin, kun ei ole näköyhteyttä. Siihen perustuu sekin, että uskottomuustapauksissa aviopuolisolle valehdellaan yleensä aina puhelimesta. Vai oliko asia kenties niin, että Lea halusikin minun löytävän nämä Saran lasit, ja jos niin oli, miksi hän sitä halusi? Olin näiden viimeisten hellien kohtausten jälkeen sellaisessa mielentilassa, että en pystynyt ajattelemaan Leasta mitään kovin pahaa.

Seuraavaksi tuli mieleeni, että pitäisi kai käydä työpaikallakin, mutta rauhoitin itseäni ajattelemalla, että jos niillä kirkkoherranvirastossa olisi ollut jotain asiaa, ne olisivat varmaan soittaneet minulle. Mutta toisaalta millä ne soittaisivat, kun minun matkapuhelimeni numero oli salainen enkä juuri ollut viettänyt aikaa kotona lankapuhelimen ääressä. Nyt minua alkoi jo vähän kaduttaa, että olin aikanaan periaatteellisessa kiukunpuuskassani muuttanut matkapuhelimeni numeron salaiseksi. Niin minä sitten soitin sillä salaisella matkapuhelimellani työpaikalleni kirkkoherranvirastoon.

Kanslisti oli viisas vanhanpuoleinen nainen, täysin erilainen kuin esimerkiksi se korpinnokkainen moralistitantta Raevuori. Hän sanoi minulle, että tulee vallan mainiosti toimeen ilman minuakin, ja että jos seurakunta tahtoo välttää maksamattomista laskuista aiheutuneet rangaistuskorot, minun kannattaisi silloin tällöin käydä allekirjoittamassa niitä laskuja. Sitten hän sanoi, että minulla olisi ensi perjantaina, siis jo ylihuomenna kello 10 yksi siunaus Hietaniemessä. Se vainaja oli yksinäinen vanhus eikä sillä ollut ketään sukulaista, jonka kanssa olisi pitänyt etukäteen keskustella. Minä

lupasin hoitaa sen siunauksen, pakkohan se oli. Niin ja sitten ne Winoldin ja Bogdanovin avioliittopaperit oli tuotu virastoon, joten heidät voitaisiin vihkiä milloin tahansa. Kanslisti kysyi, joko vihkimispäivä oli sovittu ja minä lupasin kertoa sen heti, kun olisin keskustellut asianomaisten kanssa. Sitten minä kerroin sille kirkkoherranviraston kanslistille matkapuhelimeni numeron, sen salaisen, ja sanoin, että siihen saisi soittaa milloin tahansa. Näin minä olin saavuttanut viran hoidossani eräänlaisen etätyöläisen aseman.

Jonkin verran minua vaivasi ajatus siitä, että seuraavana sunnuntaina minun olisi pakko pitää jumalanpalvelus saarnoineen kaikkineen, koska minä juuri sillä hetkellä olin seurakunnan ainoa pappi. Ajattelin kuitenkin, että se olisi vasta neljän päivän päästä, ja että voisin tällaisessa erikoistilanteessa kaivaa pöytälaatikostani sen pyhän teksteihin sopivan vanhan saarnan. Eivät ne harvat kirkkoon vaivautuneet kuitenkaan edellisten vuosien saarnoista mitään muistaisi ja mitä sitten, jos muistaisivatkin. Eiväthän ikuiset totuudet siitä pahene, että niitä toistetaan. Käyttihän kanttorikin joka pyhä samoja iänikuisia koraalisoinnutuksia ilman että kukaan piti sellaista mitenkään paheksuttavana asiana.

Päätin lähteä Pasilaan komisario Kosken luokse. Kävellessä ajatukset kirkastuvat, mutta tässä tapauksessa ne kirkastuivat väärään suuntaan. Aloin nimittäin miettiä, millä minä muka voisin todistaa Koskelle, että olin löytänyt Saran silmälasit Lean eteisen lipaston laatikosta. Eivätkö ne yhtä hyvin olisi voineet olla alun alkaenkin minun hallussani? Minunhan olisi pitänyt saada Lea viemään ne Koskelle ja nyt minä olin toiminut hänen selkensä takana, kun olin salaa ottanut ne taskuuni. Minä huomasin vain lisänneeni asiaan liittyvään salaisuuksien verkkoon uuden säikeen. Pitäisikö sittenkin soittaa heti Lealle ja puhua hänen kanssaan tästä asiasta? Miten Lea suhtautuisi tähän minun naurettavaan, lapselliseen ja amatöörimäiseen temppuuni? Tuhoaisinko minä heti tuoreeltaan sen orastavan luottamuksen, joka oli virittymässä meidän välillemme?

Päätin sittenkin lykätä Pasilaan menon tuonnemmaksi ja kävellä kotiini tilannetta miettimään. Pohdin asiaa kaikilta puolilta koko sen matkan, kun kävelin Runebergin ja Topeliuksen katuja pitkin kotiani kohti. Kun tulin Tukholman kadulta Pihlajatielle, jonka varrella asunto oli, huomasin poliisin sinivalkoisen Saabin. En tietenkään aavistanut, mitä se siinä teki. Olin juuri avaamassa rappukäytävän ovea, kun Saabista tuli ulos isokokoinen

virkapukuinen konstaapeli. Hän pysäytti minut ja teki saman kysymyksen kuin se korpinnokkainen Raevuori edellisenä päivänä:

- Oletteko te pastori Johan Roth?

- Olen.

En taaskaan tiennyt, mitä muuta tällaiseen suoraan kysymykseen olisi voinut vastata.

- Tulkaa meidän mukaamme. Me olemme saaneet määräyksen viedä teidät poliisiasemalle.

- Onko minun pakko lähteä?

- Tavallaan kyllä. Jos te lähdette vapaaehtoisesti, meidän ei tarvitse pidättää teitä. Jos te ette lähde vapaaehtoisesti, meidän on pidätettävä teidät ja kerrottava tämän pidätyksen syy.

- Siinä tapauksessa minä lähden vapaaehtoisesti. Säilyypähän edes jonkinlainen jännitys.

Olin olevani vitsikäs, vaikka tästä tilanteesta oli huumori kaukana.

9. luku

Että sillä tavalla. Onneksi nämä konstaapelit sentään ajoivat sillä Saabillaan ilman hälytysvaloja ja –pillejä. Nolotti enemmän kuin koskaan siihen astisessa elämässäni. Nolotti se, että minua vietiin poliisiautossa, se että minut oli itse asiassa pidätetty, vaikka tästä tapahtumasta ei sitä nimitystä käytettykään ja ennen kaikkea minua nolotti se, että olin ollut niin helvetin tyhmä. Ne Saran silmälasit olivat minun taskussani eikä minulla ollut mitään mahdollisuutta päästä niistä eroon.

Konstaapelit saattoivat minut Kosken virkahuoneelle. Koski ei ollut paikalla ja jäin toisen virkapukuisen poliisin kanssa käytävälle odottelemaan. Koski tuli muutaman muutaman minuutin kuluttua hyväntuulisen oloisena ja toivotti minut tervetulleeksi:

- Eihän siitä kovin kauan olekaan, kun viimeksi tapasimme. Käykää toki peremmälle.

Koski avasi huoneensa oven ja menimme hänen kanssaan sisälle. Minua vahtinut virkapukuinen poliisi seurasi mukana. Ihmettelin ensin, mikä idea siinäkin oli, mutta pian minulle selvisi, että häntä tarvittiin todistajaksi, kun minun taskujeni sisältö levitettiin komisario Kosken työhuoneen pöydälle. Mutta siihen meni kotvanen. Koski ilmeisesti tahtoi vähän leikkiä kanssani kissaa ja hiirtä. Hän alkoi kysellä, mitä minä olin tehnyt niiden kolmen tunnin aikana, jotka olivat kuluneet edellisestä tapaamisestamme. Ajattelin, että nyt olisi korkea aika olla täysin rehellinen ja kerroin, että olin käynyt Lean asunnolla ja sen jälkeen hautausmaalla. Koski tahtoi tarkempia tietoja:

- Mitä te teitte siellä entisen vaimonne asunnolla?
- Me söimme pizzaa ja keskustelimme.
- Eikö mitään muuta?
- No ei.

Siinä se taas tuli. Pakkohan minun oli valehdella: olisi ollut jollain tavalla likaista kertoa ulkopuolisille Lean ja minun välisestä intiimistä kohtaamisesta. Ehkä siitä olisi juuri ja juuri saattanut jotenkin kierrellen Koskelle kertoakin, mutta kun siinä huoneessa oli se toinenkin poliisi virkapuvussa.

- Ja mitä te sen pizzan jälkeen teitte?

- Me menimme Lean autolla Hietaniemen hautausmaalle.
- Ja mihin aikaan te lähditte sinne hautausmaalle?
- Olisikohan ollut siinä puoli yhden ja yhden välillä. En tullut katsoneeksi kelloa.
- Ja mitä te siellä hautausmaalla teitte?
- Menimme Lean isän haudalle.
- Milloin hänet tarkalleen ottaen olikaan haudattu?
- Se oli sen viikon lauantaina, jolloin Sara katosi.
- Niin aivan, siitähän taisi olla puhettakin, kun tapasimme aamupäivällä. Missä osassa Hietaniemen hautausmaata se teidän appenne hauta on?

- Se on melko lähellä pääporttia. Minä en nyt sitä korttelia muista ulkoa. Aiotteko tekin käydä siellä?

- Se on siis siellä uuden kappelin läheisyydessä?
- Niin on.
- Eikö siellä ole niin leveitä kujia, että niitä pitkin voi ajaa autolla?
- On hyvinkin, mutta me kyllä kävelimme sinne?
- Niin tietysti, en minä sitä sillä kysynyt. Huvittaisiko teitä tietää, minkä vuoksi teidät kutsuttiin tänne?

- Kieltämättä tässä on pieni uteliaisuus herännyt.

Ja taas munaus. Minun olisi tietysti viimeistään tässä vaiheessa pitänyt antaa Saran silmälasit Koskelle ja kertoa, mistä olin ne löytänyt. Mutta nyt tämä asia eteni siten, että minusta sai koko ajan sellaisen kuvan, kuin olisin yrittänyt viimeiseen asti peitellä totuutta, niinkuin minä kyllä yritinkin. Koski alkoi pitää jonkinlaista rikostieteellistä esitelmää:

- Jokaiseen vakavaan rikokseen liittyy yleensä jokin yksityiskohta, joka paljastaa sen tekijän. Mitä vakavampi rikos sitä suurempi on todennäköisyys, että tekijältä on jäänyt huomaamatta jokin aivan ilmeinen seikka, joka todistaa hänet syylliseksi. Kuka tahansa normaali ihminen on rikoksen tehtyään niin kiihtyneessä tilassa ja vieläpä pitkän aikaa, että hän tekee harkitsemattomia asioita. Tässä vaikuttaa vahvasti myös ihmisen alitajunta, te varmaan kutsuisitte sitä omaksitunnoksi, joka toimii omalla tavallaan. Voi kuulostaa omituiselta, mutta totuus useimmissa tapauksissa on se, että rikoksen tekijä jossain sielunsa syvyyksissä haluaakin jäädä kiinni.

Koski piti pienen taidepaussin ennenkuin jatkoi:

- Minulla oli tässä takavuosina yksi murhatapaus, jossa eräs jo vähän iäkkäämpi yhteiskunnalliselta asemaltaan aivan kärkikaartiin kuuluva tohtorismies kävi ampumassa entisen vaimonsa. Hän oli tunkenut sen kuolleen vaimonsa käteen käyntikorttinsa, jossa oli kaikki tarvittavat tiedot osoitteineen ja puhelinnumeroineen. Kun minä sitten vähän hämmästyneenä kysyin, että minkä vuoksi hän oli tehnyt siitä murhajutusta minun kannaltani niin tavattoman yksinkertaisen, hän vastasi, että hänellä oli aina tapana jättää käyntikorttinsa ensi kertaa tapaamilleen henkilöille. No minä kun olen tällainen yksinkertainen poliisimies, jatkoin sitä kyselyäni ja sanoin, että ei kai hän nyt sentään omaa entistä vaimoaan ensimmäistä kertaa tavannut. Tiedättekö te mitä se tohtori vastasi? Hän sanoi, että ei ollut koskaan aikaisemmin tavannut vaimoaan kuolleena.

Virkapukuinen konstaapeli alkoi hohottaa ääneen, vaikka voin hyvin kuvitella, että tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun hän kuuli tämän tohelon tohtorin tarinan. Minustakin se oli huvittava kertomus, mutta minua ei nyt sattuneesta syystä oikein naurattanut. Tämä Kosken johdanto teki tehtävänsä: minä olin varma, että hän piti minua syyllisenä Saran katoamiseen, koska olin tehnyt sen alkeellisen munauksen, että pidin Saran silmälaseja mukana. Vai tiesikö Koski, että ne olivat minulla? Mistä hän sen tiedon olisi voinut saada? Tähän kysymykseen tuli vastaus varsin nopeasti. Koski kaivoi matkapuhelimen taskustaan.

- Minä sain tähän puhelimeen suunnilleen tunti sitten merkillisen viestin. Minulla kun tämä on sellainen virkapuhelin ja sen numeron saa kuka tahansa täältä poliisitalon keskuksesta.

Ehkä komisario tahtoi vähän nälviä minua siitä, että minun matkapuhelimeni numero oli salainen.

- Sinne tuli tällainen viesti: JOS TAHDOTTE SELVITTÄÄ SARAN KATOAMISEN, TUTKIKAA PASTORIN TASKUT. Minä kutsuin teidät tänne sen viestin vuoksi, kun tässä jutussa ei nyt ketään muutakaan kirkonmiestä ole ollut mukana. Minä pyydän jo etukäteen anteeksi, jos teidän taskuistanne ei löydykään mitään asiaan liittyvää. Minusta kuitenkin alkoi tuntua, että tämä taskukysymys pitää selvittää, tai se voi jäädä vaivaamaan mieltä pitkäksi aikaa.

- Mistä te sen viestin saitte? Kuka sen on lähettänyt?

- Sitäpä me emme tiedäkään. Se on lähetetty sellaisesta prepaid-puhelimesta, jonka haltijaa ei pystytä jäljittämään. Niin että mitä teillä nyt siellä taskuissanne sitten on?

Että ihminen voi olla tyhmä: se tekee saman karkean virheen tunnin sisällä kolme kertaa. Minä aloin muka tyhjentää taskujani Kosken pöydälle. Sieltä löytyi nenäliina, avainnippu, lompakko ja kännykkä, siis se minun kännykkäni, jonka numero on salainen. Se virkapukuinen työnsi sanaakaan sanomatta kätensä minun takkini sivutaskuun ja veti sieltä esille ne Saran silmälasit. Tilanne oli helvetillisen nolo. Koski tuntui olevan yhtä aikaa sekä huvittunut että vihainen:

- Minä en tiennytkään, että te käytätte silmälasia. Sitä paitsi eivätkö nuo lasit ole teille vähän liian pienet.

Koski otti lasit käteensä ja katsoi niiden läpi:

- Näyttävät olevan oikein vahvasti miinusmerkkiset. Nämähän ovat niin likinäköisen ihmisen lasit, että hän tuskin näkee mitään ilman näitä.

Koski kaivoi pöytänsä laatikosta Lean tuoman kuvan, jossa Saralla oli ne samat silmälasit. Tiesin, että peli oli menetetty. Yritin jotenkin varovaisesti jatkaa keskustelua:

- Minä luulen, että ne ovat Saran.

- Vai te luulette. Minä puolestani olen aivan varma, että ne ovat Saran. Teillä on varmaan jokin hyvä selitys sille, että ne ovat teidän taskussanne.

- Minä otin ne Lean lipaston laatikosta äsken, kun kävin siellä.

- Niinkö? Eikö teille tullut mieleen tuoda niitä tänne?

- Kyllä minä sitä ajattelin, mutta sitten minä aloin pelätä, että te luulisitte niiden olleen minun hallussani koko ajan.

- Vai aloitte te pelätä sellaista. No onko se teidän pelkonne nyt haihtunut? Ajatteletteko te nyt, että minä luulisin niiden olleen koko ajan jonkun muun hallussa?

En vastannut mitään. Koski jatkoi:

- Teidän tyttärenne on kadonnut ja tässä on syytä ihan oikeaankin pelkoon. Teistä saa sen kuvan, että te ette ole lainkaan huolestunut Saran kohtalosta.

- Tuo ei kyllä pidä paikkaansa.

- Miksi helvetissä te sitten pelaatte minun kanssani näitä pelejä? Tahdotteko te, että Sara löytyy, vai ette?

- Tietysti tahdon.

- Miettikää sitten hyvin tarkkaan, millaista yhteistyökuviota te minun kanssani tahdotte. Minä tarjoan siihen mietiskelyyn mainion tilaisuuden: te vietätte ainakin seuraavan yön täällä poliisiputkassa.

Koski nousi juhlallisesti seisomaan ennenkuin hän muotoili tämän poliisilain edellyttämän lauseen:

- Johan Roth, minä pidätän teidät epäiltynä Sara Rothin katoamiseen liittyvän todistusaineiston kätkemisestä.

Hän jatkoi hieman vähemmän juhlallisesti:

- Olkaa hyvä ja antakaa minulle kotinne avain, että minun ei tarvitse pyytää sitä isännöitsijältä.

- Onko teillä lupa tehdä minun kodissani kotietsintä?

Kysymys oli lapsellinen, tajusin sen itsekin ja sain sen mukaisen vastauksen:

- Totta helvetissä minulla on lupa. Minä olen tämän tutkimuksen tutkinnanjohtaja ja minulla on lupa moneen muuhunkin asiaan. Onko se avain tässä avainnippussa?

- On.

- Hyvä. Te ette nyt vähään aikaan avaimia tarvitse, täällä kun ei ole tapana vaivata asiakkaita ovien aukomisella ja sulkemisella. Minä tulen katsomaan teitä huomenna.

- Mihin aikaan te tulette?

- Sitten kun minulle sopii. Laasanen, vie tämä pastori Roth säilöön.

Saran silmälasit jäivät Kosken pöydälle. Muut tavarat sain tunkea takaisin taskuihini. Sitten Laasanen vei minut Pasilan poliisitalon putkaan, jota virallisemmin kutsutaan poliisivankilaksi. Se oli sellainen pitkä käytävä, jonka kahta puolta on metallisia ovia. Poliisivankilaa hoiti vanha ylipainoinen konstaapeli. Sisäänkirjautuminen tapahtui kuin hotellissa. Vapaita huoneita oli ja ylipainoinen merkitsi tietokoneensa muistiin, että minä olin nyt tämän talon asukas. Kirjoitustyönsä lomassa hän kysyi Laasaselta:

- Onko arkkienkeli pahalla tuulella vai miksi se vainoaa näin kesyn näköistä miestä?

Laasanen sanoi, että se on sillä tavallisella tuulellaan, mitä se nyt sitten tarkoittikin.

Tämän pelkistetyn dialogin jälkeen minä luovutin säilöön kaikki sellaiset esineet, joihin olisi voinut hirttäytyä. Kengän nauhatkin luettiin näihin vaarallisiin välineisiin. Kännykkä tietysti myös otettiin pois, että pidätetty ei voisi poliisivankilasta käsin punoa juoniaan rikostoveriensa kanssa.

Sitten se ylipainoinen poliisi avasi minulle yhden sellin oven ja sanoi ”näkemiin”. Ovi kolahti perässäni kiinni ja sillä kolahduksella minut suljettiin tämän ihmisten maailman ulkopuolelle.

Ensimmäinen vapauden menetys on siinä suhteessa kuin ensimmäinen seksikokemus, että sen muistaa lopun ikäänsä. Nyt kun olen ollut vankilassa jo hyvän aikaa, tiedän senkin, että vapauden menetys on pitkittyessäänkin seksisuhteen kaltainen: ajan oloon se väljähtyy ja muuttuu arkipäiväiseksi. Aluksi suurin ongelmani oli klaustrofobia, jonka kurissa pitämiseksi sain ponnistella oikein tosissani. Lähes kaikissa vankiloissa ihmiseltä pyritään viemään sekä liikkumisen että katseen vapaus. Ikkuna on sijoitettu katon rajaan, seinät ovat niin lähellä toisiaan, että katseen voi suunnata korkeintaan parin metrin päähän. Tämän näköalattomuuden seurauksena vankila kahlitsee paitsi ihmisen ruumiin myös ennen muuta hänen sielunsa. On luonnotonta, että Jumalan luoma inhimillinen olento, joka parhaiten toteuttaa olemassa olonsa tarkoitusta viettäessään puolijoutilasta vaeltelevaa elämää väljissä maisemissa, tungetaan tällaiseen ahtaaseen näköalattomaan rakoon.

Katseen ja liikkumisen vapauden riistäminen ei ole itsetarkoitus, vaan korkeamman päämäärän saavuttamiseksi kehitelty väline. Vankilan syvin olemus on näet siinä, että se estää ihmistä olemasta oma itsensä. Vankilassa olevaa valvoo aina jokin ylempi taho, joka määrää hänen elämästään. Se määrää sen mihin vanki saa mennä, mitä hän saa nähdä ja mitä tehdä. Lopullinen tavoite on määrätä siitäkin, mitä vanki saa ajatella. Vankilan henkilökunnalla on sellainen luulo, että he ovat tämä ylempi määräävä taho, mutta useimmiten se kuitenkin on itsekin vankilassa istuva vahvan aseman saavuttanut rikollispomo. Riippumatta siitä, kumpi tämä asioista päättävä auktoriteetti on, se on ottanut itselleen jumalallisen tehtävän: sillä on oikeus ja suoranainen velvollisuus määrätä, millaiseksi vapautensa menettäneen ihmisen persoona pitäisi muovata. Niitä jotka eivät tähän tahdo suostua, uhataan joko peiteltyllä tai avoimella väkivallalla. Vankilassa kukaan ei

koskaan parane, koska siellä ihmistä hallitaan pelolla. Sen vuoksi niin monet tekevät vankilassa itsemurhan. He tuomitsevat mieluummin itsensä kuolemaan kuin alistuvat ulkoa ohjelmoidun viemärirotan elämään.

Monet ajattelevat, ja ovat tietysti oikeassa, että rangaistukseen tuomitut niittävät sitä, mitä ovat itse kylväneet: useimmissa tapauksissa rikoksella on oikeudettomasti varastettu uhrilta hänen ihmisarvonsa ja vapautensa. Kun vangilta nämä arvot otetaan pois, hänelle vain syötetään hänen omia lääkkeitään. Tässä toteutuu Hammurabin laki: silmä silmästä, hammas hampaasta ja ihmisarvo ihmisarvosta. Sosiaali- ja kriminaaliteoreetikkojen sanahelinän muodostaman sumuverhon takaa tämä kylmä totuus paljastuu jokaiselle, joka joutuu yhteiskunnan rangaistustoimenpiteiden kohteeksi.

Olen kirjoittanut tätä kertomustani Helsingin Keskusvankilan ahtaassa, huonosti valaistussa ja sivistymättömän hajukirjon saastuttamassa sellissä. Kaiken tämän ulkoisen ankeuden keskellä olen huomannut merkillisen seikan: pahin vankila ei ole tämä teräksestä ja betonista muurattu luolasto, johon vanki tungetaan, ja josta hän jonain päivänä pääsee vapaaksi. Pahin vankila on se, jota ihminen kantaa sielussaan. Sen vankilan sisäänkäynnin yläpuolella lukee sama teksti, jonka Dante väitti kirjoitetun helvetin porttiin: "Ken tästä käy saa kaiken toivon heittää".

Pidätykseni jälkeinen shokki kesti muutaman tunnin. Sen jälkeen muistin, mitä Koski oli kiukuspäissään minulle sanonut: täällä sellin rauhassa minun pitäisi miettiä, millaista yhteistyökuviota minä hänen kanssaan tahdoin. Ymmärsin kyllä, että minusta oli tähän mennessä ollut pelkkää harmia. Jokin muutoshan siihen asiaan piti saada. Ajattelin, että Saran katoamisen mysteeri aukeaisi, jos Koski saisi selville kännykkäänsä tulleen merkillisen viestin alkuperän. En kuitenkaan ymmärtänyt, miten olisin pystynyt häntä siinä asiassa auttamaan.

Kosken saamalla tekstiviestillä oli minun ymmärtääkseni kaksi mahdollista alkulähdettä, joista kumpaakaan en pystynyt todistamaan oikeaksi. Ensimmäinen mahdollisuus oli, että Lea oli järjestänyt minulle ovelan ansan, johon minä olin uinut kuin rapu mertaan. Hän pyysi minua soittamaan pizzeriaan, jotta minä näkisin Saran silmälasit, ottaisin ne haltuuni ja vetäisin sillä tavalla Kosken epäilykset itseeni. Minä muistin siinä sellin

yksinäisyydessä ne hellät hetket, jotka olin Lean kanssa viettänyt ja minun oli vaikea uskoa, että hän olisi voinut olla niin katala.

Toinen mahdollisuus oli, että joku muu, siis lähinnä kai Tyrni, oli tuonut ne lasit Lean tietämättä hänen lipastonsa laatikkoon. Mutta mistä Tyrni olisi saanut tietää, että ne lasit sitten myöhemmin olivat minun taskussani? Oliko hän kenties kotoaan käsin salaa seurannut Lean ja minun liikkeitä ja sitten arvellut, että Saran lasit olivat minulla? Vai oliko ehkä mahdollista, että Tyrni olisi käynyt Lean asunnossa sillä aikaa, kun me muhinoimme makuuhuoneessa? Oliko Tyrnillä avain Lean asuntoon? Vai oliko Tyrni kenties ollut siellä koko ajan, esimerkiksi Saran huoneessa ja sieltä käsin käynyt tutkimassa minun takkini taskut? Minähän olin laittanut takkini siististi henkariin eteisen naulakkoon. Pitäisikö se lyhyt seksituokio Lean kanssa nyt jälkeenpäin kertoa Koskelle, jotta tämä mahdollisuus Tyrnin osuudesta voitaisiin ottaa huomioon?

Tuntui uskomattomalta, että Lean asunnossa olisi ollut joku tutkimassa minun taskujani sillä aikaa, kun me olimme Lean kanssa makuuhuoneessa. Todennäköisempää oli, että Tyrni tiesi silmälasien olinpaikan. Mahdollisesti hän oli ne lasit sinne itse laittanutkin. Ehkä hän oli tullut omalla avaimellaan Lean asuntoon sen jälkeen, kun me olimme lähteneet hautausmaalle. Sitten hän oli avannut Lean lipaston laatikon ja huomannut, että Saran silmälasit eivät enää olleet paikallaan, jonka jälkeen hän oli kokeillut kepillä jäätä ja lähettänyt sen minun kannaltani kohtalokkaan tekstiviestinsä Kosken kännykkään.

Tämän mystillisen tekstiviestin lisäksi tajuntaani alkoi tunkea toinenkin ajatus, joka oli pelottava: Saran katoamiseen aivan ilmeisesti liittyi jotain peruuttamatonta. Se että silmälasit olivat löytyneet, mutta Sara ei, oli synkkä enne. En oikein uskaltanut päästää tajuntaani sitä ajatusta, joka alkoi kuitenkin olla yhä ilmeisempi: Sara ei ollut enää hengissä ja hänen ruumiinsa oli kätkeyty johonkin. Sara ei pystynyt selviytymään yksinkertaisistakaan arkipäivän askareista ilman silmälasiaan ja Lea oli sekä Koskelle että minulle sanonut, että hän ei käyttänyt piilolaseja. Mutta jos Tyrni oli tämän kaiken takana, miksi hän ei yksinkertaisesti hävittänyt näitä Saran laseja? Oliko hän niin ovela, että piti ne hallussaan voidakseen kääntää epäilykset haluamaansa suuntaan? Nythän ainakin näytti siltä, että tämä temppu oli onnistunut, jos

Koski todella uskoi, että minä olin Saran katoamisen takana. Voiko komisarion tasoinen poliisi olla niin tyhmä?

Pohdintani huipentuivat tähän viimeiseen kysmykseen. Siinä Pasilan poliisitalon pidätyssellin ulkomaailmalta suljetussa ankeassa yksinäisyydessä tulin lopulta siihen tulokseen, että koko tässä jutussa oli vain yksi asia, jonka minä tiesin varmuudella: minä en tiennyt mitään.

10. luku

Epätavallisten öitteni sarja oli jatkunut jo kokonaisen viikon. Annetten kanssa hotelli Monacossa vietetyn yön jälkeen olin nukkunut junassa, Hampurin rautatieasemalla, Silja Linen laivassa, Benedict Winoldin ateljeessa ja nyt Pasilan poliisivankilassa. Kaksi yötä olin ollut kotona, niistä toisen olin viettänyt ahdistuksen vallassa matkakertomustani kirjoittaen. Olin niin uupunut, että vajosin harmaaseen tiedottomuuteen jo alkuillasta heti kun olin oikaissut luuni poliisiputkan vuoteen virkaa toimittavalle lavitsalle.

Puolen yön aikaan käytävältä alkoi kuulua helvetillistä meteliä:

- Saatanan siat, en minä sitä tehnyt. Päästäkää irti. Saatanan kusipäät, menkää ottamaan se helvetin idiootti kiinni. En minä sitä tehnyt.

Kuului oven kolahdus ja äskeinen ääni muuttui sordinoiduksi. Se jatkui ikäänkuin pullosta:

- Saatanan siat.

Tapaus oli tässä talossa ilmeisesti niin tavanomainen, että kukaan tuskin vaivasi sillä päätään minuuttia pitempään. Kuitenkin siinä toteutui kaksi merkittävää totuutta, jotka olen vankilakuukausieni aikana oppinut ymmärtämään. Toinen on se, että järjestynyt yhteiskunta perustuu viime kädessä lihasvoimaan. Lakeja, asetuksia ja säännöksiä voidaan kirjoittaa kuinka paljon tahansa, mutta siinä vaiheessa, kun ne pitäisi panna täytäntöön ja kun kaikki vapaaehtoisuuteen perustuvat sivistyneet keinot loppuvat, näiden lakien ja asetusten toteutuminen jätetään poliisien hauiksen varaan. Toinen asia, jonka oppii heti ensimmäisten vankilassa vietettyjen päivien aikana on se, että omasta mielestään lähes kaikki vankilaan tuomitut ovat syyttömiä. Aina niitä "Saatanan sikoja ja kusipäitä" vaaditaan etsimään se "helvetin idiootti", joka oikeasti on kaiken pahan takana. Ja aina nämä omasta mielestään syyttömänä tuomitut ovat jättäneet rikospaikalle sellaisen jäljen, jonka perusteella heidät saadaan kiinni. Koski oli edellisenä päivänä puhunut tästä: samalla kun ihminen kieltää syyllisyytensä hän hakee sovitususta, koska hänellä on omatunto. En jaksanut pohtia tätä asiaa pitempään, vaan vaivuin nopeasti uudelleen mustaan unia näkemättömään tajuttomuuteen.

Koski lähetti hakemaan minut vasta kello 11. Sain kengännauhani, vyöni ja kännykkäni takaisin. Ylipainoinen määräsi minulle nuoren normaalipainoisen

konstaapelin saattajaksi. Kuljimme yhdessä erinäisten käytävien läpi Kosken työhuoneelle. Vaikka olin poliisivankilassa nukkunut paremmin kuin missään muualla viimeisen viikon aikana, toivoin, että, pidätysaikani olisi ohi.

Koski istui näyttöpäätteensä äärellä. Hän viittasi minut istumaan ja jatkoi sähköpostinsa lukemista. Siihen meni melkoinen tovi. Kerran hän otti seinähyllyltä pienen sanakirjan ja etsi sieltä jonkun sanan. Arvasin, että hän luki vieraskielistä tekstiä. Lopulta hän sulki postiohjelmansa ja aloitti koskimaisen keskustelun:

- Huomenta, nukuitteko hyvin?

- Nukuin. Puolen yön aikaan joku teidän asiakkaanne herätti koko hotellin, mutta muuten oli täysin rauhallista.

- Tahtoisitteko kenties viettää siellä seuraavankin yön?

- Olisiko siihen jokin syy?

- Olisi. Minä sain juuri äsken postia Pariisista sikäläiseltä kollegalta. Te ette ollut siinä hotelli Monacossa yksin, niinkuin te väititte, kun tapasimme ensimmäisen kerran viime tiistai-iltana.

Mistä helvetistä se kaiken muistaa. Kyllä kai minä olin sanonut, että olin hotelleissani yksin, mutta mitä sitten, jos yhtenä yönä en ollutkaan. Olin väsynyt tähän kaikkeen enkä oikein saanut päälle mitään erityisen diplomaattista äänilajia:

- Jos minä vietin yhden yön jonkun naisen kanssa, mikä siinä on niin kamalaa, että minut sen vuoksi täytyy pidättää? Ranska ei ole sentään mikään Ruotsi. Pariisissa seksin ostaminen on vielä toistaiseksi laillista ja kaiken lisäksi melko yleistä.

- Joku voisi luulla, että te olitte siinä hotellissa Saran kanssa.

- Luuletteko te?

- Kertokaa itse.

- Hyvä on, minä kerron. Te kuitenkin saatte selville kaiken, sen minä olen huomannut näiden parin päivän aikana. Minä olin siinä hotellissa 15 vuotta sitten Lean kanssa. Sara oli siinä kuviossa mikroskooppisen pienenä hedelmäityneenä munasoluna, joka alkoi etsiä tietään äitinsä kohdun seinämään. Ja viikko sitten minä olin siinä samassa huoneessa Annettenimisen ilotytön kanssa, joka on kymmenen vuotta Saraa vanhempi, huomattavasti pitempi, mustahiuksinen, ei lainkaan likinäköinen ja kaiken

lisäksi täysin ranskankielinen. Niin että jos joku sekoittaa hänet Saraan, minä en voi muuta, kuin toistaa sen vanhan roomalaisen viisauden, jonka mukaan typeryyden edessä jumalatkin ovat voimattomia.

Minusta tässä kaikessa uskomattominta oli se, että Koski oli tehnyt näitä kansainvälisiä tiedustelujaan ja jopa saanut näin pian ainakin yhden vastauksen. Ilmeisesti hän tuli kuitenkin vakuuttuneeksi siitä, että Sara ei ollut se nainen, joka oli nähty hotelli Monacossa minun kanssani. Hän vaihtoi puheenaihetta:

- Minä keskustelin teidän vaimonne kanssa niistä silmälasista. Olisi varmaan parasta, että te ottaisitte häneen yhteyttä vielä tänään. Minun on turha olla siinä välittäjänä.

- Kertoiko hän, miten ne lasit olivat joutuneet hänen lipastonsa laatikkoon?

- Varsinaisesti ei. Hän sanoi, että ei muistanut, milloin olisi viimeksi nähnyt ne lasit. Aika mielenkiintoista, vai mitä? Minä en vielä tiedä, mikä tässä on totta ja mikä ei, mutta aikanaan se selviää.

Vaihdoin puheenaihetta:

- Onko teillä mitään uutta Sarasta?

- Ei, valitettavasti. Minä puhun nyt aivan suoraan: minä pelkään, että me emme saa häntä enää takaisin. Hänen kuvansa tulee lauantain Helsingin Sanomiin ja minä tiedän kokemuksesta, että me saamme tusinan verran yhteydenottoja, mutta voi olla, että ne eivät johda mihinkään.

- Millaisia yhteydenottoja?

- Siellä on muutama selvännäkijä, muutama hysterinen perheenäiti, joka pelkää oman tyttärensä puolesta ja sitten joku 80-vuotias pappa, joka on ehdottomalla varmuudella nähnyt Saran samana aamuna kello kymmenen Kauppatorilla Snellmanin kahviteltassa. Me tietysti tarkistamme kaikki vihjeet.

- Mutta te arvaatte jo etukäteen, että kaikki on turhaa?

- Ei niinkään voi sanoa. Me emme saa menettää toivoamme. Vaikka tämä on teille raskasta eikä se helppoa ole minullekaan, meidän on pakko kuitenkin valmistautua pahimpaan.

- Voinko minä nyt mennä?

- Kyllä tottakai, mutta kertokaa vielä, mitä te oikein ajattelitte, kun otitte ne silmälasit sieltä vaimonne lipaston laatikosta? Vai otitteko te?

- Minä en tainnut ajatella mitään. Minulle tuli vain mieleen se sama, minkä te äsken sanoitte: minäkin pelkään, että me emme saa enää Saraa takaisin.

Koski nousi tuoliltaan ja toivotti kädestä pitäen näkemiin. Olin jo ovella, kun hän taas veti sen Columbo-vaihteensa päälle:

- Muuten, ottakaa toki avaimenne. Ne ovat tässä.

- Kävittekö te minun asunnossani?

- Itse asiassa kävin. Teillä on jääkaappi tyhjänä. Kannattaisi varmaan kaikesta huolimatta yrittää syödä jotain. Hyvää päivän jatkoa.

Olisi edes pyytänyt anteeksi, että oli sillä tavalla pillastunut ja pannut minut putkaan. Ehkä sellainen ei kuulunut niiden tapoihin. Minulla ei kylläkään ollut minkäänlaista käsitystä siitä, miten tämänkin päivän loppuosan saisi Kosken toivotuksen mukaisesti jollain tavalla käännettyä hyväksi. Kävelin taas Keskuspuiston läpi, tällä kertaa päinvastaiseen suuntaan kuin edellisenä päivänä. Ajatukset kulkivat tuskallista ympyräänsä. Mieleeni nousi kuvia Sarasta, kun oli nähnyt hänet ensimmäisen kerran Naistenklinikalla pyörillä kulkevassa pienessä läpinäkyvässä muovisessa kaukalossa. Hänellä oli ollut pienen pieni pipo päässään ja siinä teksti HYKS. Muistin Saran ensimmäiset haparoivat askeleet, ensimmäiset sanat, ensimmäiset koulupäivät, kävelyretket tässä samassa puistossa, hänen itkunsa, kun kerroin, että Lea ja minä joutuisimme eroamaan. Minä tiedän sen, minkä kaikki lasten vanhemmat tietävät: lapsen elämä on tärkeämpi kuin mikään muu. Se on paljon tärkeämpi kuin tämä oma kurja elämäni, josta olen tätä kirjoittaessani jo jonkun aikaa ollut valmis luopumaan aivan ilmaiseksi, ilman taistelua ja katkeruutta ja itse asiassa myös ilman surua.

Kävellessäni hitaasti Pasilan poliisitalolta kotiani kohti olisin ollut valmis heti paikalla tässä ja nyt antamaan ruumiini roviolle, jos sillä tavalla olisin voinut ostaa Saran takaisin. Mutta minä en voinut, koska sellaisella uhrilla kukaan ei olisi tehnyt mitään. Kuka nyt tällaisesta elämästä olisi jonkun hinnan maksanut? Minä aloin olla varma, että en enää koskaan näkisi Saraa. Siinä tilassa se heikko toivo, joka nostaa päätään kuin joku hento kevät kukka, on ihmisen pahin vihollinen. Se heikko toivo perustuu typeriin ja epärealistisiin haavekuviin ja se estää ihmistä suremasta: tunnetilat risteilevät itsesyytösten ja koko maailmaa repivän raivon välillä, mutta puhdistava ja

lopulta rauhoittava suru ei ole mahdollinen. Minä tiesin, että mikään uusi alku ei olisi mahdollinen niin kauan kuin Saran kohtalo olisi hämärän peitossa.

Olin ehtinyt olla kotona tuskin kymmentä minuuttia, kun ovikello soi. Tulija oli Lea. Hän sanoi hiljaisella äänellä jonkinlaisen hyvän päivän toivotuksen ja meni istumaan olohuoneen sohvalle. Kysyin, tahtoisiko hän kahvia. Lea nyökäytti päätään. Menin keittiöön ja huomasin, että olin käyttänyt viimeiset kahvinrippeeni silloin yöllä, kun olin kirjoittanut Kosken pyytämää matkakertomustani. Menin takaisin Lean luo ja kerroin, että käyn alakerran Varubodenissa ostamassa kahvia. Kysyin, tahtoisiko hän jotain muutakin.

- Tuo tupakkaa, jotain vahvaa, vaikka Norttia. Onko sinulla täällä viskiä tai vodkaa?

- Viskiä on. Tahdotko heti?

- Kyllä.

- Otatko jäitä sen kanssa?

Kysymys oli retorinen: minulla ei ollut jäitä. Jääkaappini oli tyhjä, minkä Koskikin oli huomannut. Myös pakastelokero ammotti tyhjiyttään. Yksi päiväsvanha salamipizza siellä oli, ei muuta. Tiesin kyllä entuudestaan, että Lea joi viskinsä aivan sellaisenaan. Kävin keittiössä kaatamassa kahden desin Duralex-lasin puolilleen viskiä. Vein sen Lealle, joka joi siitä heti puolet.

- Sinä olet taas ostanut Bellsiä. Ei se mitään, mieluummin minä juon tätä rehellistä talousviskiä kuin niitä Tyrnin iänikuisia kaksitoista tai kaksisataa vuotta vanhoja antiikkiviinoja. Hänellä on tapana aina muistuttaa, kuinka kalliita ne ovat. Siinä tulee sellainen olo, että kassakone kilahtaa joka kulauksella.

Lean äänessä oli särö, joka paljasti, että hän ei ollut aivan parhaassa psyyken tilassaan. Oliko se toisaalta mikään ihme?

- Pullo on keittiössä. Käy hakemassa lisää, kun haluat. Minä käyn nyt kaupassa.

Minusta alkoi tuntua, että Lea oli jo valmiiksi humalassa. Näin, että Backmanien Mercedes oli parkkeerattu kadun varteen ulko-oveni kohdalle. Jos Lea oli tullessaan vielä ollutkin juuri ja juuri lain sallimassa ajokunnossa, hän ei sen Bells-lasillisen jälkeen enää ollut. En tiennyt, mitä hänellä oli

mielessään. Aikoiko hän kenties jäädä minun luokseni pitemmäksi aikaa?
Ostin varmuuden vuoksi kaksi askia Norttia ja paketin kahvia.

Kun tulin takaisin, Lean lasi oli tyhjä.

- Kaataisitko samanlaisen. Tai tuo se pullo tänne. Toitko sinä niitä savukkeita?

Annoin Lealle toisen savukerasian ja menin keittiöön hakemaan Bells-pulloa. Toin sen ja tulitikkuaskin hänen eteensä olohuoneen pöydälle. Lea aloitti omituisen monologin. Tajusin melko pian, että hän oli viinan lisäksi ottanut jotain rauhoittavaa lääkettä:

- Minä en pysty puhumaan mitään.

Sanoin, että me voisimme olla ihan hiljaakin. Lea jatkoi:

- Sinä et tiedä minusta mitään. Minä en ole koskaan puhunut sinulle mitään.

Yritin selittää, että olimmehan me puhuneet vaikka mitä, varsinkin silloin alkuaikoina.

- Minä en koskaan puhunut mitään siitä, mitä minulle oli tehty.

Lean ääni särkyi. Hän kaatoi lasinsa täyteen ja sytytti Nortin.

- Sinä et tiedä, millaista minun elämäni oli ennenkuin me tapasimme. Sinä et tunne minua. Sinä et tiedä sitäkään, miksi minä tahdoin mennä sinun kanssasi naimisiin.

Siitä asiasta minulla kyllä oli selvä käsitys: me menimme naimisiin, koska Sara oli tulossa. Sanoin tämän Lealle, joka ei kuitenkaan tyytynyt näin yksinkertaiseen selitykseen.

- Luuletko sinä, että minä en olisi voinut tehdä aborttia tai että me emme olisi voineet käyttää vähän järkeämme siellä Pariisissa. Minä en tahtonut käyttää järkeäni ja minä tahdoin tulla raskaaksi, koska minä halusin pois sieltä.

- Pois mistä?

- Et sinä voi olla noin tyhmä. Pois sieltä, missä minä jouduin elämään koko ikäni.

- Kotoasiko?

- Niin, pois sen yhden ulottuvilta.

- Mistä sinä nyt puhut?

- Älä viitsi esittää typerää. Etkö sinä raukka ole vieläkään tajunnut?

- Tajunnut, mitä?

- Että minun isäni oli tehnyt minusta itselleen vaimon. Se alkoi jo silloin, kun minä olin Saran ikäinen.

Menin aivan sanattomaksi. Lopulta sain muotoiltua jonkinlaisen lauseen:

- Oletko sinä kantanut sellaista taakkaa sielussasi koko ajan?

- Olen. Ja tiedätkö sinä, että hän oli koko meidän yhteisen elämämme ajan sinulle mustasukkainen?

- Minä kyllä huomasin, että hän ei koskaan oikein pitänyt minusta.

- En minä ole koskaan ollut pelkästään sinun vaimosi. Hän piti minua hallussaan koko ajan.

- Miten niin piti hallussaan? Mitä sinä sillä tarkoitat?

- Mieti sitä. Hän oli niin helvetin tyytyväinen, kun minä aloin muhinoida Tyrnin kanssa.

- Eikö hän sitten Tyrnistä ollut mustasukkainen?

- Etkö sinä tajua? Tyrnihän on aivan kuin hän itse oli. Tyrni on hänen manttelinperijänsä. Tyrni on hänen inkarnaationsa. Kai sinä pappina tajuat, mikä inkarnaatio on?

En osannut sanoa mitään. Lea joi viskiään ja poltti Norttiaan. Kun hän jatkoi hänen ääneensä tuli pehmeä, ikäänkuin osaaottava sävy:

- Murtuiko sinun sydämesi, kun minä kerroin sinulle tämän kaiken?

- Minun sydämeni on jo valmiiksi murtunut.

- Murtuuko sinun sydämesi vielä pahemmin, jos minä sanon, että Tyrni ei ole ollut ainoa?

- Ei kai se enää pahemmin voi murtua.

- Onko sinulla ollut ketään muuta naista?

- Avioliittomme aikanako?

- Niin.

- Ei.

- Entä nyt?

- Oli minulla yksi ilotyttö Pariisissa. Et ikinä arvaa, missä me olimme.

- Jossain puistossa, sehän on ollut sinun ikuinen haaveesi.

- Ei, hotelli Monacossa.

- Johan, senkin seksomaani, sinä veit jonkun ilotytön siihen pyhään paikkaan!

Lea alkoi nauraa.

- Niin vein.

Lea otti minua kaulasta kiinni ja suuteli oikein kunnolla.

- Sinä senkin pappi. Saat kyllä viedä minutkin sinne uudestaan. Oliko siellä vielä se sama hapannaama kyyliä vahtimassa? Muistatko sinä, kuinka me hiivimme hänen ohitse ja varoimme narisuttamasta niitä portaita? Muuten, missä sinä olit viime yönä? Olitko sinä taas jonkun ilotytön kanssa? Minä yritin soittaa tänne varmaan sata kertaa.

- Minä olin putkassa.

- Missä?

- Pasilan poliisitalon putkassa.

- Mitä sinä siellä teit?

- Etupäässä nukuin.

- Mikset sinä nukkunut kotona? Mitä sinä olet tehnyt? Ajoitko sinä humalassa autolla?

- En ajanut. Minun autoni ei lähde edes käyntiin. Minä kävin eilen yrittämässä. Sen akku on tyhjentynyt sillä aikaa kun minä olin maailmalla. Minut pidätettiin Saran silmälasien vuoksi. Minä otin ne sinun lipastosi laatikosta ja panin taskuuni. Koski oli saanut jostain viestin, että ne olivat minulla.

- Nyt minä ymmärrän. Se Koski komensi minut eilen iltapäivällä takaisin Pasilaan. Hän kyseli niistä silmälasista.

- Mitä sinä kerroit hänelle?

- Minä kerroin sen, minkä tiesin. Minä en muista, milloin olin viimeksi nähnyt ne silmälasit. Enkä minä muista sitäkään, milloin minä viimeksi olisin avannut sen laatikon. Eihän nykyisin tule juuri käytettyä puhelinluettelo.

- Tiesikö Tyrni, että ne lasit olivat siinä laatikossa?

- Miksi sinä sellaista kysyt? Tai kysy vain. En minä tiedä.

- Onko Tyrnillä avain sinun asuntoosi?

Lea joi lasinsa tyhjäksi ja nyökkäsi.

11. luku

Joimme iltapäivän mittaan tyhjäksi sen litran Bells-pullon, jonka olin tuonut laivalta. Kävimme päivällisaikaan Kuusitien Hokissa syömässä ja palasimme takaisin iltauutisten aikaan. Joimme aterian yhteydessä muutaman oluen ja poltimme melkein kaikki savukkeet.

Lea jäi yöksi. Hän nukkui minun sängyssäni. Se on liian kapea kahdelle ja sen vuoksi minä nukuin olohuoneen sohvalla. Heräsin aamulla kahdeksalta. Aloin valmistautua hautajaisiin, jotka alkaisivat Hietaniemessä kahden tunnin päästä. Kävin suihkussa, keitin kahvia ja luin sanomalehden. Yhdeksältä herätin Lean ja sanoin lähteväni töihin. Lea kysyi, mitä ihmeen töitä minulla nyt oli, ja kerroin, että yksi ruumis pitäisi käydä siunaamassa Hietaniemessä. Sanoin lähteväni nyt heti, koska autoni ei lähde käyntiin ja joutuisin kävelemään. Lea veti minut sänkyyn päälleen ja sanoi, että jos ottaisin hänen Mercedeksensä, meillä olisi vähän aikaa toisillemme.

Niin siinä sitten taas kävi ja lähdin kohti Hietaniemeä puoli kymmenen aikaan Backmanin perikunnan S-mallin Mercedeksellä. Siinä on varmaan vähintään viiden litran V8-moottori, niin hiljaisesti ja tasaisesti se kävi, vaikka siinä tuntui olevan aivan hirveästi voimaa. Sillä oli paljon mukavampi ajella kuin omalla kymmenen vuotta vanhalla paskanruskealla Toyota Corollallani, vaikka ei siinäkään mitään varsinaista vikaa ollut.

Hietaniemen isossa kappelissa jokaista siunausta varten on varattu aikaa puolitoista tuntia. Tässä toimituksessa ei mennyt kuin kymmenen minuuttia, koska paikalla ei ollut yhtään vainajan omaista. On aivan turha pitää pitkiä puheita kanttorille ja siunauskappelin vahtimestarille, jotka ovat kuulleet virkauransa aikana varmaan satoja ruumissaarvoja, eivätkä niistä ole tulleet hullua hurskaammaksi.

Tämä vainaja oli jonkun sammuneen mahtisuvun viimeinen vesa. Sen vuoksi sillä oli hautapaikka Hietaniemessä, jonne tavallisilla ihmisillä ei ole ollut asiaa enää vuosikymmeniin. Ajattelin, että pieni kävely tekisi terää, minulla kun oli lievä krapula, ja läksin sen vuoksi seuraamaan neljän vahtimestarin kuljettamaa ruumisvaunua haudalle asti. En ruvennut siellä haudalla enää laulamaan mitään virsiä tai lausumaan jotain psalminsäkeitä. Seurasin vain vierestä, kun arkku laskettiin hautaan. Se oli sen elämän ja samalla kokonaisen suvun päätepysäkki.

Kävelin haudalta takaisin hautausmaan pääportille. Matkalla poltin viimeisen Nortin, joka oli jäänyt eilisestä jäljelle. Pääportin ulkopuolella on eräänlainen jalkakäytävän levennys, jonne jotkut kukkakauppiat pystyttävät myyntikojujaan viikonloppuisin. Nyt sinne oli kukkakojujen lisäksi ilmestynyt sellainen hassunkurinen neljällä pyörällä kulkeva Bobcat-merkkinen maansiirtokone, joita nykyisin käytetään hautojen kaivamiseen. Bobcatinsa vieressä seiso i Sulo Armas Iivari Niemi, legendaarinen haudankaivaja ja hautaustoimen yleismies, jonka kaikki Helsingin seurakuntayhtymän työntekijät tuntevat, ellei muuten niin maineeltaan.

Niemi on loistava jutunkertoja. Yksi hänen bravuurinumeroitaan on kertomus Niemen sisarusparven nimien historiasta. Minäkin olin sen kuullut eräässä seurakuntayhtymän hengenkohotusseminaarissa, johon oli koottu eri alojen työntekijöitä. Sulo Niemen nimen alkukirjaimista muodostui sana "sain". Hänen veljensä nimi oli Niilo August Ilmari Niemi, josta muodostui sana "nain". Seuraavalle veljelle oli ollut pakko keksiä vähän erikoislaatuinen nimi, koska ä-kirjaimella alkavia nimiä ei kalenterissa ole. Sen vuoksi kolmas poika oli nimeltään Risto Äijö Iisakki Niemi, siis "räin". Perheeseen syntyi vielä tytär, joka sai nimekseen Varpu Anneli Irene Niemi. Vasta sitten, kun lasten nimistä oli muodostunut kokonainen lause, Sulo Niemen isä oli paljastanut valitsemiensa nimien sisäisen logiikan vaimolleen, siis Sulon äidille. Niemen isän etunimet olivat Kalle Untamo.

Olin jo avannut kaukosäätimellä Mercedeksen ovet, kun Sulo Armas Iivari Niemi alkoi huudella Bobcatinsa vierestä:

- Pastori Roth, päivää.

Menin lähemmäksi, ettei tarvinnut huutaa. Tiesin, millä tyyllilajilla Niemen kanssa pitäisi keskustella:

- Päivää, haudankaivaja Niemi.

- Sitä on pastori näemmä vaurastunut, ainakin ajopelistä päätellen.

- Kyllä Bobcat varmaan saman verran maksaa kuin tuollainen perusmersu.

- Vai perus. S-mersu se on. Ja tämä Bobcat on toistaiseksi vielä seurakuntayhtymän omistama tuotannon väline. Pian se asia kyllä muuttuu. Eivätkö ne vielä ole noita papin hommia alkaneet ulkoistaa?

- No eivät tosiaankaan. Onko sellaista puhetta ollut teidän työnne suhteen?

- Onpa hyvinkin. Nämä haudankaivuuhommat aiotaan kilpailuttaa ja siirtää jollekin maansiirtofirmalle.

En tiennyt, puhuiko Niemi omiaan vai oliko asia ihan oikeasti menossa noin absurdiin suuntaan. Niemi jatkoi asian kehittelyä:

- Olisihan se somaa, jos vastaavasti papeistakin tehtäisiin yksityisyrittäjiä. Sinäkin voisit kirjoittaa tuohon Mersun kylkeen jotain mainoslauseita: Rothin pastoripalvelut – kaikkea kasteesta kirstuun. Synninpäästöt luottokortilla.

- Voivatko ne tosiaankin olla niin typeriä, että alkavat teettää hautausmaatöitä jollain ulkopuolisella firmalla?

- Kyllä ne vain voivat. Johan se on alkanut siinä muodossa, että seurakuntayhtymällä ei enää ole varaa edes havuttaa näitä hautoja. Se homma on jo siirretty yksityiselle yritykselle. Veroja niiltä ruumiilta kyllä on kerätty puoli vuosisataa, mutta sitten, kun lähtö tulee, ei ole varaa panna muutamaa risua kuopan reunalle.

Niemen ajatuksissa tämä oli tietysti lisätodiste riistokapitalismin luonteesta. Eikö hän toisaalta ollut oikeassa? Niemi kehitteli alkamaansa teemaa eteenpäin:

- Ei kai niistä seurakunnan toimista lopulta jää muu ulkoistamatta kuin taloushallinnon johtajien virat. Niitä tunareita kun ei mikään voittoa tavoitteleva firma huoli riesakseen. Mutta kyllä ovat vainajatkin viime aikoina käyneet vaativiksi.

- Eikö ne nyt sentään ole palveluun tyytyväisiä?

- No kun eivät ole. Tässä kävi kolme viikkoa sitten yksi vainajan lähiomainen. Se tuli tarkastamaan sen haudan, jonka minä olin niiden rakkaalle ruumiille kaivanut, ja jonka se yksityisyrittäjä oli havuttanut. Vainaja oli kuulemma eläessään vaatinut sitä omaista suorittamaan sellaisen loppukatselmuksen.

Niemi alkoi päästä vauhtiin. Kaikesta näki, että tämä tapaus oli hänelle erityisen selvä todiste siitä, mihin suuntaan tämä kapitalismin saastuttama maailma oli kehittymässä:

- Se vainajan omainen tuli tuonne hautausmaan kasvihuoneelle ja väitti, että siellä haudan pohjalla oli vettä. Totta helvetissä siellä oli vettä, kun koko kesän on satanut kuin Esterin perseestä. Se omainen vaati, että sinne montun pohjallekin pitäisi laittaa havuja, että saataisiin se ruumis haudattua

kuivaan hautaan. No minä ajattelin, että jos sen sillä saa tyytyväiseksi, niin eihän se paljon maksa. Minä tarjouduin viemään ne havut sinne tällä Bobcatilla, kun saisin vaihdettua siihen sopivamman kauhan. Eihän tähän haudankaivuulapioon mahdu kuin muutama risu kerrallaan. Mutta se äijä intti, että ne havut pitää saada sinne heti ja se sanoi vievänsä ne sinne itse. Sekin oli kuulemma ollut sen vainajan määräys. Minä iskin sille maastoauton peräkontin täyteen havuja ja sanoin, että älkää nyt ihan kokonaan sitä kuoppaa täyttäkö, kun pitäisi saada se määräyksiä jakeleva ruumiskin sinne mahtumaan. Minä kyllä tiesin, että sinä päivänä koko hautausmaalla oli avattuna vain kaksi hautaa, molemmat sellaisia kolmemetrisiä, joihin on tarkoitus pinota kaksi vainajaa päällekkäin. Eihän se niillä havuilla sellaista kuoppaa olisi täyteen saanut, mutta sanoinpahan nyt kuitenkin. Sillä oli siellä autossa sellainen iso mattokäärö. Se oli varmaan persialainen tai joku muu käsinsolmittu ja kalliin näköinen. En tiedä, oliko se sitä viemässä pesulaan vai mihin, mutta minä kysyin siltä ihan piruuttani, että aikooko se levittää matonkin sen haudan pohjalle, että saataisiin siihen monttuun sellaista paremmalle väelle sopivaa glamuuria. Se äijä mulkaisi minua vähän vihaisesti ja lähti sitten havuineen parantelemaan sitä hautaa. Kai se sitten teki siitä reiästä sen ruumiin määräysten ja ties minkä EU-direktiivien mukaisen. Sen minä vaan sanon, että kyllä jumalauta on aikoihin jo eletty.

- Avataanko täällä aina etukäteen ne haudat, joita tarvitaan seuraavana lauantaina?

Tiesin kyllä tämän käytännön, mutta kysyin kuitenkin.

- Pakkohan se on, meillä kun on tämä viisipäiväinen työviikko.

Sellainen etu ei taida vielä pappeja koskea?

- Meillä on usein käytännössä viisipäiväinen lepoviikko ja töitä vain lauantaina ja sunnuntaina. Muistatko sinä, oliko sillä ruumiin omaisella sellainen musta BMW-maasturi?

- No mistä helvetistä sinä sen tiesit? Sinähän voit lisätä niihin pastoripalveluihin profetoimisen ja kädestä ennustamisen, sitten kun ne sinun hommasi ulkoistetaan.

Sillä hetkellä minä tiesin, missä Sara oli. Sen mustan BMW-maasturin minä olin nähnyt Lean talon pihalla. Minä arvasin, että se oli Tyrnin auto. Sillä hetkellä minä tunsin, kuinka nimetön ahdistus väistyi minun sielustani ja ruumiistani. Tilalle alkoi nopeassa tahdissa kehittyä jokin muu, toistaiseksi

epämääräinen, ikäänkuin muotoaan ja sisältöään hakeva sielun tila. Mutta ensimmäinen tunne oli tiedon mukanaan tuoma vapautuminen:

- Kuule Niemi, sinä olet uskomattoman hyvä ihminen. Olisiko sinulla tarjota yhtä tupakkaa?

- Jos pastorille Nortti kelpaa, niin sitten on.

- Kyllä kelpaa.

- Harvoin minua noin paljon on kehuttu, niin että ota koko aski. Siinä on vielä neljä jäljellä. Minä avaan uuden.

Poltimme Niemen kanssa Nortit. Seurakuntayhtymän kuorma-auto tuli hakemaan Niemeä ja Bobcatia Malmin hautausmaalle, jossa pitäisi vielä ennen huomista kaivaa kolme hautaa. Malmin Bobcatista oli hajonnut hydraulikkapumppu. Toivotin Niemelle hyvää työpäivää ja menin Mercedekseen. Ajoin Hietaniemen uimarannan sivuitse Hesperiankadulle ja pysäköin auton tenniskenttien kohdalle. Nyt minun piti miettiä, ettei tulisi samanlaista sähläystä kuin niiden silmälasien kanssa.

Istuin siinä Backmanien autossa varmaan tunnin ja mietin. Yritin soittaa Kosken kännykkään, mutta se ei ollut päällä. Lankanumero yhdistyi poliisitalon keskukseen, josta ilmoitettiin, että Koski on seuraavan kerran tavattavissa maanantaina. Olikohan sillä jotain lakisäätteisiä vapaapäiviä pitämättä tai joku toinenkin murhatapaus selvittämättä? Tietysti sen piti juuri nyt olla poissa kuvioista. Koski oli sanonut, että Saran katoamisesta tulee ilmoitus huomiseen Helsingin Sanomiin. Ajattelin, että niillä on pakko olla jonkinlainen keskitetty tapa kerätä yleisövihjeitä. Ehkä ne nauhoittavat kaikki sinne tulevat puhelut ja analysoivat sitten niitä kaikessa rauhassa.

Seuraavaksi aloin pohtia, mitä sanoisin Lealle. En taaskaan enää ollut varma hänen osuudestaan tässä mysteerissä. Ennenkuin Tyrni oli käynyt pudottamassa Saran kauppaneuvoksen hautaan hänen oli ollut pakko siirtää Sara BMW:n tavaratilaan joko heidän talonsa pihalla tai autotallissa tai sitten jossain muualla. Oliko mahdollista, että Saran lasit olisivat siinä rytäkässä pudonneet ja Lea olisi sitten löytänyt ne ja vienyt kotiinsa? Sellaiset mattokääröthän ovat yleensä päistään auki. Oliko Lean väite, jonka mukaan hän ei tiennyt silmälasien olevan hänen lipastonsa laatikossaan pelkkää hämäystä? Vai oliko kenties niin, että Tyrni oli salaa vienyt ne sinne kääntääkseen epäilyt Leaan?

Kysymyksiä riitti. Niemi oli maininnut arvokkaalta näyttävän maton. Meillähän oli sellainen ollut, kauppaneuvokselta häälahjaksi saatu, jonka Lea oli avioerossa muitta mutkitta vienyt mukanaan. Jos Sara oli kääritty siihen, Lealla pitäisi varmaan olla sen tilalla uusi matto. Aloin muistella, millainen matto Lean olohuoneessa oli ollut. Oliko se meidän vanha mattomme, vai oliko se uudelta näyttävä? Minun oli pakko todeta, että tällaiset sisustukseen liittyvät seikat eivät kerta kaikkiaan jää minun mieleeni.

Entä miten minun pitäisi esittää Koskelle vakaumukseni Saran olinpaikasta? Eikö se tuntunut hieman liian mielikuvitukselliselta? Uskoisiko tällaista juttua kukaan? Toisaalta mikä olisi sen luonnollisempi paikka kuolleelle kuin hauta. Päätin, että tällä kertaa toimisın täysin avoimesti. Ensimmäiseksi maanantaiaamuna pitäisi ottaa yhteys Koskeen ja pyytää häntä haastattelemaan Niemeä. Mutta olisiko Niemen kertomus havuista ja mattokääröstä tarpeeksi painava todiste, jonka nojalla Koski ryhtyisi toimenpiteisiin? Ajattelin, että hautojen avaaminen ei voi olla mikään rutiinjuttu, johon Kosken kaltainen pikkutarkka poliisi ryhtyisi kevein perustein. Koski piti saada tavalla tai toisella vakuuttuneeksi asiasta.

Kehitin jonkinlaisen suunnitelman ennenkuin käynnistin Mercedesen ja ajoin kotiini. Matkalla poikkesin tutussa kultasepän liikkeessä. Minulla oli melko yksinkertainen tilaus, jonka he lupasivat toimittaa vielä samana päivänä. Kun Lea oli lähtenyt Mercedesellä kotiinsa, soitin Benedict Winoldille. Pyysin hänet käymään. Winold kysyi, tulisiko hän yksin, vai ottaisiko Annan mukaan. Minä sanoin, että tällä kertaa olisi hyvä, jos hän voisi tulla yksin. Winold tuli puolen tunnin kuluttua taksilla. Kerroin hänelle koko tarinan. Kolmen aikaan läksimme kävelyille. Winold käveli hitaasti ja jäi ulos odottamaan, kun pistäydyin kultasepän liikkeessä. Hän oli melko heikossa kunnossa ja ehdotin, että tekisimme loppumatkan taksilla. Winold kuitenkin sanoi, että kävelisi mielellään, jos hänen hidas vauhtinsa sopisi minulle. Niin me sitten jatkoimme verkkaista vaellustamme Hietaniemeen. Olimme muutaman metrin päässä Backmanien haudasta, kun hän sanoi:

- Pudota se nyt maahan, ettei minun tarvitse valehdella.

Palasimme takaisin hautausmaan pääportille. Näin, että Winold ei voinut hyvin. Kävelimme jonkin matkaa kaupunkiin päin ja istuimme puiston penkille, joita on tasaisin välein hautausmaan viereisellä jalkakäytävällä.

Winold yritti soittaa matkapuhelimellaan taksin, mutta oli perjantain ruuhka-aika eikä sellaista saanut mistään. Hän soitti Anna Bogdanovalle ja pyysi tätä hakemaan meidät autolla. Winold sanoi minulle, että hän ei mielellään istunut Annan kyydissä, mutta nyt ei ollut vaihtoehtoja. Anna tuli puolen tunnin odotuksen jälkeen Winoldin autolla. Se oli melko uuden näköinen pyöreälinjainen punainen Jaguar, samantapainen kuin komisario Morsella niissä tunnetuissa salapoliisiromaaneissa, mutta uudempi. Anna tuli istumaan Winoldin viereen ja tunnusteli hänen pulssiaan. Hän sanoi, että Bewi oli niin huonossa kunnossa, että olisi viisainta tilata ambulanssi. Huomasin nyt itsekkin, että Winold oli muuttunut aivan harmaaksi. Ilmeisesti hän oli siinä istuessamme saanut jonkinasteisen sydäninfarktin.

Soitin hälytysnumeroon ja selitin tilanteen. Sieltä luvattiin lähettää paikalle lääkäriambulanssi. Se tuli sireenit ulvoen kymmenen minuutin kuluttua. Ambulanssin kuljettaja oli roteva mies ja hänen mukanaan tuli tehokkaan oloinen nainen, joka oli lääkäri. Hän teki Winoldista pikadiagnoosin, jonka jälkeen hänet pantiin istumaan pyörätuoliin. Bewi sanoi heikolla äänellä, että ennenkuin lähdetäisiin liikkeelle, hänellä olisi vähän asiaa. Hän kysyi minulta, voisinko vihkiä hänet ja Annan nyt heti, ikäänkuin varmuuden vuoksi. Ilmeisesti hän aavisti loppunsa olevan lähellä. Minä sanoin, että ei siihen minun puolestani mitään estettä ole. Selitin sille lääkärille, että olen pappi. Hän sanoi tunnistavansa minut. Olin kuulemma ollut hänen tyttärensä rippipappi. Kerroin hänelle, että Winoldilla ja Bogdanovalla on ollut aikomus mennä naimisiin, ja että kaikki asiapaperit ovat kunnossa. Kysyin, voisiko hän ambulanssimiehen kanssa toimia vihkimisen todistajana. Ambulanssin kuljettaja oli aluksi vähän epäröivän näköinen, mutta ei ruvennut vastustamaan, kun se lääkäri oli ensin suostunut. He sanoivat, että vihkimiseen ei saisi kulua paljon aikaa, potilas pitäisi toimittaa mahdollisimman pian sairaalaan. No eihän siihen mennyt kuin minuutti, vaikka käytinkin sitä kaikkein juhlallisinta sanamuotoa, joka ei jätä selittelyille sijaa:

- Benedict Winold, minä kysyn sinulta, tahdotko ottaa Anna Bogdanovan aviovaimoksesi rakastaaksesi häntä myötä- ja vastoinkäymisessä, kunnes kuolema teidät erottaa?

Winoldin ääni oli heikko mutta selkeä:

- Tahdon.

- Anna Bogdanova, minä kysyn sinulta, tahdotko ottaa Benedict Winoldin aviomieheksesi rakastaaksesi häntä myötä- ja vastoinikäymisessä, kunnes kuolema teidät erottaa?

Näin, että Anna oli alkanut itkeä. Hän sai sanotuksi tuskin kuuluvalla äänellä:

- Tahdon.

- Sillä valtuudella, mikä minulle on tässä asiassa annettu, julistan teidät aviopuolisoiksi. Minkä Jumala on yhdistänyt, sitä ihminen älköön erottako.

Vaikka tähän toimitukseen käytetty aika oli niin lyhyt ja paikkakin hieman erikoinen, se oli täysin laillinen ja pätevä vihkiminen. Bewi ja Anna olivat nyt Suomen lakien mukaisesti naimisissa. Lääkäri kirjoitti pienelle ruutupaperille ambulanssin kuljettajan ja oman nimensä. Hän kysyi, tarvitseeko heidän tulla allekirjoittamaan jotain papereita, kun he olivat olleet vihkimisen todistajina. Sanoin, että nimet riittävät. Molemmat kättelivät minut hyvästiksi. Sitten he nostivat Bewin pyörätuoleineen ambulanssiin. Anna lähti miehensä mukaan ja pyysi, että minä ottaisin Jaguarin. Ambulanssin siniset hälytysvalot syttyivät ja se lähti kohti Meilahden sairaalaa. Sireenit alkoivat soida parin sadan metrin päässä, kun he olivat tulleet Mechelininkadun ruuhkaiseen risteykseen.

Ajoin Jaguarilla kirkkoherranvirastolle ja täytin Benedict Winoldin ja Anna Bogdanovan vihkitodistuksen. Jätin sen kanslistin pöydälle. Laitoin rastin siihen ruutuun, jossa sanotaan, että morsian käyttää avioliitossa ollessaan omaa tyttönimeään. Sitten ajoin Bewin Jaguarilla kotiin.

12. luku

Seuraavana yönä painajainen toistui. Näin taas Saran kivipaaden alla, olin taas limaisten käärmemäisten köysien kahlitsemana, näin taas Lean ja Tyrnin kiihkeässä kohtauksessa. Heräsin puolen yön aikaan, mutta en herännyt niinkuin yleensä herätään, vaan heräsin painajaiseen, joka ei loppunut. Unen ja valveen ero oli häipynyt tajunnastani. Lääketieteessä tällaista tilaa kutsutaan psykoosiksi. Puin päälleni ja läksin ulos. Hain Toyotani tavarasäiliöstä kokoon taitettavan lapion ja läksin kävelemään kohti Hietaniemen hautausmaata. Matkalla näin Saran, joka käveli parin kymmenen askelen päässä edelläni. Läksin juoksemaan ja tulin hänen kohdalleen. Huusin Saran nimeä ja kun hän kääntyi, näin hänen kasvonsa. Ne olivat hyvin vanhan, lähes kuolleen naisen ryppyiset kasvot. Nainen alkoi kirkua. Jatkoin matkaani juoksujalkaa ja tulin Hietaniemen pääportille, joka oli lukossa. Raahasin puiston penkin hautausmaan kiviaidan viereen ja yritin kiivetä sen yli, kun sinivalkoisella Saabilla ajava poliisipartio pysähtyi minun kohdalleni. Autosta tuli kaksi rotevaa poliisia, jotka keskeyttivät aikeeni. Toinen sanoi, että kyllä sinne hautausmaalle ehtisi sitten myöhemminkin, kun sen aika tulisi. Toinen näki lapioni ja kysyi, mitä olin aikonut tehdä siellä hautausmaalla. Sanoin, että olin menossa pelastamaan Saran haudasta. Poliisit ottivat minut autoonsa ja veivät Hesperian psykiatrisen sairaalan päivystykseen.

Sairaalassa minua haastatteli lääkäri, joka teki tapauksestani jonkinlaisen alustavan peruskartoituksen. Hän kyseli henkilötietoni, osoitteeni ja muut yksinkertaiset asiat. Hän kysyi myös, kuka oli lähin omaiseni ja kaivoin hänelle taskustani komisario Kosken käyntikortin. Ilmoitin myös Lean nimen ja sanoin, että Lea oli minun vaimoni. Olin siinä tilassani aivan aidosti unohtanut, että me olimme eronneet.

Lääkäri huomasi ilmeisesti hyvin nopeasti, että en ollut oikein kunnolla läsnä tässä ihmisten maailmassa. Hän lähetti minut sairaalan suljetulle osastolle. Siellä minuun iskettiin injektioruiskulla jotain tainnuttavaa ainetta vähän niinkuin niihin television luonto-ohjelmissä näytettäviin villipetoihin, joihin asennetaan jokin satelliittilähetin. Minut talutettiin kahden hengen huoneeseen, jonka toiseen asukkaaseen aloin tutustua seuraavien päivien aikana.

Sitä toista asukasta kutsuttiin Päälliköksi. Heräsin aamulla syvästä unesta jonkinlaiseen puolihorrokseen ja Päällikkö toivotti minulle kohteliaasti hyvät huomenet. Hänellä oli päässään sulkapähine ja jalassaan mokkasiinit ja hän puhui tummalla matalalla baritoniäänellä. Se muistutti sitä ääntä, joka oli ollut Neuvostoliiton viimeisellä puoluejohtajalla, Gorbatshovilla silloin, kun hänen ääntään vielä joku suostui kuuntelemaan:

- Valkoinen mies, toivotan sinut tervetulleeksi majaani. Koska ymmärrän, että et puhu kovin sujuvasti nahuaa, voinemme keskustella jollain eurooppalaisella kielellä.

Psykoosini alkoi hellittää sen verran, että tajusin huonetoverini olevan vähintään yhtä sekaisin, kuin itsekin olin. Muistin jostain, että nahua oli atsteekkien kieli ja kysyin häneltä, kuuluiko hän siihen kansaan.

- Itse asiassa olen korkea-arvoinen atsteekkipappi. Joudun valitettavasti suorittamaan päivittäiset uhripalvelukseni tämän sairaalan ruokasalissa, koska kirottu espanjalainen Cortez-niminen raakalainen tuhosi sen tempppelin, jossa minä toimin ylipappina.

- Eikö siitä ole jo kulunut melko kauan?

- Niin todellakin, siitähän on kulunut jo kokonainen vuosi. Tehän ilmeisesti laskette aikanne sen Kristus-jumalanne syntymästä, joka tapahtui 1522 vuotta sitten?

- Kyllä, meillä on sellainen ajanlasku.

- Minä tietysti kunnioitan teidän tapojanne, vaikka olettekin tulleet tänne kutsumatta. Muuten, maistuisiko vieraalle aamiainen? Joudumme tosin tyytymään näiden espanjalaisten valloittajien onnettomiin ruokiin, muuta täältä on turha toivoa.

Ovelle ilmestyi terhakka sairaanhoitaja lääketarjottimiseen:

- No niin, hyvää huomenta molemmille! Nyt Päällikkö ottaa aamulääkkeensä!

- Ovatko ne varmasti kuningatar Isabellan lähettämiä?

- Kyllä, ne tulivat suoraan hovista tänä aamuna.

- Siinä tapauksessa minä saatan ottaa ne.

Myöhemmin minulle selvisi, että Päällikkö kutsui omaa psykiatriaan kuningatar Isabellaksi. Sitten hoitaja alkoi puhua minulle:

- Ja tässä ovat Johanin lääkkeet.

Päällikkö puuttui puheeseen:

- Onko valkoisen miehen nimi Johan?

- On se.

- Ei kai hän vain ole se kuuluisa profeetta Johan, joka kastoi ihmisiä Jordan-virrassa?

- Se oli Johannes.

- Niin tosiaankin, minä tunnen teidän kulttuurianne hieman vajavaisesti. Se oli tosiaankin Johan, johon on liitetty tämä nes-pääte. Olisikohan sillä jotain tekemistä sen kuuluisan järven kanssa, jossa on se hirviö? Ei, nyt minä muistankin: sillä Johanneksella oli aika erikoiset vaatteet ja ruokatavat. Kyllä hän sittenkin voi jotenkin liittyä siihen Loch Nessiin. Jospa se nimi tarkoittaakin Nessin Johan!

Sairaanhoitaja keskeytti Päällikön pähkäilyt:

- Nyt kyllä Päällikkö saa tulla takaisin tänne ihmisten maailmaan.

Ruokasalissa on aamiainen tarjolla. Menkää nyt molemmat syömään!

Päällikkö suorastaan tuohtui:

- Mutta minähän olen ihmisten maailmassa, siis niiden oikeiden ihmisten. Minä en kerta kaikkiaan voi sietää näitä espanjalaisia.

Olin sen verran tolkuissani, että ennenkuin menin aamiaiselle syömään näitä espanjalaisten valloittajien ruokia, pyysin sairaanhoitajaa ottamaan yhteyttä seurakuntaani ja ilmoittamaan, että en pystyisi pitämään seuraavan päivän jumalanpalvelusta. Päällikkö kuuli tämän keskustelumme. Hänellä oli pulmaan ratkaisu:

- Voin kyllä käydä toimittamassa uhripalveluksen puolestasi, kunhan vain kerrot, missä sinun tempelisi sijaitsee.

Selitin päällikölle, että oman uskontoni ylipapit ovat niin ahdasmielisiä, että ne eivät kuitenkaan hyväksyisi tällaista järjestelyä ja sairaanhoitaja lupasi hoitaa asian meidän puolestamme.

Niiden kahden viikon aikana, jotka jouduin viettämään suljetulla osastolla, minulle kerrottiin useita erilaisia versioita Päällikön tarinasta. Yhden version, joka saattoi olla tosi, kertoi eräs kroonikkopotilas, joka oli viettänyt viimeiset seitsemän vuotta psykiatrisissa laitoksissa. Hänen mukaansa Päällikkö oli ollut ammatiltaan lukion kemian opettaja, jonka oli väitetty myrkyttäneen vaimonsa. Hänet olisi tuomittu murhasta elinkautiseen vankeuteen, mutta mielentilatutkimuksessa hänet oli todettu syyntakeettomaksi, kun hän oli

väittänyt uhranneensa vaimonsa auringon jumala Tonatiuhille. Hän kertoi suorittaneensa tämän uhrin myrkyllä pelkästään siitä syystä, että oli kuullut äänen, joka kehotti välttämään verenvuodatusta. Tonatiuh oli tällä tavalla osoittanut jumalallista lempeyttään. Tarinan kertoneen kroonikkopotilaan vakaa käsitys oli, että Päällikkö oli onnistunut ”kusetamaan kallonkutistajien ammattikuntaa mennessä tullen”, kuten hän asian ilmaisi. Hän selitti, että Päällikkö oli kuitenkin mennyt omaan vipuunsa: hän oli eläytynyt psykoottiseen rooliinsa niin kokonaisvaltaisesti, että oli pikku hiljaa alkanut tulla ihan oikeasti hulluksi.

En tiedä, mikä tässä Päällikön tapauksessa oli totta ja mikä tarua. Oma hoitoni joka tapauksessa eteni niin, että pääsin harhoistani varsin nopeasti, vaikka minua hoitanut psykiatri tulikin vakuuttuneeksi aivan päinvastaisesta. Eihän siinä toisaalta mitään ihmettelemistä olekaan, että kertomus appiukon hautaan kätketystä tyttärestä tuntui vähintään yhtä varmalta todisteelta ajatusmaailman harhaisuudesta kuin Päällikön höpinät vaimon uhraamisesta auringon jumalalle.

Luulen, että psykiatrini oli kertonut tämän käsityksensä myös komisario Koskelle. Koski oli saanut sairaalasta ilmoituksen, että minä olin nimennyt hänet lähimmäksi omaisekseni. En tiedä, oliko tämä saanut Koskessa aikaan jonkinlaisen lämpimän tunteen. Joka tapauksessa hän tuli minua katsomaan heti ensimmäisenä arkipäivänä, mutta ei se mikään kohteliaisuuskäynti ollut. Hänellä oli mukanaan kultainen ranneketju, jonka lukko oli auennut, ja jonka laattaosassa oli Saran nimi. Koski kertoi minulle, että sen korun oli löytänyt joku taidemaalari Hietaniemen hautausmaalta, ja että se maalari oli heti seuraavana yönä kuollut. Hänen vaimonsa oli toimittanut ranneketjun poliisiasemalle, kun oli nähnyt Helsingin Sanomista, että joku Sara-niminen tyttö oli kadonnut. Ellei minulla olisi ollut sillä hetkellä niin vahva lääkitys, en olisi varmaan pystynyt pitämään naamaani peruslukemilla. Olin kuitenkin sen verran tokkurassa, että tieto Bewin kuolemasta valui tajuntaani ikäänkuin hidastettuna. Sillä hetkellä, kun Koski kertoi asiasta, ilmekään ei värähtänyt kasvoillani. Koski kysyi, tunnistinko minä sen ranneketjun ja minä sanoin, että olin antanut sen Saralle silloin, kun olin tavannut hänet viimeisen kerran. Teknillisesti ottaen se oli valhe, mutta psykoottisen ihmisen ajatusmaailmassa tällainen Saran henkistynyt ja aineeton tapaaminen hautausmaalla oli eräänlainen omalaatuinen totuus.

Tietysti ymmärsin jo silloin, että johdin tällä lauseellani Kosken harhaan, jälleen kerran.

Sitten minä kerroin Koskelle keskusteluni Sulo Niemen kanssa ja pyysin häntä haastattelemaan tätä legendaarista haudankaivajaa. Minusta näytti siltä, että minun kertomukseni teki Koskeen jonkinlaisen vaikutuksen ja hän lupasi haastatella Niemeä mahdollisimman pian. Muuten Kosken tutkimuksista ei minulle asti tihkunut varsinaista tietoa niin kauan, kuin olin sairaalassa. Tästä asiasta piti huolen minua hoitanut lääkäri, joka oli ottanut tavoitteekseen rauhoittaa minun harhaisen psyykeni, jotta pääsisin taas tasapainoon. Poliisitutkimuksen seuraaminen olisi hänen mielestään ollut tuhoisaa tämän hoitotavoitteen kannalta.

Tajusin melko pian, että minun pitäisi yrittää esittää rauhallista ja hieman flegmaattista, jos halusin päästä ulos suljetulta osastolta. Niin minä sitten lakkasin lähes kokonaan puhumasta Saran katoamisesta ja keskityin psykiatrini kanssa käydyissä keskusteluissa aivan muihin, lähinnä toisarvoisiin ja merkityksettömiin asioihin. Tämä kiinnostukseni uudelleen suuntautuminen sai hänet vähitellen vakuuttuneeksi siitä, että aloin jälleen saavuttaa ihmiselle meidän kulttuurissamme kuuluvan normaalin tyhjämpäiväisen tasapainon enkä enää ollut vaaraksi itselleni tai ympäristölleni.

Samalla kun psykiatrini teki parhaansa selittääkseen minun ongelmani länsimaisen koululääketieteen valossa, Päällikkö johdatti minut ymmärtämään asioita varsin erilaisesta näkökulmasta. Päällikön selkeä vakaumus oli, että kaikki johtui kundalinista eli käärmehoimasta. Se on sellaista energiaa, jota länsimainen luonnontiede ei kaikessa rajoittuneisuudessaan ymmärrä. Päällikkö, joka oli sentään paitsi ylipappi myös kemian maisteri, tiesi nämä asiat paremmin kuin yksikään lääkäri tai muu länsimaisen harhatieteen sokaisema hapuilija. Kundalini-energia nousee alhaalta ylöspäin, jalkapohjista aina päälakeen asti ja kun se saavuttaa ihmisen aivot, hänen tajuntansa laajenee ja hän näkee jotain, mikä on valaistumattomilta ihmisiltä salattua. Silloin ihminen näkee todellisuuden sellaisena, kuin se oikeasti on. Se, että tätä näkemistä pidetään sairautena, on tietysti äärimmäinen osoitus länsimaisen lääketieteen ja koko kulttuurin pimeydestä. Tämä onneton niin sanottu kulttuuri, jota voi täydellä syyllä pitää koko ihmiskunnan henkisenä syöpäkasvaimena, pitää terveenä omaa

pimeää harhamaailmaansa ja julistaa sairaaksi sen, joka pystyy näkemään tämän valhekulissin taakse ja löytämään varsinaisesti olemassa olevan todellisuuden.

Päällikkö kertoi irtoavansa ruumiistaan kerran viikossa, siis joka kolmastoista päivä. Hän kysyi, olinko minä säännöllisesti irronnut ruumiistani. Kun vastasin, että en ollut koskaan sellaista kokemusta saanut, hän lupautui opettamaan minua tässä kaikkien fakiirien ja mystikkojen perustaidossa. Hän kertoi myös hallitsevansa bilokalisaation, mikä tarkoitti sitä, että hän pystyi olemaan kahdessa paikassa yhtä aikaa. Päällikkö sanoi, että Jeesuskin oli hallinnut sen taidon, minkä vuoksi häntä voitiin pitää lähes atsteekkipappien veroisena hengellisenä opastajana. Minulle tuotti vaikeuksia olla yhdessäkin paikassa, koska minuun oli pesiytynyt eräänlainen henkinen klaustrofobia, mutta en sitä Päällikölle sanonut.

Päällikkö kertoi, että muun muassa silloin, kun hänen väitettiin murhanneen vaimonsa, hänen astraaliruumiinsa oli kylläkin ollut uhripaikalla, täytyihän hänen saattaa rakas vaimonsa viimeiselle matkalle. Mutta saman aikaisesti hänen aineellinen ruumiinsa oli ollut Ekbergin kahvilassa Bulevardilla, vaikka kahvilan seniili henkilökunta ei sitä ollut huomannutkaan. Oli täysin naurettavaa väittää, että ihmisen astraaliruumis voisi tehdä murhan. Kyseessä oli tämän ihmisen henkisen ulottuvuuden suorittama uhri auringon jumalalle eikä mikään murha. Poliisi ei ollut näin yksinkertaista asiaa ymmärtänyt eivätkä sitä kunnolla ymmärtäneet nämä kouluja käyneet psykiatritkaan, vaikka niillä olikin tapana nyökytellä viisaan näköisinä päätään, kun Päällikkö yritti niitä valistaa. Päällikköä ahdisti se, että hän joutui jatkuvasti elämään tällaisen äärimmäisen pimeyden keskellä ja minunkin mielestäni se oli aika traagista.

Tulin jossakin vaiheessa kertoneeksi Päällikölle, että tyttäreni oli salaperäisesti kadonnut. Päällikkö tarjoutui ottamaan Saraan yhteyden heti, kun kuun kierto olisi puolivälissään, ja samalla hän tietysti selvittäisi, missä Sara oli. Näillä atsteekkipapeilla näytti olevan aivan erilaisia kykyjä kuin meillä luterilaisilla, ja otin Päällikön tarjouksen kiitollisena vastaan. Kysyin, miksi tämä tiedustelu piti tehdä juuri puolenkuun aikaan, mihin Päällikkö vastasi kärsivällisesti kuin pikkulapselle, että silloin valon ja pimeän voimat ovat tasavertaisessa asetelmassa, jolloin luonnollisesti olisi otollisin aika ottaa yhteyttä varjojen maasta valon maahan. Asiahan oli aivan itsestään selvä nyt,

kun Päällikkö oli sen selittänyt. Ajattelin, että eihän Saran asia tästä Päällikön touhusta pahemmaksikaan voisi tulla.

Niin sitten tapahtui, että syyskuun kuudennen ja seitsemännen päivän välisenä yönä heräsin siihen, että huoneessamme keskusteltiin. En uskaltanut avata silmiäni, mutta tunnistin selvästi Päällikön matalan baritonin ja Saran heleän nuoren tytön äänen. He puhuivat jotain sellaista kieltä, jota en ymmärtänyt lainkaan. Kun keskustelu näytti jatkuvan vaikka kuinka kauan, raotin lopulta toista silmäni ja näin puolikuun hämärästi valaisemassa potilashuoneessamme vain ja ainoastaan Päällikön, joka oli sonnustautunut sulkapäähineeseensä. Saran ääni näytti tulevan ikäänkuin tyhjästä. En saanut tämän tapauksen jälkeen unta moneen tuntiin, mutta mieleeni laskeutui outo rauha. Nukahdin lopulta aamuyöllä. Kun heräsin, Päällikkö tervehti minua iloisesti:

- Sinun tyttäresi on oppinut hämmästyttävän nopeasti nahuaa. Meillä oli viime yönä mielenkiintoinen keskustelu. Minä melkein luulin, että hän on syntyperäinen atsteekki, mutta hän vakuutti, että oli oppinut kielen vasta niin sanotun kuolemansa jälkeen. Minä kyllä luulen, että hän on jossain aikaisemmassa inkarnaatiossaan ollut aito atsteekki.

En voinut suhtautua tähän Päällikön tarinaan länsimaisen ihmisen tieteellisen maailmankuvan edellyttämällä tavalla, koska olin aivan selvästi kuullut Saran äänen. Psykiatrini olisi tietysti pitänyt koko juttua vain osoituksena siitä, että tajuntani oli edelleen psykoottisten harhojen vallassa eikä ollut parantunut normaalille tasolle. En kuitenkaan voinut sillä hetkellä pitää itseäni sairaana, vaan tunsin päinvastoin olevani täysissä sielun voimissa.

Aloin kysellä Päälliköltä, mitä hän oli saanut Sarasta selville yöllisen nahuankielisen keskustelunsa aikana. Päällikkö kertoili rauhalliseen tapaansa:

- Sinun tyttäresi maallinen ruumis on tässä jossain lähistöllä. Hän sanoi, että sinun käsityksesi hänen olinpaikastaan on vain vähän virheellinen.

- Mitä muuta hän sanoi?

- Hän ei sitä suoraan sanonut, mutta minä sain muuta kautta selville, että sinun tyttäresi täsmällisen olinpaikan selville saaminen edellyttää yhtä ihmisuhria.

Helvetti, että sen piti olla hullu. Lopetin keskustelun Päällikön kanssa tähän. Hänelle tästä ihmisuhrikysymyksestä oli näköjään tullut jonkinlainen

pähänpintymä. Yritin unohtaa koko tapauksen, vaikka Saran nahuankielisen puheen kuuleminen ei jättänyt minua rauhaan ja ihmettelen sitä edelleen tänäkin päivänä.

13. luku

Olin sairaalassa kaksi viikkoa ja kaksi päivää. Minut kirjoitettiin ulos syyskuun 13. päivänä, joka oli maanantai. Psykiatrini oli määrännyt minulle kolmen kuukauden sairausloman, mistä voi päätellä, että en vielä ollut mitenkään kovin erinomaisessa kunnossa. Ehkä tämä pois pääsyni johtui sairaalahoitoon varattujen taloudellisten resurssien niukkuudesta, jota peitellään salanimellä "avohoito".

Kävelin Hesperian sairaalasta kotiini. Kun tulin asuntoni kohdalle, näin Winoldin punaisen Jaguarin, jonka tuulilasin pyyhkimessä oli parkkisakkolappu. Eteisen lattialla oli kahden viikon sanomalehdet ja postit, joita en jaksanut ryhtyä avaamaan. Olin jo sen verran ehtinyt laitostua, että elämän arjesta huolehtiminen tuntui näin äkikseltään liian raskaalta. Rojahdin sohvalle ja vaivuin uneen, vaikka oli aamupäivä.

Heräsin puhelimen ääneen. Soittaja oli Anna Bogdanova. Hän kertoi, että Bewi oli haudattu edellisenä lauantaina. Sitten hän sanoi, että tahtoisi tavata minut. Ymmärsin, että hän oli kaikesta tapahtuneesta hämillään ja kaipasi jonkinlaista tukea. Ilmeisesti hänellä ei Bewin kuoleman jälkeen ollut oikein ketään, jonka olkapäähän olisi voinut vähän nojata. Ja pitihän se autokin toimittaa johonkin muualle. Me sovimme, että Anna tulisi minun luokseni parin tunnin kuluttua. Ajattelin, että ehtisin hiukan siivota ja käydä kaupassa ostamassa pullaa tai jotain. Tämä suunnitelma ei kunnolla toteutunut, sillä puhelin soi melkein heti uudestaan. Soittaja oli komisario Koski, kukapa muukaan:

- Sairaalasta kerrottiin, että te olette päässyt kotiin.
- Minä tulin puoli tuntia sitten.
- Minulla olisi asiaa. Voitteko te tulla Pasilaan vai tulenko minä sinne?
- Sopsisiko vähän myöhemmin, vaikka huomenna?
- Ei sovi. Minä tahdon tavata teidät heti tänään.

Jostain syystä sellainen mahdollisuus, että Koski tapaisi Annan minun luonani, tuntui vastenmieliseltä. Ajattelin, että täytyisi yrittää hoitaa Koski alta pois ennen Annan tuloa:

- Voitteko te tulla tänne nyt saman tien?
- Minä tulen. Olen siellä puolen tunnin kuluttua.

Se oli taas yksi niitä ikuisuudelta tuntuvia puolituntisia, jolloin pelon sekaiset ja rauhattomat aavistukset velloivat mielessä. Minua vaivasi se Saran rannekoru. Siinä oli paljon samanlaista kuin niissä silmälaseissa, jotka minä olin löytänyt Lean lipaston laatikosta. Kosken äänensävyistä saattoi päätellä, että hän ei varmaankaan ollut tulossa kertomaan mitään evankeliumin ilosanomaa. Minulla näytti olevan parantumaton taipumus sotkeutua omaan nokkeluuteeni.

Toisaalta minussa heräsi taas kerran orastava toivo: olivatko poliisit sittenkin saaneet jotain ratkaisevaa tietoa Sarasta? Olivatko he kenties uskaltaneet avata kauppaneuvoksen haudan? Mieleni oli täynnä levottomia kysymyksiä. Ajattelin silloin ja monta kertaa sen jälkeenkin, kuinka helppoa olisi, jos voisi Päällikön tavoin hautautua loppuiäkseen johonkin psykiatriseen laitokseen ja unohtaa kaikki, jos voisi vaipua siihen psykoottiseen todellisuuteen, joka on kokonaan irronnut tästä ihmisten raastavasta reaali maailmasta, jos voisi saada päälleen pysyvän kundaliniproessin, jos voisi irrota ruumiistaan tai kävellä veden päällä, jos voisi joskus nähdä jonkin lempeän ja rauhallisen unen, joka siirtyisi valvetilaan. Jos voisi!

Koski tuli täsmällisesti, kuten aina, ja oli kuin myrskyn merkki, kuten olin pelännyt. Hän ei edes riisunut päällystakkiaan vaan meni ilman mitään kohteliaita kuulumisien kyselyjä suoraan asiaan:

- Siitä rannekorusta.
- Niin, mitä siitä?
- Miksi te pelaatte näitä pelejanne minun kanssani?
- Mitä te tarkoitatte?
- Älkää nyt viitsikö. Tehän veitte sen korun itse sinne Backmanin

haudan viereen.

- Kuinka te sen saitte selville?
- Pidättekö te minua ihan tyhmänä?
- Joskus minä kyllä toivoisin, että te olisitte vähän tyhmempi.
- Tehän ostitte sen korun tässä aivan lähellä olevasta

kultasepäniikkeestä luottokortilla. Minä annan teille hyvän neuvon: jos te taas päätätte kusettaa poliisia, käyttäkää käteistä.

Koskesta oli mahdotonta sanoa, näyttelikö hän vai oliko hän aivan aidosti näin vimmoissaan. Ehkä niille opetetaan poliisikoulussa sellaisia

kuulustelutapoja, että välillä pitää käyttää alatyylistä kieltä, sellaista mikä meiltä papeilta on ehdottomasti kiellettyä. Nämä Kosken purkaukset minä olin kyllä ansainnut:

- Minä kävin siinä liikkeessä ja ne tunnistivat sen korun saman tien. Ja sitten tämä taiteilija Winold, joka oli hänen vaimonsa kertomuksen mukaan löytänyt sen korun Hietaniemen hautausmaalta. Sen niminen ihminen on saanut parkkisakon aivan tässä teidän nurkillanne kaksi viikkoa sitten. Jos tämä vaimon kertomus pitää paikkansa, se taiteilija oli jo kuollut siinä vaiheessa, kun hän sai sen sakon. Tässä jutussa on niin paljon merkillisiä piirteitä, että yksi ruumiille annettu parkkisakko ei oikein tunnu miltään. Se auto muuten taitaa edelleen olla kadulla teidän talonne kohdalla. Luuletteko te, että minä en osaa näin yksinkertaisia asioita yhdistellä? Tehän olette junailleet sen Saran korun löytymisen yhdessä tämän Winoldin kanssa silloin kun hän vielä hädin tuskin oli hengissä, vai kuinka?

Takerruin toisarvoiseen yksityiskohtaan, mikä ei mitenkään kohentanut Kosken mielialaa:

- Te olette siis saanut selville minun luottokorttitietoni?

- Sitäkö te nyt ihmettelette, että minä olen saanut selville teidän luottokorttitietonne? Sellaiset tiedot minä saan suoraan Luottokunnalta ja ne tiedot pitävät paikkansa päinvastoin kuin teidän omat kertomuksenne. Minun tekisi taas mieleni panna teidät putkaan ja pitää teitä siellä niin kauan, että helveti jäätyy, vaikka te varmaan olettekin tällä erää saanut suljetuista laitoksista tarpeeksenne. Mutta sen minä sanon, että ellei tämä pelleily lopu, te saatte niskaanne niin saatanallisen syytteen, että siitä te ette selviä millään pikku nuhtelulla ja ehdollisella tuomiolla. Tästä ei nimittäin kovin kaukana ole sellainen ajatus, että te yritätte vierittää syyn Saran katoamisesta johdonmukaisesti jonkun muun niskoille, kun itse olette koko jutun takana.

- Minä olen pahoillani. Minä olen ollut niin epätoivoinen.

- Ja näillä tempuillako teidän epätoivonne lievenee?

En sanonut mitään. Koski piti hänelle ominaisen taidepaussin, ennenkuin jatkoi:

- Teidän Sulo Niemenne oli ihan mukava mies, mutta ei hänenkään kertomuksestaan mitään hyvää seurannut. Hän tunnisti valokuvasta Tyrnin. Minä otin sen BMW-maasturin teknilliseen tutkintaan ja sieltä tosiaankin löytyi havunneulasia ja silkkimaton kuituja. Siinä oli näyttöä ilman sitä

ranneketjuakin niin paljon, että me avasimme kauppaneuvoksen haudan.

Tiedättekö te, mitä sieltä sitten löytyi?

- Oliko siellä Sara?

- Ei. Siellä oli vain kauppaneuvos. Ja arvatkaa, millaisen metelin vainajan tytär, siis teidän entinen vaimonne ja Tyrni siitä nostivat. Sen neuvoksen leski ja veli ovat onneksi jossain Torremolinoksessa ensi kevääseen asti.

Tämä tieto iski minuun kuin Saatana Jobiin. Se toivo, joka minussa oli Niemen kertomuksen jälkeen elänyt, oli osoittautunut kosketuksesta hajoavaksi perhoseksi. Minä olin luullut tai itse asiassa minä olin ollut varma, että Tyrni oli kätkenyt Saran kauppaneuvoksen hautaan. Nyt tämäkin arpa oli avattu ja tyhjäksi havaittu. Näytti siltä, että Saraa ei löydettäisi ikinä. Koko mysteeri oli palautettu lähtöruutuunsa.

Sitten yhtäkkiä Koski jotenkin lauhtui. Se ei johtunut siitä, että hän näki minun epätoivoisen tilani. Hänen päähänsä oli pälähtänyt jotain, jota en silloin vielä tiennyt. Hän oli hiljaa ajatuksiinsa vaipuneena varmaan pari minuuttia, minkä jälkeen hän nousi, toivotti hyvät jatkot kädestä pitäen ja lähti pois.

Iltapäivällä tuli Anna. Hänen mukanaan minun kaoottiseen elämäni tuli sellainen hiljainen rauha, jota en ollut kokenut pitkään aikaan. Näin Annan silmät oikeastaan ensimmäisen kerran. Ne olivat vähän surulliset, vähän väsyneet ja niiden silmien alla oli tumma varjo, mutta samalla ne silmät olivat avoimet ja kirkkaat kuin lähde. Monilla Itä-Euroopan maissa kasvaneilla naisilla on sellaiset silmät. Olen joskus ajatellut, että kun kommunistit epäonnistuivat lähes kaikessa, mihin ne ryhtyivät, ne olivat kuitenkin saaneet aikaan upean naisrodun. Niitä olivat nämä Annan kaltaiset surusilmäiset, hoikat, huolitellut, hyvin pukeutuvat kauniit naiset.

Annalla oli mukanaan kassi. Hän kysyi, oliko minulla nälkä. Hän oli siinä kassissaan tuonut meille vähän ruokaa ja pullollisen valkoviiniä. Minä muistin Sacré Coeurin messua seuranneen lounaan Annetten kanssa, jolloin minä viimeksi olin juonut valkoviiniä. Ehkä se, että minä join valkoviiniä sekä Annetten että Annan kanssa, oli vain sattuma, ehkä ei. Päällikön jäljiltä minun tajuntani oli lievästi taikauskon sumentama ja valkoviinillä tuntui olevan jokin salattu merkitys, jota en sillä hetkellä pystynyt kunnolla näkemään. Itse

asiassa minä ymmärsin sen saman päivän iltana. Me joimme viiniä ja söimme Annan tuomia salaatteja, juustoja ja patonkeja. Me emme puhuneet mitään, mutta se ei tuntunut kiusalliselta. Tuntui, että tässä hiljaisessa yhdessä olossa oli ihan tarpeeksi sisältöä ilman sanojakin. Se ateria oli kuin jostain Aki Kaurismäen elokuvasta. Lopulta Anna alkoi tuskin kuuluvalla äänellään kysellä kuulumisia:

- Oletko sinä ollut matkalla? Minä soitin pari kertaa ennen Bewin hautajaisia. Ajattelin, että sinä olisit ehkä tahtonut olla siellä mukana.

- Minä olin sairaalassa. Ei se mitään vakavaa ollut. Minä vain menin sekaisin.

- Oletko sinä nyt toipunut?

- Tavallaan. Minä en nyt tarvitse sellaista hoitoa, jota sairaalasta voi saada. Oikeastaan minä en tarvitse mitään muuta kuin varmuuden Saran kohtalosta. Puhuiko Bewi sinulle siitä?

- Hän ehti kertoa, että Sara on kadonnut.

- Sara on varmaan kuollut ja minä tahdon vain tietää, missä hän on. Anna tarttui pöydän yli minun käteeni.

- Minä uskon, että hän löytyy.

Minä aloin itkeä ja Anna tuli pöydän sivuitse minun tuolini taakse. Hän kietoi kätensä minun ympärilleni ja alkoi hiljaa huojua. Sitten hän alkoi hyräillä. Minä olin kuullut sen melodian aikaisemminkin, mutta en millään pystynyt muistamaan, mikä se oli. Ehkä se oli jonkun venäläisen sinfonian hidas osa. Se melodia oli niin kaunis ja niin surullinen, aivan kuin Anna itsekin. Se laulu vei ajatukset kauas menneisyyteen, johonkin sellaiseen maailmaan, joka on aikaa sitten kadonnut. Minä itkin sen kertaisen itkuni loppuun ja me siirryimme olohuoneen puolelle. Meillä oli paljon puhuttavaa.

Minä en tiennyt Annasta oikeastaan mitään. Hän kertoi, että oli ollut Petroskoissa konservatorion opettajana. Hän oli opettanut pianon soittoa. Minä muistin nyt, että Bewin ateljeessa oli ollut musta kalliin näköinen flyygeli. Anna kertoi, että Bewi oli ostanut sen häntä varten. Anna kertoi, että hän oli Bewin kuoleman jälkeen lopettanut soittamisen kokonaan, koska enää ei ollut ketään, jolle soittaa. Minä kysyin, suostuisiko Anna soittamaan minulle. Hän ei puhunut mitään, hymyili vain kaunista hymyään. Se oli vastaus.

Anna oli tullut Suomeen alunperin turistiviisumilla ja tavannut Bewin Ateneumin taidemuseossa. Bewi oli tullut kysymään, saisiko hän maalata Annan muotokuvan ja siitä heidän ystävyytensä oli alkanut. He olivat pian huomanneet, että heillä oli yhteinen kohtalo. Anna oli saanut oman HI-viruksensa sairaalassa saastuneesta injektioneulasta. Näin hän silloin minulle kertoi, vaikka hetkeä ennen kuolemaansa hän tuli paljastaneeksi asian todellisen laidan. Bewi oli järjestänyt Annalle lääkehoidon, jonka ansiosta virus ei ollut juuri lainkaan päässyt lisääntymään viimeisen vuoden aikana.

Anna kertoi, että Bewi oli valmistautunut kuolemaansa huolella. Hän oli maksanut etukäteen jollekin juristiystävälleen siitä, että kaikki perintöön liittyvät asiat tulisi hoidettua. Annalla oli nyt myös Suomen kansalaisuus, siitäkin se Bewin juristiystävä oli pitänyt huolen. Anna kertoi, että silloin kaksi viikkoa sitten, kun minä olin vihkinyt heidät, hän ei ollut aluksi tiennyt omaa nimeään. Hän ei tiennyt, oliko hän Winold, Bogdanova-Winold vai pelkkä Bogdanova. Minä kerroin, että olin tehnyt omavaltaisen ratkaisun ja rastittanut vihkitodistuksessa sen ruudun, jossa nainen ilmoittaa pitävänsä oman nimensä. Anna sanoi näin jälkeenpäin, että niin oli hyvä senkin vuoksi, että se avioliitto oli jäänyt niin lyhyeksi. Hänhän ei ollut ehtinyt olla naimisissa edes täyttä vuorokautta ja nyt hän oli leski.

Minä kysyin Annalta, mihin voisin toimittaa Bewin Jaguarin, joka oli jäänyt vihkimisen jälkeen minulle, ja joka seisoj kadulla minun asuntoni kohdalla. Anna sanoi, että sitä ei tarvitse toimittaa mihinkään, koska Bewi oli ennen kuolemaansa sanonut, että hän tahtoo lahjoittaa sen minulle. Bewin juristi oli ehtinyt siitäkin asiasta jo tehdä jonkinlaisen luovutustodistuksen ja lopulta Jaguar siirtyi minun nimiini pelkän parkkisakon hinnalla.

Kun Anna oli lähtenyt kotiinsa, minä huomasin heti saman tien, että minä kaipasin häntä. Minun elämässäni ei ole koskaan aikaisemmin ollut sellaista ihmistä, jonka aura olisi ollut niin lämmin ja rauhallinen. Minun oli kuitenkin pakko yrittää palata takaisin ihmisten maailmaan, jossa on niin monenlaisia velvollisuuksia ja välttämättömyyksiä. Niitä putoilee joka päivä postiluukusta, niitä tulee lankoja pitkin puheena ja niitä tulee sähköisen postin muodossa. Päätin aloittaa helpoimmasta: menin tietokoneelleni ja avasin sähköpostini. Siihen oli asennettu jonkinlainen roskapostisuodatin, minkä seurauksena olen välttynyt enemmiltä Viagra-mainoksilta ja pornosivulinkeiltä. Suurin osa viesteistä, itse asiassa kaikki yhtä

lukuunottamatta, oli kuitenkin turhia: erilaisia kokouskutsuja, pöytäkirjoja ja seminaarien aikatauluja. Minä olin nyt kokonaan irronnut siitä maailmasta ainakin kolmeksi kuukaudeksi, tai itse asiassa koko loppuelämäkseni, kuten sitten vähän myöhemmin on käynyt ilmi. Mutta se yksi erilainen viesti on muuttanut koko minun elämäni. Se oli tullut Ranskasta kaksi päivää sen jälkeen, kun olin joutunut sairaalaan. Viestin oli lähettänyt Sophie Benoit -niminen henkilö ja se oli lähetetty ranskalaisesta sähköpostiosoitteesta.

Hyvä Johan

Olen Sophie Benoit ja ammatiltani lääkäri. Tämä viesti voi tuntua teistä äärimmäisen pelottavalta, mutta se on kuitenkin välttämätön. Tiedän, että olette käynyt hiljattain Pariisissa ja tavannut siellä Annette-nimisen nuoren naisen. Annette on minun nuorempi sisareni ja tiedän, että hän on toiminut prostituoituna. Löysin teidän sähköpostiosoitteenne Annetten muistikirjasta ja itse asiassa Annette pyysi, että minä ottaisın teihin yhteyttä.

Annetten asiakaspiiri on ollut melko suppea ja siihen on kuulunut etupäässä kunniallisia ihmisiä, valtion virkamiehiä, opettajia ja yksi pappi. Nyt on kuitenkin käynyt ilmi, että Annette kantaa HI-virusta. Se selvisi rutiinitarkastuksessa kaksi päivää sitten. Tiedän lääkärinä, että on hyvinkin mahdollista, että se virus ei ole tarttunut teihin, mutta asia on ehdottomasti tarkistettava. Pyydänkin, että te menette heti tämän viestin saatuanne oman lääkärinne puheille ja pyydätte, että teille tehdään HIV-testi. Varma tulos saadaan testistä vasta noin kolmen kuukauden päästä, mutta voitte mennä alustavaan testiin vaikka heti.

Sanomattakin on selvää, että Annette on tästä asiasta äärimmäisen pahoillaan. Hän on muuttanut Pariisista vanhempiemme pienelle maatilalle, joka on Loire-joen suistossa Saint Nazaire -nimisen kaupungin läheisyydessä. Hän on luvannut käydä joka päivä kylän kirkossa rukoilemassa Neitsyt Mariaa ja Pyhää Annaa, että he varjelisivat teidät ja muut hänen entiset asiakkaansa tältä virukselta.

Toivon, että te ette tuomitse Annettea. Tämä voi tuntua teistä oudolta ja ehkä loukkaavaltakin, mutta minä olen saanut sellaisen käsityksen Annetten puheista, että hän on teihin aivan aidosti ihastunut. Näissä oloissa on sitä surullisempaa, että Annettea on kohdannut tällainen ankara kohtalo. Hän on pohjimmiltaan hyvä ja rakastava tyttö, joka ei tahdo kenellekään mitään paha.

Vielä kerran: menkää HIV-testiin ja välttäkää suojaamatonta seksiä niin kauan, että tilanne varmistuu. Olisin kiitollinen, jos vastaisitte tähän viestiin.

Sophie Benoit, lääkäri

Luin tekstin läpi ainakin neljään kertaan. Sitten vastasin siihen:

Hyvä tohtori Benoit

Vastaan sähköpostiviestinne vasta nyt, koska tahdoin ensin varmistua alustavan HIV-testini tuloksesta. Menin testattavaksi heti viestinne saatuani ja tänään sain tuloksen, joka oli negatiivinen: sen mukaan minussa ei ole HI-virusta. Menen uudelleen testiin kolmen kuukauden päästä. Kertokaa Annettelle parhaat terveiseni ja sanokaa, että hän toi minun elämäni sellaista puhdasta valoa, jonka olin jo luullut kokonaan kadonneen maailmasta. Jos minä joskus tulen käymään Ranskassa, minä tahtoisin tavata Annetten. Uskon, että te pidätte hänestä hyvää huolta, niin että hän saa elää vielä pitkän ja rikkaan elämän.

Johan Roth

Otin vielä samana iltana yhteyden Annaan ja kysyin, soittaisiko hän minulle pianolla vaikka jotain Chopinin nokturnoja. Hän lupasi ja me tapasimme Bewin ateljeessa, josta tuli meille vakituinen kohtausta paikka. Annalle minä kerroin saman kuin Sophie Benoitille, mutta kuvitteellisen HIV-testini tuloksen minä käänsin päinvastaiseksi. Sanoin hänelle, että olin tänään saanut tiedon, jonka mukaan olin HIV-positiivinen. Anna kysyi, olinko minä sen vuoksi niin surullinen, että olin saanut tietää kantavani HI-virusta. Sanoin, että se ei ollut syy olla surullinen, ja että olin päinvastoin viruksestani tavallaan kiitollinen, koska voisin sen ansiosta elää Annan kanssa ilman pelkoa. Minä uskon, että ellei minulla sinä iltana vielä ollut HI-virusta, sen yön jälkeen minulla se oli. En tiedä tänäkään päivänä, olenko saanut oman virukseni Annettelta vai Annalta eikä sellaisella tiedolla mitään merkitystä olekaan.

14. luku

Vasta seuraavana aamuna aloin ajatella, mitä minun pitäisi tehdä Lean kanssa. Olihan ainakin teoreettisesti mahdollista, että jos minä olin saanut viruksen Annettelta, se oli voinut tarttua Leaankin. Olin silloin ja olen yhä edelleenkin aika tietämätön näistä lääketieteellisistä kysymyksistä, enkä tiennyt, tarvitsiko HI-virus jonkinlaisen itämisajan, ennen kuin se voisi tarttua ihmisestä toiseen. Ajattelin kuitenkin, että minun pitäisi ottaa Leaan yhteys, vaikka en heti uskaltaisikaan kertoa asiaa sellaisena, kuin se oli.

Niin minä soitin Lealle ja ehdotin, että me voisimme tavata. Hän oli puhelimessa kylmä ja etäinen:

- Joko sinä olet päässyt sairaalasta pois, vai oletko sinä vain jonkinlaisella lomalla?

Muistin nyt, että olin sairaalassa ilmoittanut Lean lähiomaisekseni. Ilmeisesti hän oli saanut tietoa psykoosistani ja sen hoidosta, vaikka ei ollut kertaakaan käynyt minua tapaamassa suljetulla osastolla. Kerroin Lealle, että olin nyt taas mukana reaali maailmassa, mihin hän totesi sarkastisesti, että "näinköhän". Tämän täytyi liittyä siihen haudan avaamiseen, josta Koski oli puhunut. Varmaan se asia oli jotenkin pantu minun syykseni, mikä oli tietysti aivan asiallistakin. Epäilemättä Koski oli näyttänyt sitä Saran rannekoruakin Lealle sillä aikaa, kun minä makasin sairaalassa. Varmaan Lealla oli täysi syy olla minulle vihainen. Sovimme kuitenkin, että menisin häntä tapaamaan samana iltana.

Tulin Backmanien talon pihalle sovittuun aikaan kello kahdeksan. Lea oli pihalla viemässä roskapussia ja puhui samalla kännykkäänsä. Lea lopetti puhelun ja sanoi, että voitaisiin mennä Tyrnin asuntoon, koska hänelläkin oli minulle yhtä ja toista sanottavaa. Niin me sitten menimme alakerran huoneistoon, johon Lealla oli avain. Siinä ovessa oli kaksi lukkoa, joista toinen oli sellainen varmuuslukko, jonka avain on pykälikäskin pitkä tappi. Ajattelin, että Lea ei ehkä halunnut viedä minua omaan kotiinsa sen maton vuoksi tai sitten hän tahtoi näyttää minulle, kuinka läheiset välit hänellä oli Tyrnin kanssa. Tyrni ei vielä ollut kotona, oli kuulemma tulossa vähän myöhemmin.

Olin kaikesta tapahtuneesta jännittynyt enkä oikein tiennyt, miten minun pitäisi alkaa keskustelu Lean kanssa. Se välitön ja ystävällinen tunnelma, joka oli ollut aikaisemmissa tapaamisissamme, oli tiessään.

Ilmapiiri toi pikemminkin mieleeni avioeroprosessimme kuumimmat ajat, jolloin olimme kiistelleet Saran huoltajuudesta. Ajattelin, että tämä kylmyys varmaan johtui siitä hautajutusta. Tartuin kuitenkin härkää sarvista:

- Muistatko sinä sen maton, jonka me saimme häälahjaksi?
- Muistan tietysti. Mitä siitä?
- Vieläkö sinulla on se?
- Olisitko sinä halunnut sen? Minä vein sen Pelastusarmeijan

kirpputorille, kun se oli jo niin kulunut. Minä ostin uuden.

- Ei se kovin kulunut vielä silloin ollut, kun me erosimme.
- Minä nyt vain ostin uuden. Etkö sinä sitä nähnyt, kun kävit minun

luonani?

- Ehkä minä näinkin, en vain muista.
- Kyllä minä tiedän, miksi sinä olet siitä matosta kiinnostunut. Sinähän olet tunkenut niitä psykoottisia ideoitasi komisario Koskenkin päähän.

- Olivatko ne niin psykoottisia. Tyrnihän oli joka tapauksessa käynyt Hietaniemen hautausmaalla hieman oudoissa puuhissa.

- Mitä ne puuhat sinulle kuuluvat. Kyllä kai ihmiset saavat haudata omaisensa sillä tavalla kuin haluavat.

- Siitä nyt ei varsinaisesti ole kysymys.
- Mistä sitten?
- Siitä, että minä tahdon löytää Saran.
- Siinä sinä et onnistu.
- Mitä helvetiä tuo tarkoitti? Mistä sinä sen tiedät?
- Minkä?
- Sen, että minä en löydä Saraa. Kuinka sinä siitä voit olla niin varma?

Sinä tiedät jotain, mitä et tahdo tai uskalla kertoa, vai kuinka?

- Mitä sitten, jos tiedänkin? Sinä olet nykyisin virallisestikin hulluksi diagnostisoitu säälittävä luuseri. Se on aivan saman tekevää, mitä sinä sairaassa päässäsi olet kehitellyt. Sinua ei kuitenkaan kukaan usko enää sen haudanhäpäisyn jälkeen. Niin että minä voin puhua sinulle mitä tahansa. Minun on oikeastaan tehnyt mielenikin puhua sinulle vähän siitä, mitä se meidän yhteiselämämme oikein oli.

- Sinähän puhuit siitä silloin, kun tapasimme minun luonani.
- Mutta en sanonut kaikkea.
- Mitä sinä et sanonut?

- Esimerkiksi sitä, että sinun appiukkosi käytti minua hyväkseen vielä silloinkin, kun me olimme naimisissa.

- Miten se Saran katoamiseen liittyy?

- Miksi Saralla olisi pitänyt olla parempi elämä kuin minulla. Tiedätkö, että minä aika-ajoin vihasin sitä nirppanokkaa. Sillä kun oli niin huolehtivainen ja rakastava isä, joka aina oli sen tytön puolella, kun meillä meni napit vastakkain. Miksi sinä aina puolustit sitä itsekästä pentua?

- Lea, sinähän halusit väen väkisin Saran huoltajuuden. Olisit antanut hänet minulle, jos sinä olet noin katkera. Sinä et nyt taida olla ihan järjissäsi.

- Ja sinäkö sitten olet järjissäsi, psykoottinen surkimus. Sinä olisit halunnut Saran huoltajuuden, että olisit saanut jatkaa tanssimista sen tytön pillin mukaan, niinkö? Eikö hän jo ollut ihan tarpeeksi pilalla muutenkin?

- Voi Jeesus, mitä sinä oikein yrität sanoa?

- Niin sinullahan on aina se Jeesuskin tukenasi. Mitä sinä ja sinun Jeesuksesi muka elämästä tiedätte? Minä olen kärsinyt sellaista, mistä teillä kahdella ei ole mitään käsitystä. Vai onko sinulle tai Jeesukselle tehty seksuaalista väkivaltaa? Onko teitä kahta koskaan oikein kunnolla häväisty? Ei ole. Te ette tiedä mitään. Sinä et koskaan puolustanut minua, aina vain Saraa.

- Oletko sinä kostanut Saralle sen, mitä sinulle on tehty?

- En minä mitään ole kostanut. Minä en vain kestänyt sen tytön ällöttävää naamaa.

- Onko Tyrni tehnyt jotain Saralle?

- Jotain, mitä jotain?

- Onko Tyrni tehnyt Saralle sitä, mitä sinun isäsi teki sinulle?

- Mitä sitten, jos onkin?

- Onko? Sano saatana, onko Tyrni raiskannut Saran?

- On, ja minä katsoin vierestä.

- Etkä estänyt, et tehnyt mitään?

- Miksi olisin?

Lea alkoi nauraa. Se nauru alkoi kaikua minun tajunnassani kuin jonkun tehostelaitteen pyörittämänä. Kahden viikon takainen perkeleellinen valvepainajainen alkoi tunkea takaisin minun tajuntaani. Yritin vastustaa sitä. Yritin pysyä järjissäni. Mieleeni nousi Päällikön ennustus: Saran olinpaikan löytyminen vaatisi ihmisuhrin. Yritin pysyä järjissäni, yritin pysyä, yritin:

- Sinä tiedät, mihin Sara on kätketty.
- Sinäkin lähes tiesit sen. Sinä ja sinun haudankaivajasi.

Lean nauru yltyi. Hän venytti kaulaansa minuun päin, huojutti päätään ja toisti:

- Sinäkin tiesit sen, melkein, sinä ja sinun haudankaivajasi. Tehän erehdyitte vain muutaman metrin.

”Vain muutaman metrin.” Niemi oli puhunut kahdesta kolmen metrin haudasta. Olivatko ne olleet aivan lähekkäin? Päällikkö oli puhunut ihmisuhrista, joka tarvittaisiin, jotta Sara löytyisi. Ajatukset kieppuivat päässäni vinhaa vauhtia. Äkkiä ne ikäänkuin kirkastuivat: kaikki oli päivänselvää ja yksinkertaista. Kävin mielessäni läpi ne paikat, joihin olin tässä Tyrnin asunnossa kädelläni koskenut. Niitä ei ollut paljon. Olisi helppo pyyhkiä pois sormenjälkeni. Menin eteiseen, jonka naulakkoon olin jättänyt takkini. Otin taskustani käsineet ja laitoin käteeni. Menin keittiöön. Otin magneettitelineestä ison lihapuukon. Tulin takaisin olohuoneeseen. Lea oli lopettanut nauramisensa. Hän ei huomannut käsineitäni eikä puukkoa. Hän jatkoi hysteeristä syyttelyään:

- Sinulle se tyttö oli aina niin rakas, paljon rakkaampi kuin minä. Minua ei ole rakastanut kukaan, et sinä eikä Jeesus eikä Tyrni eikä se saatanan sika. Minua on vain käytetty. Minä olen kasvanut henkisessä pakastimessa. Minut on sulatettu vain nussimisen ajaksi. Minä näin, kun Tyrni alkoi panna sitä tyttöä, enkä tehnyt mitään. Minä vain käänsin katseeni muualle. Ajattelin, että tervetuloa joukkoon, Sara rakas. Mistä minä tiesin, että sen psyyke oli niin hentorakenteinen, että sen piti sitten mennä tappamaan itsensä. Sellainen hemmoteltu kakara.

En tiedä, ehtikö Lea huomata mitään, ennenkuin jo oli kuollut. Osuin Tyrnin lihapuukolla suoraan hänen sydämeensä. Siitä kuului sellainen rusahtava ääni ja sitten se puukko painui syvälle ikäänkuin itsestään. Haavasta ei vuotanut verta mitenkään rajusti, sitä vain alkoi valua ja se muutti vähitellen Lean puseron ruskean punaiseksi. Otin Lean taskusta hänen kännykkänsä ja kirjoitin tekstiviestin. Sitä oli vähän vaikea kirjoittaa hanskat kädessä, mutta ei se mahdotonta ollut, ne kun olivat sellaiset hyvälaatuiset ohuet nahkahanskat:

SARA ON TOISESSA HAUDASSA. TYRNI KOSTAA. MINÄ PELKÄÄN.

Lean kännykän muistissa oli Kosken matkapuhelimen numero. Lähetin sen viestin siihen numeroon ja jätin kännykän Lean viereen sohvalle. Sitten pyyhin nenäliinallani kaikki ne pinnat, joihin olin saattanut koskea. Otin Lean taskusta hänen molemmat avainnippunsa. Toisessa olivat hänen oman asuntonsa ja toisessa Tyrnin asunnon avaimet. Menin yläkertaan ja avasin Lean asunnon oven. Jätin sen raolleen, laitoin Lean eteisestä ottamani kengän oven ja kynnyksen väliin. Palasin takaisin alakertaan ja laitoin Lean asunnon avaimet hänen taskuunsa. Tyrnin asunnon avaimet pidin itselläni. Jäin odottamaan.

Muutaman minuutin päästä näin pihalla auton valot. Arvasin, että se oli Tyrni. Soitin yleiseen hätänumeroon. Keskuksen ääni vastasi. En puhunut mitään, pidin vain linjaa auki ja kaadoin ikkunan vieressä olleen rottinkisen tason, jonka päällä oli ruukkukasveja. Meteli oli melkoinen. Puhelimesta kuului hätäkeskuksen virkailijan rauhoittavaksi tarkoitettu ääni:

- Me lähetämme sinne apua. Älkää sulkeko puhelinta.

Ne näkivät omalta koneeltaan, mistä puhelu oli tullut. Revin puhelimen johdon irti seinästä ja menin rappukäytävään, suljin Tyrnin asunnon oven ja kyyristyin kellariin johtaville portaille. Tyrni oli pannut maasto-BMW:n talliin. Hän tuli rappukäytävään ja sytytti valot. Hän meni avaimillaan sisään ja veti oven perässään kiinni. Tulin kellarin portailta takaisin Tyrnin oven kohdalle ja lukitsin varmuuslukon Lean avainnippussa olleella pykälikkäällä pitkällä tappiavaimella. Sitten nousin raput toiseen kerrokseen ja menin Lean asuntoon. Suljin oven hiljaa perässäni ja laitoin Tyrnin asunnon avaimet Lean eteisen avainkaappiin. En uskaltanut lähteä ulos talosta, vaan jäin odottamaan. Ehdin huomata, että olohuoneen matto ei ollut se, jonka me olimme aikoinaan saaneet kauppaneuvokselta häälahjaksi. Kolmen tai neljän minuutin kuluttua kadulta alkoi näkyä sinisten hälytysvalojen pyörteet.

Ensimmäinen poliisipartio tuli paikalle ja alkoi soittaa Tyrnin ovisummeria. Kuulin sen äänen vaimeana alakerrasta. Tyrni ei avannut ulko-ovea ja poliisit alkoivat soittaa kaikkia neljää ovisummeria. Tiesin Kosken puheista, että talon kaksi muuta asukasta, Lean äiti ja setä olivat Espanjassa. Kun Tyrni ei suostunut avaamaan ulko-ovea, minä avasin sen eteisessä olevalla painonapilla. Rappukäytävästä alkoi kuulua askeleita. Joku alkoi soittaa Tyrnin ovikelloa. Menin Lean olohuoneen ikkunan viereen ja kurkistin

ulos. Kuulin käskyn ”seis, pysähtykää”. Oli kuuton ilta, mutta silti näin selvästi, että takapihalla muutaman metrin päässä talon seinästä liikkui kaksi hahmoa. Toinen oli Tyrni ja toinen poliisi. Tyrnillä oli kädessään se lihapuukko, jolla olin tappanut Lean. Luulen, että Tyrni yritti jotenkin hävittää sen, heittää mereen tai jotain. Se jäi kuitenkin yritykseksi, kun poliisi otti Tyrnin kiinni ja kaatoi hänet maahan. Poliisi väänsi taitavalla otteella puukon pois Tyrnin kädestä ja pani hänelle käsiraudat. Molemmat nousivat seisomaan. Poliisi piti aloillaan Tyrniä, joka alkoi pälyillä vauhkona ympärilleen. Hänen katseensa osui Lean olohuoneen ikkunaan. En ehtinyt vetää päätäni seinän suojaan. Kuulin, kuinka Tyrni alkoi karjua ”Saatanan Roth, ottakaa se kiinni, se on Lean asunnossa. Minä en ole tehnyt mitään. Ottakaa se saatanan idiootti kiinni. Minä en ole tehnyt mitään.”

Aloin etsiä piilopaikkaa Lean asunnosta. Muistin edellisestä kerrasta, että Lean makuuhuoneessa oli suuri vaatekaappi. Otin kaapin avaimen lukosta ja pujottauduin kaappiin Lean leninkien väliin. Kaapissa oli sellainen pariovi, jonka toisen puoliskon sai pysymään kiinni oven yläreunassa olevalla työnnettävällä salvalla. Toisen puoliskon minä yritin vetää kiinni oven sisäpinnalla olevasta ohuesta metallisesta lukon pesästä, mutta ovi jäi raolleen. Tulin ulos kaapista ja menin eteiseen. Lean eteisen avainkaapissa oli Tyrnin asunnon avainten lisäksi toinenkin samanlainen avainnippu. Siihen oli kiinnitetty pieni nimilappu, jossa luki ”äiti”. Oliko Lean äidin asunto toisessa kerroksessa vai ensimmäisessä? Minä en tiennyt ja olin melkoisessa paniikissa. Ajattelin, että jos se toinen avainnippu sopisi Lean asunnon vastapäiseen oveen, pitäisin sitä jonkinlaisena johdatuksena ja merkinä siitä, että minun ei ollut tarkoituskaan jäädä kiinni, ainakaan vielä. Kuulin jo askelten äänen portaissa, kun sain entisen anoppini asunnon oven auki. Livahdin sisälle, suljin oven perässäni niin äänettömästi kuin osasin ja jäin oven viereen kuuntelemaan. Aluksi en kuullut muuta kuin oman sydämeni lyönnit. Sitten aloin erottaa puhetta. Lean asuntoa oli tullut tutkimaan kaksi poliisia. He soittivat ensin ovikelloa ja kun vastausta ei alkanut kuulua, he menivät sisään avaimilla, jotka he ilmeisesti olivat löytäneet Lean taskusta. Kului muutamia minuutteja ennenkuin poliisit tulivat takaisin. Kuulin selvästi toisen poliisin kommentin:

- Ei siellä ketään ole. Se saatanan tappaja valehtelee tai sitten se on nähnyt näkyjä. Mennään alas.

- Katsotaan nyt sentään tämä toinenkin asunto.

- Siinähan lukee Backman eikä Roth. Ja millä me muka sinne mennään?

Ei siellä ketään ole. Eihän tässä koko talossa ole valoja muualla kuin Tyrnin ikkunoissa. Mennään alas. Sitä paitsi se väitti nähneensä sen naaman nimenomaan tämän Rothin asunnon ikkunassa. Ei se mitään ole nähnyt. Valehtelee niinkuin ne kaikki tekevät.

- Soitetaan nyt kuitenkin edes ovikelloa.

- Senkuin soitat, jos se sinua rauhoittaa.

Ovikelloa soitettiin kaksi kertaa.

- No niin, mennään.

Kuulin poliisien askeleet, kun he menivät takaisin ensimmäiseen kerrokseen. Alakerrasta alkoi kuulua Tyrnin karjunta:

- Ettekö te kusipäät löytäneet Rothia? Se on päässyt livahtamaan ulos. Sillä on sellainen paskanruskea Toyota. Hälyttäkää kaikki partiot ottamaan se kiinni.

Tyrnin ääni katosi ja tilalle tuli yleinen hälinä, jota kesti ainakin puoleen yöhön asti. Lukitsin piilopaikkani oven myös varmuuslukolla ja menin lojumaan entisen anoppini sänkyyn. En uskaltanut tehdä mitään. Vaivuin ehkä puoleksi tunniksi kevyeen horrokseen ja näin merkillisen elävän unen: Sara yritti saada minuun yhteyden puhelimella. Heräsin siihen kauhun tunteeseen, että olin jälleen kerran pitänyt matkapuhelimeni suljettuna. Se oli takkini sivutaskussa. En ollut täysin tajuissani, kun näpyttelin PIN-koodin ja odotin verkon löytymistä. Muutaman minuutin kuluttua puhelin soi. Sen ääni tuntui järjettömän voimakkaalta. Mutta näytöllä ei ollut Saran vaan Kosken nimi. Suljin puhelimen mustan kauhun vallassa. Mistä se oli saanut minun kännykkäni numeron? Minulle tuli sellainen järjetön tunne, että Koski oli pakottanut Saran minun uneeni saadakseen selville, missä minä olin. Aloin täristä kuin horkassa.

Ajatukseni alkoivat sinkoilla omituisille laduille. Aloin miettiä, oliko Sara raiskattu Lean sängyssä, siinä samassa, jossa minä olin ollut Lean kanssa. Oliko Saran kohtalo rangaistus siitä, mitä minä olin tehnyt Annetten ja Lean kanssa? Mitä siitä, että asioiden järjestys oli takaperoinen? Voidaanhan ihmistä rangaista myös tulevista synneistään. Mitä väliä silläkään oli, että tällaisessa ajatuksessa ei ole järjen hiventäkään? Onko missään? Entä millä tavalla Sara oli tappanut itsensä? Tieto siitä, että Sara todellakin oli tehnyt

itsemurhan, sai lopulta minut oudosti rauhoittumaan. Ajattelin, että vaikka olin tehnyt hirveimmän mahdollisen teon, sillä oli ollut syynsä.

Aamulla viiden aikaan sanomalehti putosi postiluukusta Lean asunnon eteisen lattialle. Vaikka ääni tuli viereisestä asunnosta, se tuntui käsittämättömän voimakkaalta. Lea ei sitä lehteä enää lukisi eikä mitään muutakaan. Olisiko nyt turvallista lähteä ulos? Odotin niin kauan, että lehdenjakaja oli mennyt. Aloin miettiä, mitä minun pitäisi tehdä niille avaimille, joilla olin tullut Lean äidin asuntoon. En saanut niitä enää omalle paikalleen Lean avainkaappiin. Päätin pitää ne. Ainakin saisin niillä suljettua varmuuslukon. Avasin oven rappukäytävään ja kuuntelin. Kaikkiolla oli pelkkää hiljaisuutta. En uskaltanut liikkua moneen minuuttiin. Lopulta suljin oven, käänsin varmuuslukon kiinni ja jäin taas odottamaan. Mitään ei kuulunut.

Laskeuduin portaat alakertaan hiljaa kuin intiaani. Rappukäytävän ulko-oven avaaminen tuntui pitävän hirveää ääntä, vaikka se kaiken järjen mukaan avautui ihan normaalisti. Ulkona oli onneksi vielä pimeää ja kävelin pihalta kadulle. Missään ei näkynyt ketään. Olin jättänyt Jaguarin kadun varteen muutaman sadan metrin päähän, kun minusta oli tuntunut vastenmieliseltä selitellä sen alkuperää Lealle. Siellä se oli omalla paikallaan odottamassa minua. Menin autoon ja lähdin ajamaan hitaasti kohti kotiani. Lauttasaaren sillalla huomasin taustapeilistä poliisin Saabin, joka ajoi minun perässäni. Se oli mitä ilmeisimmin ihan tavallisissa rutiinitehtävissä, mutta sen näkeminen sai sydämeni pamppailemaan. Ajoin kaikkien mahdollisten nopeusrajoitusten mukaan ja olin huomattavan helpottunut, kun poliisiauto kääntyi sillan jälkeen oikealle kohti Ruoholahtea. Kun tulin Mechelininkadulla Hietaniemen hautausmaan kohdalle, aloin itkeä. Se tuli hillittömänä hyökynä. Minun oli pakko pysähtyä kadun varteen, koska en kunnolla nähnyt eteeni. Sitä kesti varmaan varttitunnin.

Pääsin lopulta kotiini ja aloin miettiä, mitä olin tehnyt väärin. Mikä oli se onneton lipsahdus, joka tulisi paljastamaan minut murhaajaksi. En kerta kaikkiaan keksinyt mitään. Olin jostain lukenut, että poliisi saisi tarvittaessa selville, minkä tukiaseman alueella joku matkapuhelin on ollut, kun siihen on soitettu. En tiennyt, koskiko se myös sellaisia puheluita, joihin ei ollut vastattu. Ainakaan se ei voinut koskea sellaisia puhelimia, jotka eivät ole olleet päällä. Suunnittelin kaiken varalta valmiiksi selityksen, jos Koski saisi

päähensä selvittää sellaisia asioita. Menin sänkyyni ja nukuin neljä tuntia.
Heräsin puhelimen soittoon.

15. luku

Totta kai soittaja oli komisario Koski, senhän minä arvasin. Hän pyysi minut Pasilaan mahdollisimman pian. Esitin tietämätöntä ja kysyin, oliko hänellä jotain uutta kerrottavaa. Koski sanoi, että tällä kertaa oli.

Tulin Kosken työhuoneeseen puolen tunnin kuluttua. Hän kätteli, toivotti hyvät huomenet ja kehotti istumaan. Minä sitten istuin siinä Kosken pöytää vastapäätä ja odotin, että hän sanoisi jotain. Hän tuijotti minun kenkiäni, nosti sitten katseensa ja sanoi, että näytin väsyneeltä. Kiitin osanotosta ja sanoin, että tuon havainnon vuoksi minua tuskin oli kutsuttu poliisiasemalle. Sitten se alkoi, hidas koskimainen hivutus:

- Missä te olitte eilen illalla?

- Minä olin ensin kotona ja sitten lähdin ajelemaan autolla.

- Mihin aikaan te lähditte ajelemaan?

- Melko tasan kahdeksalta.

- Minä otin selville teidän matkapuhelimenne numeron ja yritin soittaa teille monta kertaa. Puoli yhden aikaan yöllä teidän puhelimenne vihdoinkin hälytti, mutta te ette vastannut siihen. Te suljitte puhelimen. Miksi?

- Koska vastaaminen olisi ollut lain vastaista.

- Kuinka niin lain vastaista, nyt minä en ymmärrä.

- Kyllä kai komisario tuntee tieliikenneasetuksen? Kännykkään ei saa puhua, kun ajaa autoa.

- Te ette ajanut silloin autoa. Teidän autonne oli teidän asuntonne edessä Pihlajatiellä silloin, kun minä soitin teille. Minähän näin sen omin silmin.

- Jos te tarkoittatte sitä rippikouluikäistä Toyotaa, se on ollut siinä jo yli kuukauden.

- Niin, sehän on teidän autonne.

- Minulla on toinenkin.

- Onko teillä kaksi autoa? Onko se toinenkin ilmoitettu teidän nimellänne ajoneuvorekisteriin?

- Minä luulen, että se ilmoitus tulee sinne tänään. Minä sain sen auton vasta maanantaina.

- Tässähän tulee ihan uteliaaksi. Millainen auto se toinen on?

- Se on ihan hyvä auto.

- Vai on se hyvä auto. Minulle tulee mieleen se Mika Waltarin kuuluisa auton osto Nikolajeffin autokaupassa 1930-luvulla: "Onko se hyvä auto, onko siinä tuhkakuppi myös takapenkillä? No minä otan yhden."

- Siinä minunkin uudessa autossani taitaa olla tuhkakuppi myös takapenkillä, en tosin ole tarkistanut.

- Mikä sen teidän uuden auton rekisterinumero on?

- Minä en ihan tarkkaan muista. Katsokaa itse, se on tuossa poliisitalon parkkipaikalla. Se punainen Jaguar.

Koski meni ikkunaan:

- Sehän on Winoldin Jaguar. Miten se on teille tullut?

- Hän testamenttasi sen minulle.

- No missä te sitten olitte sillä Jaguarilla, kun minä soitin teille?

- Minä olin Länsiväylällä Lauttasaaren kohdalla. Minä tulin Turusta.

- Kävittekö te Turussa asti? Mitä te siellä teitte?

- Minä ajelin ihan huvikseni. Minusta oli kerrankin mukava ajaa oikein pitkä matka kunnon autolla.

- Miksi te ette ajanut suoraan Munkkiniemen kautta kotinne?

Niinpä niin. Enhän minä siinä hötäkässä muistanut, että Turun moottoritie päättyy Munkkiniemeen. Piti äkkiä keksiä jotain eikä se ollut edes vaikeaa. Keksimisestähän tässä oli koko ajan kysymys:

- Minä sain Kehä kolmosen kohdalla päähäni, että olisi mukava ajella vielä vähän pitempään ja niin minä sitten ajoin Länsiväylälle.

- Olitteko te yksin sillä Turun-matkalla?

- Olin.

- Kävittekö te missään syömässä?

- Kävin Lahnajärvellä. Minä maksoin käteisellä.

Tämä nyt saattoi olla jo vähän vaarallista. Sen rannekorujupakan yhteydessä Koski oli kiivastuksissaan kehottanut minua maksamaan käteisellä, kun aioin kusettaa poliisia. Hän varmaan muisti tämän itsekin. No, minähän tässä jälleen kerran kusetin poliisia. Olen sitä itsekin ihmetellyt, miten saatoin suhtautua tähän kuulusteluun niin kevyellä asenteella. Ehkä se johtui siitä, että minä olin jo jollakin sielunelämäni tasolla antanut periksi. Minä en enää varsinaisesti välittänyt mistään. Sellainen asenne vapauttaa ihmisen. Tulee samanlainen olo kuin Bewillä oli loppuaikoina: voi ihan hyvin aamukahdeksalta juoda konjakin ja polttaa sikarin.

Koski oli taas pitkään hiljaa. Hän ilmeisesti punnitsi mielessään, mitä minun kertomuksestani kannattaisi uskoa, mitä ei. Lopulta hän jatkoi:

- Entä miksi te avasitte puhelimenne vasta puolen yön jälkeen?

- Minulle tuli mieleen, että soittaisin Anna Bogdanovalle ja kiittäisin siitä autosta. En kuitenkaan enää niin myöhään uskaltanut soittaa.

Koski vaipui taas meditaatioonsa, joka kesti ikuisuuden. Hän tuijotti minua ja alkoi vähitellen päästä itse asiaan:

- Minä sain eilen illalla taas sellaisen merkillisen tekstiviestin. Se oli sanasta sanaan näin: "Sara on toisessa haudassa. Tyrni kostaa. Minä pelkään."

- Keneltä se tuli?

- Sanokaa te.

- Kuinka minä sen voisin tietää, jos tekään ette tiedä?

- Se tuli nimettömästä puhelimesta, muuten samasta kuin se silmälasiviesti silloin aikanaan.

Koski tuijotti minua. Ymmärsin nyt, että Lea oli lähettänyt sen onnettoman viestin, jonka seurauksena minä olin viettänyt yhden yön putkassa. En pystynyt sanomaan mitään. Koski jatkoi:

- Se puhelin löytyi teidän entisen vaimonne vierestä. Hänet murhattiin eilen illalla.

En vieläkään pystynyt sanomaan mitään. Koski ei esittänyt mitään kohteliasta osanottoaan, niinkuin komisario Kress Der Alte -sarjoissa. Ehkä niille ei Suomen poliisikouluissa opeteta sellaisia tapoja. Koski vain tuijotti minua. Lopulta sain sanottua:

- Joko te tiedätte, kuka hänet murhasi?

- Vaihtoehtoja on tasan kaksi.

Se oli taas sellainen koskimainen vastaus. Sitten hän jatkoi:

- Mitä se toinen hauta tarkoittaa? Tiedättekö te?

Kävin mielessäni läpi eilistä keskusteluani Lean kanssa. Hän oli käyttänyt sellaista sanontaa, että "sinäkin tiesit sen, melkein". Ilmeisesti Tyrni oli pudottanut Saran vahingossa väärään hautaan. Niemi oli minulle puhunut kahdesta avatusta haudasta, mutta oliko hän maininnut siitä toisesta haudasta Koskelle? Olinko minä puhunut kahdesta haudasta, kun Koski kävi minua tapaamassa sairaalassa? En muistanut. Oliko mitenkään mahdollista, että Lea olisi voinut tietää jostain toisesta haudasta, ellei Tyrni ollut siitä kertonut? Tyrni ei taatusti missään kuulusteluissa tunnustaisi Saran

kätkemistä johonkin toiseen tai ylipäätään mihinkään hautaan. Tajusin, että jos se toinenkin hauta avattaisiin ja jos Saraa ei löydettäisi sieltäkään, silloin minun pelini olisi pelattu: Koski osaisi päätellä, että minä olin ainoa ihminen Niemen lisäksi, joka tiesi sen toisen haudan olemassaolosta. Oliko tästä nyt tulossa se pikku lipsahdus, jonka nojalla minut voitaisiin todeta tekstiviestin lähettäjäksi ja samalla Lean murhaajaksi? Ajattelin, että tässä vaiheessa olisi varminta esittää tietämätöntä:

- Teidän pitää ottaa selville, mitä se puhe toisesta haudasta tarkoittaa. Kysykää Hietaniemen hautausmaan konttorista, onko siellä ollut avattuna toinenkin hauta silloin, kun Tyrni kävi siellä havujaan vaatimassa.

- Tuo kuulostaa järkevältä.

Ottiko se muka neuvoja vastaan minulta? Olin varuillani. Koski oli taas pitkään hiljaa ja tuijotti minun kenkiäni. Lopulta hän sanoi:

- Ottaisitteko te kupin kahvia? Te näytätte aivan uupuneelta. Tuossa käytävässä on automaatti. Minä käyn hakemassa. Se nyt ei mitään suurta kahvia ole, mutta auttaa varmaan väsymykseen.

Se yritti selvästi vihjailla, että minä en ollut kunnolla nukkunut viime yönä, ja siinähan se oli oikeassa. Minulla ei ollut mitään sitä kahvia vastaan. Koski tuli takaisin kahden pahvisen mukin kanssa. Olisitteko te käyttäneet sokeria tai maitoa? Sanoin, että me papit osasimme juoda kahvia kaikissa mahdollisissa olomuodoissaan, sokerilla, maidolla, kermalla tai ei millään maustettuna. Niin me sitten joimme niitä automaattikahvejamme, komisario Koski ja minä. Tämän herttaisen tuokion lopuksi Koski kaivoi pöytälaatikostaan kaksi suurikokoista valokuvaa. Hän näytti minulle ensin toisen. Siinä oli Lea kuolleena. Koski tuijotti minua. Minun ei tarvinnut teeskennellä liikutusta, kun tekeydyin tietämättömäksi:

- Millä hänet murhattiin.

- Se selviää lopullisesti aivan pian ruumiinavauksessa. Se oli kyllä melko varmasti sellainen leveäteräinen keittiöveitsi. Oletteko te muuten käynyt entisen vaimonne asunnossa Lauttasaarella sen jälkeen, kun te otitte sieltä Saran silmälasit.

Piti valehdella:

- En ole.

- Entä oletteko te koskaan käynyt Tyrnin asunnossa, joka on siinä alapuolella?

Taas piti valehdella:

- En tosiaankaan.

Koski piti taas tyyllilleen ominaisen hiljaisen hetken. Sitten hän näytti minulle toisen valokuvan. Siinä oli avattu hauta, joka oli kuvattu jollain salamavalolla niin, että sen pohja oli näkyvissä. Koski antoi minun tuijottaa sitä kuvaa tovin. Sitten hän kysyi:

- Huomaatteko te mitään erikoista?

- Minusta se näyttää aivan tavalliselta haudalta.

- Se on teidän appenne hauta, jonka me avasimme.

Koski piti taidepaussin, tällä kertaa melko lyhyen, ennenkuin jatkoi:

- Sen pohjalla ei ollut ensimmäistäkään havua.

Näytti siltä, että Koski oli pääsemässä totuuden lähteille. Hän ei vaivannut minua pitempään. Hän pyysi läksiäisiksi, että pysyisin saatavilla. Lupasin Koskelle pitää mukanani salaiseksi tarkoitettua kännykkääni, jonka numeron hän oli jollain ihmetempulla selvittänyt. Olin jo ovella, kun hän taas kerran veti päälle Columbo-vaihteensa:

- Muuten, eikö teillä olekin 42 numeron kengät?

- On, mistä te sen tiesitte.

- Minä arvasin. Käytättekö aina noita Lloydseja?

- On minulla muitakin kenkiä.

- Niin minä arvelinkin. Hyvää päivänjatkoa.

Lähdin poliisitalolta kotiini lievästi sekavassa mielen tilassa. Miksi se minun kengistäni oli kiinnostunut. Sitten minä tajusin: rikospaikkatutkijat pystyvät jollain keinolla tutkimaan lattioihin jääneitä kengänjälkiä. Helvetti, minullahan oli eilen illalla ollut jalassani sellaiset Ecco-kengät, joissa on pohjassa tehtaan logo ja kengän numero. Varmaan ne olivat jättäneet selvät jäljet Tyrnin ja Lean asuntojen lattioihin. Ja olihan niitä jälkiä Lean äidinkin asunnossa, jos ne ulottaisivat tutkimuksensa sinne saakka.

Ne Eccot olivat siniset eivätkä oikein sopineet minkään housujen kanssa yhteen. Siksi minä yleensä pidin mieluummin mustia kenkiä. Ajoin Jaguarilla suoraa päätä kotiini ja kiikutin Ecco-kenkäni muovipussissa taloyhtiön roskalaatikkoon. Ne olivat vielä ihan hyvässä kunnossa ja niillä olisi voinut kävellä vaikka kuinka kauan. Mutta kaikella on hintansa.

Tiesin, että koska oli keskiviikko, roska-auto tulisi tyhjentämään laatikot puolen päivän aikoihin. Tuijotin olohuoneen ikkunasta pihalle niin kauan, että se auto tosiaan tuli. Tunsin suurta helpotusta, kun kaikkien kolmen roskalaatikon sisällöt Ecco-kenkineen olivat sulloutuneet jätteenkuljetusauton hydrauliseen moolokin kitaan. Olin niin uupunut, että nukahdin olohuoneen sohvalle. Heräsin ovikellon ääneen. Siellä oli Koski. Hän meni suoraan asiaan:

- Minulla on sellainen mielikuva, että kun minä kävin täällä silloin kolmisen viikkoa sitten, minä näin teidän eteiseenne naulakossa sellaiset siniset Ecco-kengät. Olenko minä nyt väärässä?

- Kyllä te taidatte olla. Minulla ei ole koskaan ollut sellaisia kenkiä. Minä pidän melkein aina mustia kenkiä.

- Pahastutteko te, jos minä vähän katselen ympärilleni?

- En lainkaan. Katsokaa rauhassa.

Koski alkoi tutkia minun naulakkoni alustaa, hän availi joitakin kaappeja. Lopulta hän pyysi anteeksi, ensimmäistä kertaa muuten:

- Anteeksi, voi olla, että minulla on väärä muistikuva. Teknillinen tutkinta on saatu valmiiksi Lauttasaassa. Olisiko teillä aikaa lähteä käymään siellä?

- Nyt hetikö?

- Niin.

- On minulla aikaa. Mennään vain.

Istuin Kosken vieressä turvavöihin vangittuna Ford Mondeon etupenkillä ja pelkäsin. Olin varma, että Koski yritti saada minut tunnustamaan eiliset tapahtumat ja käytti hyväkseen rikospaikan näkemisen aiheuttamaa tunnekuohua. Kaiken lisäksi huomasin, että minulla oli edelleen taskussani anopin asunnon avaimet. Tulimme perille, mutta Koski ei vienytkään minua Tyrnin vaan Lean asuntoon.

- Minä tahtoisin, että te katsoisitte vähän tarkemmin olohuoneen mattoa. Onko teillä ollut tämä matto silloin, kun te elitte Lean kanssa yhdessä?

- Ei. Tämä on kyllä hyvin saman tapainen. Me saimme oman mattomme kauppaneuvokselta häälahjaksi ja Lea vei sen avioerossa

mukanaan, mutta tämä matto se ei ole. Minä tunnistan meidän mattomme eräistä yksityiskohdista. Minä olen tuijottanut sitä niin monta vuotta.

- Hyvä. Tästä on paljon apua. Me voimmekin sitten mennä.

Eteisessä Koski sanoi pistäytyvänsä ”miesten huoneessa”. Jäin eteiseen yksin. Lean avainkaappi oli käden ulottuvilla. Olisiko nyt sopiva hetki palauttaa taskussani polttava avainnippu? En uskaltanut tehdä mitään, onneksi. Koski tuli WC:stä takaisin eteiseen ja avasi Lean avainkaapin oven. Sitten hän sulki se saman tien:

- Mennään.

Minulle tuli vähitellen sen päivän kuluessa uskomattoman tyhjä olo. Elämällä ei tuntunut olevan mitään sisältöä, ei suuntaa tai päämäärää. Se oli kaikin puolin turha kärsimysnäytelmä. Ajattelin, että voisin jollakin sopivalla tavalla tehdä edes itsemurhan, mutta sekin tuntui turhalta ja yhdentekevältä ajatukselta. Sitä paitsi siitä olisi liikaa vaivaa ja tulisi kamala sotku.

Tuntui vaikealta uskoa, että minä olin pystynyt tekemään murhan ja että olin sen jälkeen toiminut niin äärettömän rationaalisesti. Mietin, olisiko joku parkkiintunut ammattirikollinenkaan pystynyt vastaavaan suoritukseen. Tämä ajatus ei lohduttanut vaan ihmetytti. Minussa oli sellaisia piirteitä, joita en koskaan aikaisemmin ollut tunnistanut. En koko siihen astisessa elämässäni varsinaisesti ollut tuntenut itseäni. Ja miksi olisinkaan? Mitä tuntemista minussa nyt muka olisi ollut?

Saran mukana minä olin menettänyt suurimman osan omasta sielustani. Jäljellä oli vain tunnoton ja muodoton ihmistä muistuttava kuollut kuori, kuin joku balsamoitu Lenin, joka yrittää jatkaa epätoivoista olemassaoloon, vaikka mitään elämää ei enää ole. Mutta kuitenkin minä kaipasin toisen ihmisen hyväksymistä. Minä kaipasin sellaista ihmistä, joka pysyisi minun lähelläni, vaikka minä olin sellainen zombie kuin olin.

Minulla ei ollut ketään muuta kuin Anna Bogdanova. Hänelle minä soitin ja me tapasimme Winoldin ateljeessa. Hänelle minä kerroin kaiken, jokaisen yksityiskohdan, mitään kaunistelematta. Ajattelin, että jos hän sen jälkeen heittää minut ulos Bewin ateljeesta ja samalla omasta elämästään, se on enemmän kuin ymmärrettävää. Sehän olisisi juuri se kohtalo, täydellinen, peruuttamaton ja lopullinen yksinäisyys, jonka minä olin ansainnut. Minä otin sen riskin, että Anna jättäisi minut omaan kurjuuteeni kuin jonkun

limaisen loisen. Mutta Anna ei jättänyt minua. Hän on se ihminen minun elämässäni, joka on hyväksynyt minut ilman ehtoja, hyväksynyt tällaisen täydellisesti epäonnistuneen raunion, joka on tehnyt murhan, mutta ei ole uskaltanut tehdä itsemurhaa.

Vaikka Annan rakkaus oli niin kaunista, syvää, uskollista, pelotonta ja pyyteetöntä sitoutumista, että en ollut koskaan aikaisemmin sellaista kokenut, sekään ei pelastanut minua helvetilliseltä kiirastulelta, jonka olin itse itselleni rakentanut.

16. luku

Seuraavat päivät olivat täynnä tapahtumia. Minut kutsuttiin Pasilaan kuulusteltavaksi joka päivä. Tyrni oli pidätetty ja hän oli palkannut avukseen kuuluisan rikosjuristin, joka puolestaan oli usuttanut jonkun yksityisetsivän seuraamaan minun toimiani. Huomasin sen hiipparin heti alusta asti, mutta yritin olla välittämättä siitä. Oli hyvä, että olin ajoissa onnistunut hävittämään Ecco-kenkäni. Vai oliko se nyt sittenkään loppujen lopuksi hyvä? Joka tapauksessa niistä kengistä tuli yllättävän paljon puhetta poliisikuulusteluissa ja sitten myöhemmin vielä oikeuden istunnossakin.

Ymmärsin kyllä Tyrnin ja hänen asianajajansa epätoivon. Tyrni väitti nähneensä minut Lean olohuoneen ikkunassa ja jotainhan heidän piti keksiä tämän väitteen todistamiseksi. Tyrnin juristi oli jo tutkinnan alkuvaiheessa saanut tietoonsa, että Ecco-kengän jälkiä oli löytynyt sekä Tyrnin että Lean asunnoista. Onneksi näytti siltä, että poliisi ei ollut ulottanut kengänjälkianalyysijään Lean äidin asuntoon asti tai sitten minun Econi olivat siinä vaiheessa jo niin puhtaat, että niistä ei enää jäänyt jälkiä. Joka tapauksessa tämä kaikkein ratkaisevin havainto jäi poliiseilta tekemättä. Toisaalta mitään Eccoja ei minulta ollut löydetty, joten tämä mystillinen Ecco-mies saattoi olla kuka tahansa.

Tämä kenkäjuttu kärjistyi niin pitkälle, että Tyrnin juristin palkkaama salapoliisi oli käynyt kirkkoherranvirastossakin kyselemässä minun kengistäni. Siellä minä olin aina pitänyt mustia Lloydsejani, joita minulla oli yhteensä kolme paria, koska siniset Eccot eivät sopineet yhteen muiden kuin farkkujen kanssa. Lean murhaa seuraavana lauantaiaamuna se nuuskija sitten tunkeutui puoliväkisin minun kotiini tutkimaan minun naulakkoni alla olevaa epämääräistä kenkäkasaa. Sanoin hänelle, että hän voisi käydä ostamassa sellaiset Ecco-kengät ja viedä ne sitten poliisiasemalle ja väittää, että oli löytänyt ne minun eteisestäni. Kerroin hänelle, että komisario Koski oli tutkinut minun kenkävarastoni heti murhaa seuraavana päivänä, niin että tämä yksityispoliisi oli asialla vähän turhan myöhään. Se murahteli jotain siihen malliin, että vielä me saamme totuuden selville. Minä sanoin, että

hänen menetelmillään se tuskin onnistuisi ja me erosimme suhteellisen kireissä tunnelmissa.

Näin ikkunastani, että se salapoliisi jäi minun asuntoni kohdalle Nissan Primeraansa käyttämään. Minuun meni piru ja lähdin parin minuutin kuluttua ulos enkä ollut huomaavinani Nissanissaan istuvaa yksityisetsivää. Käynnistin Jaguarin ja lähdin ajamaan kolmostietä Tampereelle päin, salapoliisi perässäni. Moottoritien alussa painoin kaasun pohjaan ja Jaguar kiihdytti itsensä varsin nopeasti yli 200 kilometrin tuntivauhtiin. Yksityisetsivä jäi kuin seisomaan, vaikka se varmaan tirsittyi Nissanistaan viimeisetkin voiman rippeet. Keimolan Neste-huoltamon kohdalla sitä ei enää näkynyt ja ajoin muina miehinä huoltamon pihalle. Huoltoaseman parkkipaikalla oli poliisipartio Ford Mondeossaan syömässä eväitään. Salapoliisin Nissan tuli melko pian minun jälkeeni huoltamon kohdalle ja kaahasi moottoritietä kuin viimeistä päivää. Poliiseilta jäivät sämpylät syömättä, kun ne sytyttivät hälytysvalot ja lähtivät renkaat ulvoen tämän minua vainonneen Sherlockin perään.

Soitin seuraavana maanantaina Tyrnin asianajajalle ja pyysin häntä vetämään nuuskijansa pois minun kimpustani. Sanoin, että ei hän kuitenkaan tekisi mitään sellaisella apulaisella, jonka ajokorttikin olisi kuivumassa törkeän ylinopeuden vuoksi. Tyrnin juristi sulki puhelimen eikä sen jälkeen yrittänyt ottaa minuun yhteyttä eikä sitä yksityisetsivää enää näkynyt. Voi olla, että Tyrnin ja hänen tähtijuristinsa pasmat menivät lopullisesti sekaisin, kun komisario Koski sinä samana maanantaina kaivoi Hietaniemen hautausmaalta esiin Saran silkkimattoon käärityn ruumiin. Sara oli siinä toisessa haudassa, josta Niemi oli ohimennen maininnut ja oli siinä haudassa melkoinen määrä havujakin peittämässä tätä ylimääräistä vainajaa.

Oikeuslääketieteellisessä tutkimuksessa todettiin, että Tyrni oli ollut Saran kanssa sukupuoliyhteydessä ja että Sara oli kuollut Tenox-nimisen unilääkkeen rajuun yliannostukseen. Koski sai omissa tutkimuksissaan selville, että Lealla oli ollut Tyrnin kirjoittama Tenox-resepti, jolla oli ostettu 100 pilleriä elokuun alussa. Koko kuvio alkoi olla niin selvä, että minut jätettiin vähitellen rauhaan ja alettiin odottaa oikeuden istuntoa.

Kun Sara oli löytynyt ja oli varmistunut, mitä hänen elämänsä viimeisinä hetkinä oli tapahtunut, minä vaivuin lähes täydelliseen apatiaan. Anna piti

minusta huolta niin että en kuollut nälkään, mutta minun sieluni oli mennyt kuolioon. Siitä kuoliosta tuli pitkäksi aikaa pysyvä olotila. Lean äiti oli tullut Espanjasta järjestämään hautajaisia. Hän soitti minulle ja kysyi, tahtoisinko, että Sara haudataan Lean kanssa Backmanien sukuhautaan. Olin niin tahdottomassa tilassa, että en jaksanut vastustaa tätä ehdotusta. Entinen anoppini alkoi puhelimesta pohtia Lean kohtaloa:

- Minä en ole koskaan pitänyt siitä Tyrnistä. Siinä mieheessä on jotain piilevää väkivaltaa. Kyllä minua surettaa Saran ja Lean kohtalo. Olisi vain Lea pysynyt sinun kanssasi naimisissa. Kai sinä tulet hautajaisiin. Minä arvaan, että sinä olet niin järkyttynyt, että en uskalla pyytää sinua toimittamaan hautaan siunaamista.

- Minä voin kyllä tulla, jos olen kunnossa.

Anoppi ei puhunut mitään Lean hallussa olleista asuntonsa avaimista. Ehkä se oli niin pieni yksityiskohta, että se jäi häneltä kokonaan huomaamatta. Minä kävin samana iltana kävelyllä Hietaniemessä ja heitin ne avaimet mereen.

En pystynyt menemään hautajaisiin, mutta sen verran sain itsestäni irti, että menin Helsingin hiippakunnan tuomiokapituliin ilmoittamaan, että tahdoin luopua pappeudestani. Minun oli ihan turha toimia sellaisen uskonnon palveluksessa, joka piti kiinni naurettavasta harhasta, jonka mukaan olisi olemassa joku ihmisiä rakastava Jumala. Minut ohjattiin piispan puheille. Me keskustelimme hänen kanssaan pitkään siitä ikuisesta ongelmasta, jota teologiassa kutsutaan teodikeaksi. Se on alunperin Leibnizin kehittämä termi, jolla tarkoitetaan sitä ristiriitaa, että ihminen uskoo hyvään ja samalla oikeudenmukaiseen sekä kaiken lisäksi kaikkivaltiaaseen Jumalaan, vaikka kohtaa ympärillään niin paljon pahuutta. Tämän ongelman teoreettinen pohdinta on mielenkiintoista älyllistä leikkiä, mutta kun se osuu omalle kohdalle aivan konkreettisesti, se on kaukana elegantista akateemisesta ahdistuksesta. Piispan kanssa saimme lähinnä sovittua sen, että pitäisin ensin sairauslomani ja sitten palattaisiin tähän pappeuskysymykseen.

Minä luulen, että Anna opetti minut vähitellen ymmärtämään jotain Jumalasta ja rakkaudesta. Yksi keskustelu Annan kanssa on jäänyt minun mieleeni. Hän oli viisaampi kuin yksikään teologian tai minkään muunkaan alan professori, joiden luentoja minä olin elämäni aikana kuunnellut. Minä

olin valitellut Annalle sitä, että Saran mukana olin menettänyt myös uskoni, joka oli minulle kuitenkin nuorempana ollut elämän perusasia. Anna kysyi minulta omalla hiljaisella tavallaan merkillisen kysymyksen:

- Luuletko sinä, että Jumalalla on valtaa?

- Mitä sinä tuolla tarkoitat? Jos Jumalalla ei ole valtaa, mikä Jumala se sellainen on? Minusta kyllä tuntuu, että koko kysymys on minulle merkityksetön. Minä en taida enää uskoa mihinkään Jumalaan. Minä olen menettänyt uskoni.

- Sinä olet menettänyt vain sellaisen, mitä sinulla ei ole koskaan ollutkaan. Kaikki tässä maailmassa uskovat valtaan ja voimaan. Kaikki haluavat sitä lisää ja ajattelevat, että Jumalalla sitä ainakin on, ja sitten kun heilläkin on sitä, heistä tulee Jumalan kaltaisia. Mutta heistä tuleekin Saatanoita, jotka kohtelevat toisia ihmisiä kuin hyeenat. Ja Jumala kärsii, koska on heikko. Hän on kaikkein heikoin. Hänellä on vähemmän valtaa kuin meistä kenelläkään, koska hän on luopunut vallastaan.

Olin ymmällä. Mitä tämä nyt oli olevinaan? Ei kai kukaan voi tosissaan väittää, että Jumala on heikko. Anna selitti:

- Jumala ei puolusta itseään. Kai sinä sen verran olet ymmärtänyt evankeliumista. Kristus kielsi tekemästä pahalle vastarintaa eikä puolustanut itseään. Häntä ei puolustanut kukaan muu kuin se toinen ryöväri, jonka nimeä me emme edes tiedä. Jumala ei koskaan puolusta itseään ja hän elää kaikkein heikoimmissa ihmisissä. Se pahuus, jonka vahvat ihmiset tekevät heikoille, kohdistuu suoraan Jumalaan ja hän ottaa sen vastaan, koska hän on luopunut vallastaan. Jumalalla ei ole muuta valtaa kuin valta antaa anteeksi. Anteeksi voi antaa vain se, jolle on tehty vääryyttä. Vahvoille ei voi tehdä vääryyttä, siksi Jumala on valinnut heikkouden.

Minun oli vaikea ymmärtää Annan omituista teologiaa. Minä esitin kysymyksen, joka mielestäni oli ihan aiheellinen:

- Antaako sinun heikko Jumalasi sitten anteeksi Tyrnille ja muille limaisille tuholaisille, jotka käyttävät sumeilematta hyväkseen hänen heikkouttaan? Onko tässä mitään rajaa?

Anna ei vastannut, hän kysyi:

- Mitä Saran olisi pitänyt tehdä, että sinä olisit lakannut rakastamasta häntä? Voitko sinä kuvitella jotain sellaista, joka olisi sammuttanut sinun rakkautesi?

- En minä tiedä. En minä osaa kuvitella mitään sellaista.

- Sinä olet rakkautesi vanki. Niin on Jumalakin. Se tekee hänet heikoksi. Mutta kun sinä kysyit, onko siinä mitään rajaa, niin on siinä. Sinulle Jumala antaa anteeksi, mutta Tyrnille ei.

- Kiitos tästä lohdutuksesta, mutta mistä sinä tuon keksit?

- On olemassa sellainen raja, jonka ylittäminen sammuttaa Jumalankin rakkauden. Tyrni ylitti sen rajan, jota Kristuksen kiduttajat eivät ylittäneet. Siinä kulkee raja anteeksi annettavan ja anteeksiantamattoman synnin välillä. Sinä et ole ylittänyt sitä rajaa. Sinä saat anteeksi, Tyrni ei. Sinä tapoit ruumiin, mutta et sielua. Tyrni tappoi sielun.

- Ja ruumiin tappoi Sara itse.

- Tyrni pakotti hänet siihen. Saran sielu ei enää voinut elää hänen raiskatussa ruumiissaan.

Muistin nyt, että Lea oli vihapäissään sanonut minulle, että Jeesus ja minä emme ymmärtäneet mitään, koska meille ei ollut tehty seksuaalista väkivaltaa.

17. luku

Oikeudenkäynti Tyrniä vastaan alkoi Helsingin Käräjäoikeudessa vasta marraskuun lopussa tuomiosunnuntain jälkeisenä maanantaina. Esitutkinta ja syytteen valmistelu kihlakunnansyyttäjän virastossa oli kestänyt näin kauan. Tyrniä oli koko sen ajan pidetty vangittuna hänen palkkaamansa tähtijuristin vaatimuksista huolimatta.

Aloin hitaasti, kuin vesilastissa seilaava valtamerialus nousta syvimmästä masennuksen suosta ja sain edes jonkinlaisen otteen omasta elämästäni. Ilman Annaa minä olisin seurannut Saraa ja Leaa haudan pimeyteen, mutta Annalla oli hiljainen voima uskoa johonkin, jonka minäkin aloin aavistaa. Ajatus heikosta Jumalasta, joka ei tahdo puolustaa itseään, alkoi jotenkin tuntua lohduttavalta. Ehkä tämän raastavan maanpäällisen vaelluksen jälkeen sittenkin on olemassa jotain puhdasta ja ikuista. Anna sanoi minulle senkin, että tästä elämästä ihminen ei saa mukaansa mitään muuta kuin rakkauden. Jos sinulla on se, täältä ei tarvitse lähteä tyhjin käsin eikä pelätä kuolemaa.

Nämä Annan teologiset pohdinnat panivat minut miettimään, mitä Lea tai kauppaneuvos olivat saaneet mukaansa tästä elämästä. Oliko se pelkkää omistamiseen takertumista ja katkeruutta vai oliko siinä kaikesta huolimatta jotain pyyteetöntä ja kaunista, sitä mitä Anna kutsui rakkaudeksi. Muistin, kuinka Lea oli itkenyt Backmanien haudalla. Ajattelin, että hän oli itkenyt Saraa ja aloin taas tuntea lämpöä tätä entistä vaimoani kohtaan, jonka olin vihapäissäni murhannut. Aloin yhä selkeämmin tajuta, että Leassa oli kaksi persoonaa. Toinen oli se, joka hän oikeasti oli ja toinen oli se, jonka hänen isänsä oli häneen istuttanut. Käykö inestien uhreille aina näin? Siirtävätkö nämä Perkeleen omistushaluiset opetuslapset oman sielunsa tyttäriinsä ja poikiinsa? Voiko ihmisen sielun kloonata? Ainakin sen voi tuhota.

En tiedä, olisinko pystynyt henkilökohtaisesti osallistumaan käräjäoikeuden istuntoon, ellei vastaaja eli Tyrnin tähtijuristi oli haastanut minua todistajaksi. Ennen oikeudenkäynnin alkamista oli päätettävä, pidettäisiinkö istunto suljetuin ovin vai päästettäisiinkö yleisö paikalle. Käräjäoikeuden eteisessä oli sankka joukko lehtimiehiä kärkekymässä herkullista juttua, olihan syytettynä tunnettu helsinkiläinen seurapiirilääkäri. Tällä kertaa Tyrnillä ei ollut mitään

syytä haluta julkisuutta ja hän esitti juristinsa välityksellä vaatimuksen, että oikeuden istunto pidettäisiin salaisena. Olin saanut tätä asiaa koskevan tiedustelun oikeuden puheenjohtajalta ennen käsittelyn alkamista. Ajattelin, että tämä olisi Tyrnille sopiva tapa päästä lööppeihin. Sitähän hän kuitenkin oli aina halunnut. Ilmoitin oikeuden puheenjohtajalle, että minun puolestani istunto voidaan pitää julkisena, mikä sitten toteutuikin.

Syyttäjän avauspuheenvuorossa oli lueteltu kaikki tapahtumat, jotka olen kertonut. Minua hämmästytti lähinnä se, että olin saanut Lean murhan syötetyksi syyttäjälle asti juuri sellaisessa paketissa, johon olin sen käärinyt. Myöhemmin on käynyt ilmi, että tämä paketti on nielaistu käräjäoikeuden jälkeen hovioikeudessakin ja se tulee jäämään lopulliseksi totuudeksi, koska Korkein oikeus ei tällaiselle jutulle anna valituslupaa.

Syyttäjä totesi aluksi, että DNA-tutkimuksilla oli todistettu vedenpitävästi, että Tyrni oli ollut sukupuoliyhteydessä Saran kanssa, mikä oli rikos riippumatta siitä, oliko kyseessä pakotettu vai vapaaehtoinen yhdyntä, koska Sara oli tapahtumahetkellä vain 14-vuotias.

Tämä oli se varsinainen syy, jonka vuoksi minä vihasin Tyrniä. Ja se oli syy myös siihen, että minä vihasin kauppaneuvosta, vaikka se viha oli jo pahasti myöhässä, koska sekä uhri että tekijä olivat kuolleet, enkä minä saanut vihallani muuta aikaan kuin voimattoman raivon tunteen omaan sieluuni. Minä olin nyt läheltä nähnyt, millaista tuhoa nämä kiimaiset, omistushaluiset ja ylemmyydentuntoiset alfaurokset olivat aiheuttaneet.

Syyttäjä vyörytti myös Saran kuoleman Tyrnin syyksi, koska se mitä ilmeisimmin oli tapahtunut Tyrnin aiheuttaman traumaattisen kokemuksen seurauksena. Tässä yhteydessä hän puhui moraalisesta syyllisyydestä. Kyseessä ei ollut kuoleman tuottamus *de jure*, mutta kylläkin *de facto*. Olin tyytyväinen, että olin teologian opintojeni yhteydessä oppinut vähän latinaa. Näiden juristien oppinutta puhetta oli helpompi seurata. Saran ruumiin kätkeminen, joka sekin oli voitu todistaa Tyrnin teoksi, osoitti selvästi, että Tyrni itsekkin piti Saran kuolemaa omana syynään, minkä seurauksena hän oli yrittänyt hävittää jälkensä.

Edelleen syyttäjä piti toteen näytettynä, että Lea oli tullut Tyrnin asuntoon kutsuttuna: Lean hallussa oli ollut ainoastaan hänen oman asuntonsa avaimet ja Tyrnin asunnon avaimet olivat olleet Lean asunnon avainkaapissa. Tämän kohtalokkaan vierailun aikana Lea oli saanut tavalla tai

toisella tietoonsa sen, että Tyrni oli raiskannut Saran ja kätkenyt hänen ruumiinsa Hietaniemen hautausmaalla avattuun hautaan. Lea oli ilmoittanut tämän tiedon matkapuhelimellaan komisario Koskelle, mitä Tyrni ei ollut huomannut. Tyrni oli kuitenkin tajunnut, että Lean saama tieto asioiden oikeasta laidasta olisi hänen kannaltaan vaarallinen, minkä vuoksi hän oli päättänyt vaientaa Lean. Tämän päätöksensä toteuttamiseksi Tyrni oli teljennyt Lean asuntoonsa sulkemalla oven varmuuslukolla. Kun Lea oli väkivallan uhan pelottamana soittanut hätäkeskukseen, hän ei ollut ehtinyt eikä ilmeisesti myöskään uskaltanut sanoa yhtään sanaa. Hätäkeskukseen tulleen puhelun ainoa sisältö oli ollut ääni, joka oli aiheutunut rottinkisen kukkatelineen kaatumisesta. Tämän väkivaltaisen kohtauksen jäljet olivat selvästi näkyvissä Tyrnin asunnossa. Puhelinlinja hätäkeskukseen oli ollut auki ainoastaan seitsemän sekuntia, minkä jälkeen Tyrni oli lopettanut puhelun repimällä puhelimen johdon irti seinästä. Tässä yhteydessä puhelimen seinäpistorasia oli vioittunut. Ilmeisesti Tyrni ei ollut tajunnut, että hätäkeskuksessa tiedettiin, mistä osoitteesta puhelu oli tullut, vaikka yhtään sanaa ei ollutkaan sanottu.

Tapahtumasarja oli huipentunut siihen, että vaientaakseen Lean Tyrni oli pistänyt häntä rintaan keittiöstään hakemallaan leveäteräisellä keittiöveitsellä. Tekoa oli pidettävä nimenomaan harkittuna murhana, koska se oli edellyttänyt murha-aseen hakemista toisesta huoneesta ja koska teon tarkoituksena oli estää Leaa paljastamasta Tyrnin Saraan kohdistamaa rikollista ja moraalisesti häpeällistä toimintaa.

Tyrnin aikeena oli ilmeisesti ollut hävittää Leankin ruumis samalla tavalla, kuin hän aikaisemmin oli hävittänyt Saran. Kun Tyrni oli huomannut, että poliisit olivat tulossa hänen asuntoonsa, hän oli yrittänyt hävittää murha-aseen. Tyrni oli avannut ovisummerilla rappukäytävän oven siinä tarkoituksessa, että poliisit tulisivat rappukäytävään, jolloin hänellä olisi enemmän aikaa mennä asuntonsa takaovesta pihalle piilottamaan murha-ase. Hän ei kuitenkaan tiennyt, että toinen poliisi oli jo mennyt talon taakse, josta hän oli tavoittanut Tyrnin. Pidätyshetkellä Tyrni oli tehnyt vastarintaa ja yrittänyt harhauttaa poliiseja väittämällä, että hän oli nähnyt Johan Rothin toisen kerroksen asunnon ikkunassa. Tämä asunto, joka oli kuulunut murhatulle Lea Rothille, oli kuitenkin välittömästi Tyrnin väitteen jälkeen perusteellisesti tutkittu ja se oli todettu tyhjäksi. Ei ollut myöskään

mahdollista, että henkilö, jonka Tyrni oli väittänyt nähneensä, olisi päässyt huomaamatta livahtamaan ulos rakennuksesta, koska Tyrnin pidätyshetkellä talon pihalle oli tullut jo toinenkin poliisipartio ja hetkeä myöhemmin sinne tuli myös ambulanssi sekä lisää poliiseja. Kaiken lisäksi tämän Tyrnin väittämän havainnon tekee epätodennäköiseksi jopa mahdottomaksi se, että tapahtuma sattui uuden kuun aikaan, jolloin iltayhdeksältä vallitsi jo täyspimeys. Mitenkään ei voinut olla mahdollista, että Tyrni olisi pimeässä tunnistanut jonkun hahmon toisen kerroksen ikkunasta. Joka tapauksessa poliisien todistuksen mukaan oli varmaa, että yhdessäkään toisen kerroksen huoneessa ei ollut valoja.

Tyrnin syyllisyys voidaan todeta varmuudella silläkin perusteella, että murha-aseesta löytyi ainoastaan Tyrnin sormenjäljet. Myöskään hänen asunnostaan ei ollut löytynyt muita tuoreita sormenjälkiä kuin hänen omiaan ja murhatun Lea Rothin. Lean murha voitiin todeta Tyrnin teoksi silläkin aihetodistuksella, että lääkärinä hän oli osannut pistää keittiöveitsen suoraan Lean sydämeen.

Syyttäjä vaati Tyrnille elinkautista vankeusrangaistusta alaikäisen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, ruumiin kätkemisestä, hautarauhan rikkomisesta ja murhasta.

Syytekirjelmän lukemisen jälkeen salissa kuului eräänlainen kollektiivinen huokaus. Lehtien reportterit kirjoittivat muistiinpanojaan kynät savuten. Kuuntelin tämän kihlakunnansyyttäjän avauspuheenvuoron enkä löytänyt hänen todisteluketjustaan yhtään aukkoa. Asia näytti päivän selvältä. Mutta Tyrnin oikeusavustajan mielestä asia ei ollut lainkaan niin selvä.

Ensiksikin hän väitti Tyrnin olleen Saran kanssa sukupuoliyhteydessä, koska tämä oli sitä itse ehdottanut, eikä Tyrni ollut tullut tarkistaneeksi Saran ikää, vaan oli luullut häntä vähintään 16-vuotiaaksi. Kun syyttäjä kysyi, miksi Sara oli tapauksen jälkeen tehnyt itsemurhan, Tyrnin avustaja selitti, että se oli johtunut jostain ihan muusta syystä, jota ei näin jälkeinpäin voitu saada selville. Entä miksi Tyrni sitten oli nähnyt sellaisen vaivan hävittääkseen Saran ruumiin? Se taas oli tämän tähtijuristin mukaan johtunut siitä, että Tyrni oli tahtonut säästää Saran äidin ylimääräiseltä tuskalta. Olihan Sara kuollut nimenomaan Lean hallussa olleiden unilääkkeiden yliannostukseen, jotka Lean olisi tullut pitää lukkojen takana. Syyttäjä sanoi, että paljon

uskottavampi syy Saran ruumiin kätkemiseen oli se, että Tyrni tahtoi välttää pedofiliasyytteen, joka olisi tuhonnut hänen lääkärinuransa. Sitten syyttäjä kysyi, oliko Tyrnin avustajan mielestä Lealle helpompaa jäädä ikuisen epätietoisuuteen lapsen kohtalosta kuin kohdata todellisuus, vaikka se olisi julmakin. Tässä kohdassa Tyrni vastasi itse. Hän selitti pelänneensä Lean tulevan mustasukkaiseksi, kun kävisi ilmi, että Tyrnillä oli ollut suhde äidin lisäksi myös tyttären kanssa. Tämä aiheutti jonkinlaisen pidätetyn nauruntapaisen lehtimiesjoukossa ja arvasin Tyrnin selityksen päätyvän herkullisena yksityiskohtana seuraavan iltapäivän lehtiin. Tyrnin avustaja kuiskasi hänen korvaansa jotain hiljaisella äänellä. Luulen, että hän kehotti Tyrniä pääsääntöisesti pitämään turpansa kiinni.

Itse murhan Tyrnin oikeusavustaja vyörytti jonkun Ecco-kenkiä käyttävän miehen syyksi. Vaikka hän ei sitä pystynytäkään todistamaan, hän arveli, että tämä mystillinen Ecco-mies olin minä. Tyrnin juristi selitti Tyrnin tulleen kotiinsa vasta sen jälkeen, kun Lea jo oli kuollut. Syyttäjä totesi, että tämä tuskin oli mahdollista, ellei tällä Ecco-miehellä ollut Tyrnin asunnon avaimia, koska Lean hallussa niitä ei ollut. Ja miksi Lea ylipäänsä olisi mennyt jonkun Ecco-miehen murhattavaksi juuri Tyrnin asuntoon? Eikö olisi ollut käytännöllisempää, että Lea olisi odottanut Ecco-miestään omassa asunnossaan?

Kun syyttäjä kysyi, miksi Tyrni oli sulkenut ulko-ovenssa myös varmuuslukolla, oikeusavustaja piti hiljaisen neuvottelun päämiehensä kanssa. Lopulta he tarjosivat selitykseksi sitä, että Tyrni oli pelännyt murhamiehen piileksivän jossain lähistöllä ja mahdollisesti tulevan asuntoon uudelleen. Tätä yksityiskohtaa minä jäin ihmettelemään. Varmuuslukonhan olin sulkenut minä ulkoa päin. Olen myöhemmin arvellut, että Tyrni oli tapahtumasta niin sekaisin, että hän tosiaankin luuli sulkeneensa lukon itse. Näiden selitysten jälkeen Tyrnin asema näytti todella heikolta.

Siinä tilanteessa Tyrnin oikeusavustaja pyysi minut todistajaksi. Jouduin vannomaan valan, jossa lupasin pysyä totuudessa. En ole koskaan pitänyt valojen vannomisesta. Siihen mennessä olin joutunut vannomaan sotilasvalan, pappisvalan ja avioliittolupaukset. Sotilasvalaa ei vielä ollut ehtinyt rikkoa, mikä epäilemättä sekin saattaisi tositilanteessa tapahtua. Valojen vannomisessa on jotain perin epäilyttävää ja olihan Jeesuskin sen kieltänyt. En kuitenkaan oikeuden istunnossa tai sen jälkeen saanut

minkäänlaisia omantunnon pistoksia, vaikka jouduin tämän todistajan valani jälkeen kertomaan suuren joukon valheita. Puhuin totta aina, kun se suinkin oli mahdollista, mutta totuudet jäivät tässä tilanteessa melko harvalukuisiksi.

Tyrnin juristi kierteli kuin korppikotka saalistaan laajoina kaarroksina, jotka vähitellen lähestyivät asian ydintä:

- Tehän olitte naimisissa nyt rikoksen uhriksi joutuneen Lea Rothin kanssa?

Tähän oli helppo vastata totuuden mukaisesti:

- Niin olin, neljätoista vuotta.

- Kumpi teistä vaati avioeroa?

Tähän olisi voinut vastata, että ei kumpikaan, koska eron varsinainen *primus motor* oli kauppaneuvos. Vastasin kuitenkin, että avioeroa haki Lea, mikä teknillisesti piti paikkansa. Tyrnin avustaja jatkoi hiillostamista:

- Jättikö tämä avioero teihin tietynlaisen katkeruuden siemenen, teidän menetitte tyttärenne huoltajuudenkin, jonka te olisitte halunnut?

- En minä sitä oikein katkeruudeksi voi kutsua. Pikemminkin se on ollut jonkinlaista haikeutta ja surua.

- Eikö tuo ole vähän liian lievä ilmaus? Tehän jouduitte avioeronne jälkeen psykoosin vuoksi psykiatriseen sairaalahoitoonkin.

- Se psykoosi johtui siitä, että Sara oli kadonnut jäljettömiin.

Tähän asti vastaukseni olivat jokseenkin totuuden mukaisia. Onneksi Tyrnin avustaja sivuutti rannekorutemppuni, vaikka se oli kirjattu virallisiin esitutkintapöytäkirjoihin. Varmaan tämä johtui siitä, että Tyrni oli lopulta paljastunut Saran ruumiin kätkijäksi. Sen sijaan tämä tähtijuristi alkoi käydä yksityiskohtaisesti läpi murhaillan tapahtumia ja minä siirryin fiktion puolelle:

- Komisario Koski sai Lea Rothin kirjoittamaksi väitetyn tekstiviestin 14. syyskuuta kello 20.45. Puhelu hätäkeskukseen tuli kello 21.05. Missä te olitte näiden puheluiden aikana?

- Istuin autossa matkalla Turkuun.

- Voitteko te millään tavalla todistaa käyneenne Turussa?

- En.

- Te olitte soittanut Lea Rothin matkapuhelimeen kello 12.30 sinä samana päivänä. Mitä tämä puhelu koski? Tai antakaa minun vastata: te sovitte tapaamisen Lea Rothin kanssa samaksi illaksi, vai mitä?

- Minä en sopinut mitään, minulla oli hänelle tärkeää asiaa.
- Mitä se tärkeä asia mahtoi olla? Sitä ei ole mainittu esitutkinnasta tehdyissä pöytäkirjoissa.

- Minä en tahdo kertoa.
- Kyllä teidän on kerrottava. Eivät kai ne mitään rippisalaisuuksia olleet?

- Eivät, mutta minä en tahdo kertoa.

Tässä vaiheessa oikeuden puheenjohtaja puuttui asiaan:

- Johan Roth, teillä on lain mukaan velvollisuus kertoa kaikki, mitä teiltä kysytään.

- Te panette minut todella vaikeaan tilanteeseen, mutta jos minun kerran on pakko, kai minun täytyy puhua. Mutta minä kerron sellaisia asioita, jotka vahvistavat sen jo muutenkin selväksi tulleen asian, että Marcus Tyrni murhasi minun entisen vaimoni.

Tyrnin juristi keskeytti minut:

- Teidän tehtävänne ei ole arvioida syyliisyyksymyksiä. Kertokaa vain se, mitä teiltä kysytään.

Ja minä kerroin:

- Minä soitin 14. syyskuuta Lealle ja kehotin häntä menemään HIV-testiin. Minä olin saanut edellisenä päivänä tietää, että minulla mahdollisesti oli HI-virus ja myöhemmin tämä ikävä asia on varmistunut. Lea suuttui mahdollisesta tartunnasta silmittömästi ja sanoi, että ei enää koskaan tahdo tavata minua.

Tyrni avustajineen meni sanattomaksi. Puheenjohtaja puuttui keskusteluun eikä minun enää tarvinnut valehdella:

- Oletteko te ollut sukupuoliyhteydessä entisen vaimonne kanssa avioeronne jälkeen?

- Olen, kaksi kertaa.

- Voitteko te todistaa tälle oikeusistuimelle, että teillä on HI-virus?

- Voin. Minulla on siitä lääkärin todistus.

Otin paperin taskustani ja vein sen oikeuden puheenjohtajalle.

Saliin laskeutui syvä hiljaisuus. Lopulta Tyrnin avustaja sai pitkän miettimisen jälkeen kysytyksi:

- Miksi te ette kertonut tätä kaikkea esitutkinnassa?

- Kukaan ei kysynyt.

Tyrnin naama oli mennyt aivan vihreäksi. Minusta sitä oli hauska seurata. Näin yleisön joukossa myös Dagmar Raevuoren ja Orvokki Kivelän, joka nyökytteli ja pyöritteli päätään esimiehensä tahdittamana. Raevuoren korpinnaama ei mennyt vihreäksi vaan punaiseksi.

Syyttäjä tarttui tähän HIV-teemaan ja alkoi kysellä asiaa Tyrniltä, joka aivan ilmeisesti joutui jonkinlaiseen paniikkiin eikä saanut suustaan ulos ensimmäistäkään järkevää lausetta. Syyttäjä esitti mahdollisena oletuksena, että murhapäätös alkoi kypsyä Tyrnin päässä jo aikaisemmin päivällä, kun hän oli kuullut Lealta mahdollisesta HIV-tartunnasta, ja Tyrni olisi mennyt itse ostamaan ne kuuluisat Ecco-kengät hämätäkseen murhan tutkijoita. Vaikka tämä olikin puhdasta spekulointia, se näytti minun todistukseni jälkeen mahdolliselta, jopa todennäköiseltä. Tyrnin juristi keksi kuitenkin yhden vastaväitteen:

- Ne Ecco-kengät, joiden jälkiä oli Lean ja Tyrnin asunnossa, olivat 42-numeroiset. Tyrnin jalka taas on numeroa 43.

Tähän syyttäjä vastasi aika tytysti:

- Ei kai nyt Tyrnikään ihan niin tyhmä ole, että hän viittaisi näillä tekaistuilla todisteilla suoraan itseensä. Totta kai hän oli ostanut numeroa liian pienet kengät ja sullonut ne jalkoihinsa siksi aikaa, että sai tehtyä nämä kuuluisat jäljet lattioihin, jonka jälkeen hän oli hävittänyt Eccoja lähimpään roskalaatikkoon.

Niin se Ecco-argumenttikin kääntyi Tyrniä vastaan. Tämän istunnon lopuksi juttu jätettiin päätettäväksi. Oikeus pohti päätöstään tunnin, jonka jälkeen tuomio luettiin julki. Tyrni tuomittiin alaikäisen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, ruumiin kätkemisestä, hautarauhan rikkomisesta ja murhasta elinkautiseen vankeuteen. Murha-aseena käytetty leveäteräinen keittiöveitsi tuomittiin valtiolle menetetyksi.

Kun poliisit lähtivät taluttamaan Tyrniä kohti pidätysselleihin johtavaa ovea, hän kääntyi katsomaan minua. Me molemmat tiesimme totuuden, sen me näimme toistemme silmistä. Uskon, että Tyrnille olisi ollut helpompaa, jos hän oikeasti olisi murhannut Lean. Toisaalta olin silloin ja olen edelleenkin sitä mieltä, että Tyrni on ansainnut tuomionsa sen vuoksi, mitä hän oli tehnyt Saralle. Tyrnin ahdistusta epäilemättä lisäsi tieto siitä, että hänkin saattoi olla HI-viruksen kantaja.

18. luku

Elämässä on karkeasti ottaen kahdenlaisia jaksoja. On niitä, jotka jättävät jälkensä kaikkeen siihen, mitä ihminen myöhemmin on ja on niitä, jotka tulevat ja menevät jälkiä jättämättä. Se noin viiden kuukauden jakso, joka alkoi avioerostani ja päättyi Tyrnin tuomioon, on ollut minun elämässäni kaikkein käännteentekevin ja merkittävin ajanjakso. Sen kuluessa minä olin sukeltanut helvetin mustiin ja syviin kuiluihin, menettänyt hetkeksi järkeni valon, hankkinut itselleni varmaan kuolemaan johtavan viruksen ja alkanut elää yhteistä elämää naisen kanssa, joka oli kaikkein kaunein, viisain ja syvällisin elämänkumppani, mitä mies koskaan voi toivoa.

Annan elämä oli Bewin jälkeensä jättämän omaisuuden varassa ja minäkin sain siitä osani. Bewillä oli ollut Eirassa ateljeensa lisäksi kaksi asuntoa, toinen isompi, johon kuului neljä huonetta ja toinen pienempi, kaksio. Anna asui siinä isommassa asunnossa, joka oli ollut hänen kotinsa jo Bewin eläessä, ja sen kaksion hän vuokrasi, itse asiassa antoi ilmaiseksi minun käyttööni. Minä olisin mielelläni maksanut siitä asunnosta jotain, mikä olisi edes jollain tavalla muistuttanut oikeaa vuokraa, mutta Anna ei sellaista halunnut. Lopulta sain suostuteltua hänet siihen, että vuokrana toisin joka perjantai Alkosta kaksi pulloa hyvää punaviiniä, jotka me sitten viikonlopun aikana yhdessä joisimme. Minun vuokrani oli siis kahdeksan tai korkeintaan kymmenen pulloa punaviiniä kuukaudessa ja niistäkin minä join enemmän kuin puolet itse.

Bewin ateljeeta me käytimme päivittäin yhteisenä olohuoneena. Anna soitti pianoa ja minä kuuntelin. En usko, että hän varsinaisesti soitti minulle. Pikemminkin minusta tuntui, että hän soitti itselleen, mutta minulle se soitto oli ikkuna Annan sielun maisemaan, jossa minä niin mielelläni vaeltelin. Nämä meidän elämämme kolme tukikohtaa olivat kaikki samassa korttelissa. Se oli meidän pieni maailmamme, jonka ulkopuolella me emme juuri koskaan käyneet. Siellä oli kaikki, mitä me tarvitsimme, oli pieni ravintola, jossa me kävimme lähes päivittäin, oli kauppa, josta me ostimme ruokaa ja oli meri, joka antoi meille illuusion vapaudesta. Me vietimme öitä vuoron perään toistemme luona. Siinä maailmassa meidän ei tarvinnut selitellä tai hävetä. Se oli meidän HIV-positiivista elämäämme.

Kun kävin marraskuun viimeisenä päivänä ilmoittamassa piispalle, että luovun pappuudestani kokonaan ja lopullisesti, hän ei millään tavalla yrittänyt kääntää minun päätäni, vaan suostui pyyntööni kuin maailman luonnollisimpaan asiaan. Uskon, että työsuhteeni loppuminen oli piispalle helpotus. Voin hyvin kuvitella, millaista ahdistusta tuomiokapitulin hurskaissa asesoreissa herättää jonkun venäläisen pianistin kanssa avoliitossa elävä HIV-positiivinen pappi, jonka entinen vaimo on murhattu. Onhan kaiken kirkollisen elämän syvin olemus keskinkertainen tavanomaisuus, jota kutsutaan säädyllyisyydeksi. Entä sitten seurakunnan juoruiluun taipuvaiset aktiiviuskovaiset, jotka saavat jokapäiväisen elämänsisältönsä langenneiden lähimmäistensä törmäilyjen päivittelystä? Tunsin suurta helpotusta, kun pääsin ulos tämän hyeenalauman hampaista. En tuntenut minkäänlaista kaipuuta näiden Raevuorten ja Kivelöiden moraalisesta ylemmyydestä pöhöttyneeseen maailmaan.

Enää me emme piispan kanssa keskustelleet teodikean ongelmasta enkä myöskään kertonut hänelle Annan teologisesta käsityksestä, jonka mukaan Jumala on valinnut vallasta luopumisen ja heikkouden, jotta hän voisi armahtaa ihmisiä. Tällaisia ajatuksia on ihan turha kertoa kirkon johtajille tai ylipäätään kenellekään, jolla on valtaa. Kirkon piispoista suuri osa on jo viimeistään 300-luvulta asti ollut sisällä maailmaa hallitsevien kuninkaiden ja ruhtinaiden valtakoneistossa, ellei muuten niin sen nöyrinä suoritusportaan renkeinä. Reformaatiossa tämä asioiden tila oli saanut ylevältä kuulostavan latinankielisen ilmauksensa *cuius regio eius religio*, mikä tarkoitti, että maallinen ruhtinas määrää alamaistensa uskonnosta. Tämä periaate toteutuu edelleen siinä muodossa, että vaikka kirkkolaiva eteneekin etanan vauhdilla, sillä on koko ajan tuntosarvet koholla haistelemassa poliittisia tuulia. Kirkko on lyhyessä talutushihnassa kiltisti tepsutteleva poliittisen vallan puudeli, jolle suodaan kerran vuodessa Itsenäisyyspäivän juhlanjumalanpalveluksessa oikeus eleganttiin kevyeen haukuntaan, minkä jälkeen piispat pääsevät heiluttamaan häntäänsä valtaeliitin iltamiin presidentin linnaan.

Virasta luopuminen ei vapauttanut minua itsestäni. Lean murhan jälkeen minä en pystynyt puhtaaseen iloon. Se tapahtuma oli pysyvä pilvipeite minun sielussani. Olen täällä vankilan ahtaudessa tutustunut moniin kohtalotovereihini, siis ihmisiin, jotka ovat tappaneet toisen ihmisen.

Me olemme jollain tavalla oma rotumme, eräänlainen salaseura, jota yhdistää yhteinen äärimmäinen kokemus. Tämän veljeskunnan ytimessä olemme me, jotka olemme tappaneet kosketusetäisyydeltä. Me olemme tämän Saatanan synagogan kaikkein pyhin papisto. Seuraavalla kehällä ovat ne, jotka ovat tappaneet matkan päästä tuliaseella, kuten erilaiset helvetin enkelit ja muut huumevelkoja perivät psykopaatit. Sitten tulevat myrkyttäjät ja pommittajat, jotka eivät ole nähneet uhrinsa kuolemaa. Uloimmalla kehällä ovat ne, jotka eivät lainkaan tajua tappaneensa, kuten Tyrni. Saran kuolemaahan ei missään oikeusistuimessa olisi voitu tuomita hänen syykseen eikä hän itse ymmärrä pitää itseään syyllisenä mihinkään. Ellen minä olisi lavastanut häntä Lean murhaajaksi, hän olisi selvinnyt ehdollisella tuomiolla tai sakoilla. Siksi minä olen tyytyväinen, että onnistuin vyöryttämään Lean murhan Tyrnin syyksi. Hän kärsii oikeuden mukaista rangaistusta, tosin väärästä rikoksesta, mutta onko sellaisella yksityiskohdalla niin suurta merkitystä.

Näitä Tyrnin kaltaisia, jotka eivät tajua tappavansa, on paljon. Tähän uloimman kehän murhaajakastiin kuuluvat lukemattomat perhetyrannit ja työpaikkadespootit, jotka ajavat lähimmäisensä epätoivoon. Loppujen lopuksi tälle kehälle kuuluu koko meidän materialistinen kulttuurimme, joka tuhoaa sumeilematta köyhien ja avuttomien elinmahdollisuuksia. Ihmisen voi tappaa niin monella tavalla.

Käräjäoikeuden istunnosta oli kulunut runsas vuosi, kun tuli selväksi, että sen langettama tuomio oli lopullinen. Hovioikeus ei ollut tuomiota muuttanut eikä Korkein oikeus antanut valituslupaa. Näin Tyrni oli Suomen tasavallan lopullisen ja peruuttamattoman käsityksen mukaan murhasta tuomittu elinkautisvanki, mikä käytännössä tarkoittaa vähintään 12 vuoden istumista vankilassa. Asiasta kerrottiin Helsingin Sanomien yhden palstan levyisessä ja viiden sentin pituisessa uutisessa. Ostin asian kunniaksi Alkosta perjantain vuokranmaksupulloiksi ranskalaista shampanjaa ja konjakkia. Shampanjan joimme yhdessä Annan kanssa ja konjakkiiin yritin hukuttaa oman sieluni tumman apeuden, suhteellisen huonolla menestyksellä.

19. luku

Se tapahtui talvipäivän seisauksena, neljä päivää ennen pakanallista auringon jumalan juhlaa, jota kristityt olivat alkaneet kutsua jouluksi. Oli aamu ja Anna oli lähtenyt lähikauppaan. Ovikello soi ja menin avaamaan. Luulin, että se olisi Anna, joka oli unohtanut jotain, mutta se ei ollut Anna. Se oli Tyrni. En tiennyt, mitä olisi pitänyt sanoa. Tyrnikään ei sanonut mitään, tuli vain eteiseen, veti oven perässään kiinni ja jäi seisomaan. Hänellä ei ollut päällystakkia, vain sisävaatteet. Ajattelin, että keskustelun voisi aloittaa englantilaisittain säästä:

- Ulkona on aika kylmä. Eikö sinulla ole päällystakkia?
- Minä en tarvitse. Minulla on auto.
- Oletko sinä jollain valvotulla lomalla?
- En. Sinä varmaan muistat, että minulla on auto. Se sama, jolla minä

kuljetin niitä helvetin havuja.

- Onko tämä jonkinlaista pilaa? Eikö sinun pitäisi olla vankilassa?
- Pitäisi hyvinkin, mutta en ole, kuten näkyy.
- Oletko sinä karannut?

- Miten sen nyt ottaa. Minä tulin tapaamaan sinua. Kun on tarpeeksi tärkeää asiaa ja luja tahto, sitä pääsee vaikka läpi harmaan kiven. Eikö se ollut sen kansalliskirjailijan antama elämänohje?

- Taisi olla. Mikä se sinun tärkeä asiasi on?
- Etkö sinä arvaa?
- Oikeastaan en.

- Oikeastaan? Se tärkeä asia olet sinä ja se saatanan juoni, jonka seurauksena minä saan viettää parhaat vuoteni siinä tsaarinaikaisessa tiilestä muuratussa helvetissä. Luuletko sinä pääseväsi siitä jutusta ihan ilmaiseksi?

- Oikeastaan en.

- Ja taas oikeastaan! Mikä helvetin oikeastaan-mies sinusta on tullut?

Puhu saatana suoraan. Sinä tiedät ja minä tiedän, että sinä lavastit minut Lean murhaajaksi.

- Entä sitten?

- Entä sitten! Sitä sitten, että sinä et pääse siitä jutusta kuin joku kapinen koira veräjältä. Minä aion pakottaa sinut tunnustamaan sen jutun. Minä haluan uuden oikeudenkäynnin.

- Et sinä minua voi mihinkään pakottaa.

- Vai en muka voi. Sehän nähdään. Sinä jumalauta hoidat sen asian ennenkuin se saatanan virus tekee sinusta hakkelusta. Mitä sinä tahdot?

Tahdotko sinä rahaa?

- Mitä luulisit?

- Sinä olet sellainen perkeleen pyhimys, että sinua ei voi ostaa. Kyllä minä sen arvaan. Mutta eikö sinua kiinnosta oikeus? Onko sinusta oikein, että minä kärsin rangaistuksen sellaisesta rikoksesta, jonka sinä olet tehnyt? Eikö sinussa ole minkäänlaista kunnian tuntoa?

- Ei taida olla. Minusta on ihan oikein, että sinä istut linnassa.

Tyrni vaihtoi tyyllilajia. Hän yritti esittää ystävällistä:

- Etkö sinä voisi keittää kahvia tai jotain. Jutellaan niinkuin mies miehelle.

Menimme keittiöön. Minä viritin kahvinkeittimen. Istuimme pöydän kahta puolta. Huomasin, että Tyrni oli laihtunut, ikäänkuin kuivunut kokoon. Hänen kasvoihinsa oli ilmestynyt syviä juonteita. Hänessä ei enää ollut paljonkaan jäljellä siitä tissinlaajentajahurmurista, joka oli kellistänyt niin monta helsinkiläistä seurapiirirouvaa. Hiljaisuus tuntui kiusalliselta. Lopulta Tyrni katkaisi sen:

- Oletko sinä minulle vihainen sen vuoksi, että minä vein sinulta vaimon?

- En. Et sinä häntä minulta vienyt. Hänet oli viety jo paljon aikaisemmin

- Minä rakastin Leaa. Minä en koskaan olisi voinut tappaa häntä.

- Rakastit Leaa ja nussit Saraa. Sellainen mies sinä olet. Painu sinä vain takaisin sinne linnaasi, minne sinä kuulutkin.

Tyrnikään ei enää tämän jälkeen viitsinyt esittää ystävällistä:

- Kyllä minä olen arvannut, mistä kenkä on puristanut. Sinun moraalinen ylemmyytesi on tietysti aivan omaa luokkaansa, saatanan viruksenkantajapappi. Miltä helvetin huoralta sinä olet senkin taudin saanut? Tartutit sen varmaan Leaankin, vitun tekopyhä teeskentelijä.

Kahvi oli suodattunut kannuun. Aloin etsiä kuppeja tiskikoneesta. Vaikka Tyrni oli raivon partaalla ja vaikka hän luultavasti inhosi minua enemmän kuin mitään muuta koko maailmassa, pitkä pakollinen raittius sai hänet kuitenkin jotenkin ikäänkuin nöyrytymään:

- Et kai sinä aio sitä kahvia raakana tarjota. Kai sinulla nyt konjakkia on jossain kaapissa?

- Itse asiassa onkin vielä vähän. Minä ostin pullon sen kunniaksi, että sinun tuomiosi sai lopullisen lainvoiman.

Tyrni ei ollut ihan huumorintajuton:

- Jotain hyötyä siitä Korkeimman oikeuden paskapäätöksestä sentään oli. Hae se konjakkisi tänne. Sellaiset aineet ovat vankilassa kortilla.

Minä hain Hennessyn olohuoneesta ja kaadoin kahden desin Duralex-lasin puolilleen. Tyrni joi sen kahdella pitkällä siemauksella.

- Etkö sinä itse ota?

- En.

- No anna sitten minulle lisää.

Minä kaadoin loputkin konjakit Duralexiiin. Siitä tuli vielä toinen desin annos. Olihan se yhteensä viisi ravintola-annosta, mutta Tyrni joi koko määrän alle minuutissa. Sitten hän pyysi tupakkaa. Minulla oli keittiön maustekaapissa aski Marlboroa.

- Minä en tiennytkään, että sinä poltat.

- En minä itsekään tiennyt, ennenkuin jouduin vankilaan. Siellä ihmisestä tulee esiin yllättäviä puolia.

Tyrni sytytti savukkeen ja kaivoi taskustaan esiin pistoolin. Hän laittoi sen eteensä pöydälle.

- Tiedätkö sinä, mikä tämä on?

- Se on pistooli.

- Niin on ja minä aion käyttää sitä.

- Miten?

- En minä vielä tiedä. Ehkä minä ammun sinun polvilumpiosi paskaksi. Tai sitten minä yksinkertaisesti tapan sinut. Minullahan ei enää ole mitään menetettävää, ja kun minut kerran on murhasta tuomittu, saattaisi olla ihan asiallista tehdäkin sellainen.

- Minä en pelkää kuolemaa.

- Kai sinä nyt sentään jalkasi tahdot säilyttää?

- Luuletko sinä, että minä suostun johonkin uuteen oikeudenkäyntiin sen jälkeen, kun sinä olet tuhonnut minun polvilumpioni?

- En minä sitä tiedä, mutta nyt sinä haet jostain paperia ja kirjoitat siihen täydellisen tunnustuksesi.

- Ja samalla sinä uhkaat minua pistoolilla, niinkö?
- Vaikka niinkin.
- Luuletko sinä, että sellainen tunnustus on minkään arvoinen?
- Eipäs nyt aleta viisastella. Tämä asia etenee niin, että sinä kirjoitat sen tunnustuksesi ja saat pitää polvesi. Minulla ei tietenkään ole mitään syytä ampua sinua, kun olen saanut sen paperin, muutenhan sen tunnustuksen arvo tosiaankin olisi täysi nolla. Mutta jos sinä et kirjoita, minä ammun sinun polvesi paskaksi ihan vain huvikseni. Sinua ei varmaankaan kannata tappaa, koska minä huomaan, että sinä et kumma kyllä pelkää kuolemaa. Oletko sinä edes hoidattanut sitä HI-virustasi?
 - Mitä se sinulle kuuluu?
 - Ei se kuulukaan. Ajattelin vain, kun minä olen lääkäri.
 - Oletko sinä koskaan hoitanut muuta kuin niitä tissinlaajennuksia?
 - Ja taas. Sinä se olet sitten parantumaton moralisti. Mutta hae nyt hyvän sään aikana sitä paperia. Minulla ei ole loputtomiin aikaa.
 - Sinua varmaan etsitään koko ajan.
 - Niin etsitään, mutta ei täältä. Kuka nyt arvaisi, että kun mies pääsee hetkeksi pois vankilasta, se ensimmäiseksi ryntäisi kuuntelemaan sinun moraalisaarnejasi?
 - Koski varmaan arvaa.
 - Koski saa painua hevon vittuun. Siitä poliisista ei ole ollut mitään muuta kuin harmia. Suojelee sinun kaltaisiasi murhamiehiä ja pidättää viattoman ihmisen.
 - Pidätkö sinä ihan oikeasti itseäsi viattomana? Sinullahan on Saran kuolema tunnollasi.
 - Ei kyllä ole. Se tyttö oli niin saatanan neuroottinen, että se olisi joka tapauksessa tappanut itsensä ennen pitkää.
 - Sara oli minun elämäni tärkein ihminen.
 - Niin varmaan, kun sinä typerys luulet, että hän oli sinun lapsesi.
 - Miten niin luulen?
 - Sinulle ei ole koskaan selvinnyt asian todellinen laita. Sinä olet niin helvetin lapsellinen ja hyväuskoinen, oikea kunnon kristitty. Lea kertoi minulle koko tarinan eikä se todellakaan ollut mitenkään ylevää kuultavaa.
 - Mitä hän muka sinulle on kertonut?

- Sen, että Sara oli jo vahvasti tulossa, kun Lea tapasi sinut siinä kapisessa pariisilaishotellissa. Osaatko sinä raukka edes laskea? Sarahan syntyi seitsemän kuukautta sen teidän lemmiskelyne jälkeen.

- Ei sinunkaan laskutaidossasi paljon kehumista ole. Sinähän selitit oikeudessa luullesi Saraa vähintään 16-vuotiaaksi. Lea kertoi minulle, että Sara syntyi ennenaikaisesti.

- Ja paskat. Se oli täysiaikainen normaali lapsi, joka painoikin yli kolme kiloa.

Menin sanattomaksi. Tyrni jatkoi minun elämäni suurimman valheen paljastamista:

- Sara oli sen saatanan kauppaneuvoksen nussima pentu, oikea emä-äpäpä, sellainen kakara, jonka isä oli samalla sen isoisä.

Tyrni alkoi nauraa:

- Nehän kusettivat sinua mennen tullen, sekä neuvos että Lea.

Tyrni ei saanut nauruaan loppumaan:

- Siinä se nyt ihmettelee, tämä meidän hurskas huorissa käyvä HIV-positiivinen moralistipappimme, joka on luullut, että sillä on ollut tytär!

Yritin nopealla liikkeellä tavoittaa Tyrnin pistoolin. Tyrni oli valppaana ja sieppasi pyssyn käteensä.

- Mitä sinä sillä olisit tehnyt. Eihän ihmisiä saa tappaa.

- Anna nyt se pistooli minulle.

- Aiotko sinä tappaa minutkin?

- En.

- Kenet sitten? Et kai sinä itseäsi ammu. Eikö itsemurha ole sinun uskontosi mukaan synti? Sinähän joudut helvettiin.

- Anna nyt se pistooli.

- No en varmaan anna. Mutta sinä haet nyt paperia.

Aloin epäillä. Oliko Tyrni keksinyt koko tämän irvokkaan tarinan? Aikoiko hän sen avulla saada minut tunnustamaan Lean murhan? Vai puhuiko hän totta? Jossain sieluni syvyyksissä minä tiesin, että Tyrni ei valehdellut, mutta minä en laskenut sitä tietoa tajuntaani. Minä olin jälleen kerran hulluuden partaalla. Oliko minulla jäljellä vielä jotain, mikä voitaisiin ottaa minulta pois?

Kuulin, kuinka ulko-ovi kävi. Anna ilmestyi kauppakasseineen keittiön kynnykselle. Hän jäi tuijottamaan meitä. Tyrni nousi ja oli olevinaan kohtelias. Hän esitteli itsensä:

- Tyrni, Marcus, lääkäri ja elinkautisvanki.

Anna ei sanonut mitään. Tyrni jatkoi:

- Te olette ilmeisesti tämän pastori Rothin uusin valloitus.

Anna ei vieläkään sanonut mitään, tuijotti vain Tyrniä ja minua.

Tyrni jatkoi:

- Minä olen tullut tänne kutsumatta, mutta minulla on tärkeää asiaa ja voisi varmaan myös sanoa, että kiireellistä asiaa. Minä yritän saada tätä pastoria tunnustamaan syntinsä, mutta se tuntuu olevan kovin työlästä.

- Oletteko te koskaan tunnustanut omia syntejänne?

- No en. Muut ovat tehneet sen minun puolestani, niinkuin tämä pastori Roth ja Korkein oikeus. Ne ovat tunnustaneet sellaisiakin syntejä, joita minä en ole tehnyt.

- Tiedättekö te miltä tuntuu, kun ihminen raiskataan?

- En, mutta minä tiedän, miltä tuntuu istua vankilassa elinkautista syyttömänä.

- Raiskattu ihminen istuu myös elinkautista syyttömänä ellei sitten tuomitse itseään kuolemaan.

- Minä en tiedä, mistä te puhutte, mitä tuo kaikki minuun kuuluu?

- Te olette tyypillinen mies: te luulette että se teidän armas pikku kullinne on sellainen lahja ihmiskunnalle, jota kaikkien pitäisi ihailla, ja josta kaikkien pitäisi ymmärtää olla kiitollisia.

En ollut koskaan kuullut Annan suusta tällaista kieltä. Anna jatkoi:

- Minä tiedän, miltä se tuntuu, kun ihmisen sielu liataan ja minusta on oikein, että te istutte elinkautista oli sen muodollinen syy sitten mikä tahansa.

- Tämähän nyt meni kovin syvälliseksi. Minä en sellaisista sieluista paljon perusta. Mutta nyt tähän touhuun pitää saada liikettä. Minulla ei ole loputtomiin aikaa. Kaiva nyt saatanan Roth sitä paperia esiin. Minä voin lainata sinulle kynän.

Tyrni alkoi heilutella pistooliaan uhkaavasti. Hän kaivoi pikkutakkinsa sivutaskusta kuulakärkikynän. Minä aloin pelätä, että hän tekee raivoissaan jotain harkitsematonta. Siirryimme kaikki kolme olohuoneen puolelle. Otin

lipaston laatikosta kirjelehtiön ja istuin pöydän ääreen. Tyrni antoi minulle kynän. Yritin pelata aikaa:

- Mitä tähän nyt sitten pitäisi kirjoittaa?
- Sinä kirjoitat näin: Minä Johan...Onko sinulla toista etunimeä?
- On, mitä sitten?
- Sinä kirjoitat siihen koko nimesi.
- Kirjoitan, kirjoitan, mitä sitten?

Huomasin, että Anna oli ottanut käsilaukustaan matkapuhelimen.

Tyrnikin huomasi sen:

- No nyt rouva antaa sen puhelimen kiltisti minulle.

Anna epäröi. Tyrni meni pistooliaan heilutellen Annan viereen ja otti häneltä puhelimen. Tyrni työnsi Annan edellään sohvalle.

- Siitä ei sitten nousta ennenkuin minä olen häipynyt. Missä sinun lankapuhelimesi on?

- Se on eteisessä.
- Ja siellä se pysyykin.

Tyrni tähtäsi pistoolilla minua ja meni näköetäisyydelle eteiseen. Hän repi puhelimen irti seinästä ja palasi viereeni.

- Jatketaan kirjoittamista. Nimesi jälkeen sinä kirjoitat näin:

"Tunnustan, että olen tappanut entisen vaimoni Lea Rothin, minkä jälkeen olen lavastanut surman Marcus Tyrnin tekemäksi. Olen syvästi katunut tätä tekoani eikä omatuntoni jätä minua rauhaan, ennenkuin asia käsitellään uudelleen oikeudessa." Sitten sinä laitat siihen päiväyksen ja allekirjoituksen.

- Siinäkö kaikki?
- Siinä kaikki. Kirjoita.
- Mistä sinä olet keksinyt tällaisen sanamuodon.

- Turpa kiinni ja kirjoita. Sen on keksinyt minun asianajajani, joka sanoi, että tällä paperilla hän saa käynnistetyksi koko paskaprosessin alusta uudelleen.

- Mitä sen lavastuksen jälkeen tuli?

Tyrni osasi tekstin ulkoa:

- "...olen lavastanut surman Marcus Tyrnin tekemäksi." Sitten siihen tulee "olen syvästi katunut tätä tekoani, eikä omatuntoni jätä minua rauhaan..."

Tyrni saneli tekstiä hitaasti.

- Uskotko sinä, että ihmisellä on omatunto?
- Ole hiljaa ja kirjoita. Minun asianajajani mielestä sellainen voi ihmisellä olla ja kyllä kai sinulla on se, kun olet tuollainen perkeleen pappi. Sain vaaditun tekstin kirjoitettua. Annoin paperin Tyrnille.
- Päiväys ja allekirjoitus puuttuvat. Kirjoita ne tähän alle.
- Pitääkö olla todistajiakin?
- Ei tarvitse. Äkkiä nyt. Pane siihen nimesi.

Kirjoitin päiväyksen ja allekirjoituksen. Tyrni otti paperin ja alkoi lukea sitä. Hän oli selin Annaan, joka nousi sohvalta ja tuli Tyrnin taakse. Anna otti nopealla liikkeellä paperin Tyrnin kädestä ja alkoi repiä sitä pieniksi palasiksi. Tyrni sai raivokohtauksen:

- Saatanan ämmä. Mitä helvettiä sinä teet?

Samassa kuului salaman iskua muistuttava ääni ja Anna sinkoutui luodin voimasta takaisin sohvalle. Hän kuoli heti. Tyrni hätäytyi:

- Voi helvetti. Nyt se varmaan kuoli. Pitikö sen saatanan huoran mennä repimään se paperi. Nyt sinä saat kirjoittaa uuden.

- Luuletko sinä, että sillä enää on mitään merkitystä?

Tyrni mietti hetken. Sitten hän pudotti pistoolin lattialle ja lähti ulos. Ovella hän kääntyi ja sanoi lopputervehdyksensä, jossa oli looginen ristiriita:

- Voi Perkeleen vittu.

Me jäimme huoneeseen, Annan ruumis ja minä. Keräsin Annan repimät paperinpalat lattialta. Avasin ikkunan. Kylmä merituuli syöksyi huoneeseen. Näin kuinka neljä kerrosta alempana Tyrni avasi mustan maasto-BMW:n oven. Hän katsoi ylöspäin ja näki minut, aivan kuin silloin Lean murhailtana. Heitin paperinpalat ilmaan. Ne lähtivät kieppumaan tuulen mukana kuin itämaan tietäjät, kukin omalle taholleen. Suljin ikkunan ja otin pistoolin lattialta. Ammuin yhden laukauksen seinään ja kävin istumaan Annan ruumiin viereen sohvalle. Aika pysähtyi. En tiedä tarkalleen, kuinka kauan olin istunut Annan vieressä, ennenkuin kaivoin lipaston laatikosta kännykkäni, sen jonka numeron piti olla salainen. Soitin yleiseen hätänumeroon. Kerroin nimeni ja osoitteeni ja ilmoitin, että asunnossani on juuri tehty murha. Hälytyskeskuksen virkailija tahtoi tarkempaa tietoa:

- Kuka on murhattu?
- Lähettäkää joku katsomaan.

Suljin puhelimen ja jäin odottamaan.

Ensimmäisenä paikalle tuli komisario Mikael Koski. Avasin hänelle oven ja minusta tuntui, että olin elänyt tämän hetken joskus aikaisemminkin. Tulija olisi voinut olla kuka tahansa kaupungin kymmenistä tai sadoista poliiseista ja sairaankuljettajista, mutta tietysti se oli juuri tämä komisario Mikael Koski. Huomasin kuitenkin olevani helpottunut siitä, että tulija oli entuudestaan tuttu. Hän näki Annan, joka makasi kuolleena sohvalla, ja meni tapansa mukaan suoraan asiaan.

Kirjan 2. painokseen liitetty epilogi

Eräs aikamme suuri runoilija on sanonut, että miehen elämän saa mahtumaan sen nahkaan, kun käyttää pientä siistiä käsialaa. Minun nahkaani kirjoitettu elämä on tämä kertomus, jonka sain vankilan opettajan avulla kirjapainoon. Siitä otettiin 10 kappaleen ensipainos. Suurempaan määrään minulla ei ollut varaa eikä toisaalta tarvettakaan. Yhden kirjan lähetin komisario Koskelle ja jäin odottamaan. Hän ilmestyi kolmen päivän päästä kuin Jeesus Emmauksessa ja meni taas tapansa mukaan suoraan asiaan:

- Te siis sittenkin murhasitte Lean?

Koski piti pienen tauon, mutta ei jäänyt odottamaan vastausta:

- Te ette tappanut Annaa, mikä nyt oli muutenkin selvää.

- Tyrni tappoi Annan.

- Ja nyt te olette tehnyt täyden tunnustuksen.

- Olenko? Päteekö se oikeudessa?

- No helveti, ei tietenkään ellette te kirjoita sen otsikoksi "tunnustus" ja ellette te allekirjoita sitä. Ei raastuvassa mitään romaaneja lueta.

- Luettiinhan siellä aikoinaan sitä Salamankin romaania.

- Se nyt oli vähän eri juttu. Hän oli sentään pilkannut Jumalaa. Tehän olette korkeintaan pilkannut minua ja Suomen oikeuslaitosta. Minun eteeni ei ole koskaan ennen tullut tällaista tapausta ja totisesti toivon, että ei tule tämän jälkeenkään. Minä olen kysellyt hiljaa mielessäni, miksi te kaiken tapahtuneen jälkeen vielä kirjoititte siitä kirjan.

- Itsehän te sanoitte, että ihminen yrittää tavalla tai toisella jäädä rikoksestaan kiinni, koska hänellä on omatunto.

- Teillä on kyllä merkillinen omatunto. Mistä rikoksesta te oikein olette tahtonut jäädä kiinni?

- Siitä, että Annan piti kuolla.

- Eikö olisi ollut helpompi avata se alkuperäinen tutkimus, että sekä Tyrni että te kärsisitte rangaistuksen omista ettekä toistenne synneistä?

- Ja Saran kuolema olisi jäänyt sovittamatta?

Koski vaipui mietteisiinsä. Tällä kertaa minä katkaisin meditaation:

- Anna sanoi minulle, että ihminen voi menettää vain sen, mitä hänellä ei ole koskaan ollutkaan. Minä olen menettänyt vaimon, jota minulla ei ollut,

tyttären, joka ei ollut minun, Jumalan, jota minä luulin vahvaksi, ja vapauden, joka on ollut pelkkä illuusio.

- Te olette menettänyt myös Annan, joka teillä oli.

Nyt oli minun vuoroni vaipua mietteisiin. Sen katkaisi Koski:

- Oletteko te hoidattanut HI-virustanne?

- Miksi olisin?

- Niin, miksi? En minä tiedä. Tuli vain mieleen. Saattaisi olla ihan mukavaa, jos te eläisitte niin kauan, että pääsisitte täältä pois. Me voisimme sitten juoda ne dingdongit, joista oli puhetta, kun tapasimme ensimmäisen kerran.